

★**URBACT**
Driving change for
better cities

Bee Path várossá fejlődve

A BeePathNet HÁLÓZAT VÁROSAINAK IRÁNYELVEI
ÉS ÁTADÁSI ÚTJA

a BeePathNet csapata

A HELYES GYAKORLAT VÁROSA – VEZETŐ PARTNER

Ljubljana városa, Szlovénia

Maruška Markovčič, projektkoordinátor és az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Klemen Strmšnik, az URBACT vezető szakértője, Mag. Vesna Erhart, hálózati kommunikációs munkatárs, Gorazd Maslo, Luka Sešel, Branka Trčak, Urška Stražičar, Ema Mair Šobak és Špela Kodre

PARTNER ÁTVEVŐVÁROSOK

Amarante városa, Portugália

Mafalda Alves és Tiago Ferreira, projektkoordinátor, Ana Lírio, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Sónia Files, kommunikációs munkatárs, Patricia Pereira és Adao Ribeiro

Bansko városa, Bulgária

Tsvetanka Obetsanova, projektkoordinátor, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Tanya Stancheva, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Elena Gerina, kommunikációs munkatárs és Elena Todeva

Bergamo városa, Olaszország

Gabriele Rinaldi, projektkoordinátor, Mara Sugni, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Cinzia Terruzzi, kommunikációs munkatárs, Nadia Tonoli és Elisabetta Zana

Bydgoszcz városa, Lengyelország

Natalia Majewska és Bożena Katarzyna Napierała, projektkoordinátor és kommunikációs munkatárs, Justyna Olszewska, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Agnieszka Kowalska és Agnieszka Kurzeja

Cesena városa, Olaszország

Roberto Zoffoli, projektkoordinátor, Saveria Teston, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, valamint Elena Giovannini és Mario Laghi, kommunikációs munkatárs

Hegyvidék – Budapest XII. kerület, Magyarország

Varga Attila, projektkoordinátor, Laki Nóra, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Soós Viktória és Kelenffy Miklós, kommunikációs munkatárs, Hamza Zsófia és Puglitsné Szamák Erzsébet

Nea Propontida városa

Elisavet Papoulidou, projektkoordinátor, PhD Fani Hatjina, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Anastasia Liourta, kommunikációs munkatárs, PhD Leonidas Charistos, Stavros Kalpakis, Asterios Papastergiou és Andreas Lelekas

Eszék városa, Horvátország

Helena Kolenić, projektkoordinátor és az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Vesna Brezovac, kommunikációs munkatárs, Srećko Kukić és Ivan Kristijan Majić

Sosnowiec városa, Lengyelország

Edyta Wykurz, projektkoordinátor, Barbara Kossowska-Siwiak, az URBACT helyi csoportjának koordinátora, Agnieszka Walczak, kommunikációs munkatárs és Ewa Karaban.

Záradék:

Bee Path városá fejlődve – A BeePathNet hálózat városainak irányelvei és átadási útja

SZÖVEG: Klemen Strmšnik, Maruška Markovčič, Vesna Erhart, Ana Lírio, Varga Attila, Bożena Katarzyna Napierała, Elisavet Papoulidou, Fani Hatjina, Justyna Olszewska, Mafalda Alves, Natalia Majewska, Laki Nóra, Roberto Zoffoli, Saveria Teston és Tiago Ferreira
Az URBACT szaktanácsadója: Stefanie Weber

FÉNYKÉPEK: Nagy Ákos, Alexandre Vieira, Ana Kopač, Ana Lírio, Anna Izdebska, Antonis Pashos, Apiprodukt archívum, Čebelarstvo Žerjal, BEEing archívum, BTC d.d. archívum, Cesena város archívuma, Ljubljana város archívuma, Čebelarstvo Jere archívuma, Gelateria Leoni archívuma, Budapest XII. kerület Hegyvidék archívuma, Il Campo dei Fiori archívuma, Ljubljana várának archívuma, Ljubljana turizmus archívuma, Bydgoszcz város önkormányzatának archívuma, Quinta da Macieira archívuma, Runas Hidromel archívuma, Szlovén Néprajzi Múzeum archívuma, Stay to Talk archívuma, Studio Bomba archívuma, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy archívuma, Zavod Eneja archívuma, Asterios Papastergiou, Athina Apostoloudi, B. Cvetković, B. Kladnik, BeePathNet archívum, Borut Kajbič, Bożena Katarzyna Napierała, Charalambos Toubekis, Dawid Kilon, Dolmen archívum, Doris Kordić, Dunja Wedam, Elefterios Pantelakis, Elena Ferrario, Elisavet Papoulidou, Evaggelia Biniou, Fani Hatjina, Sárközy György, Guido Cortese, Ioannis Sarakatsanos, Irena Zdovc, Rácz István, Jože Bavcon, Jure Rus, Klemen Strmšnik, Lucija Žvokelj, Luka Dakskobler, Maj Valerij, Marina Panagiotidou, Marko Habič, Miha Fras, Miha Špiček, Monika Wójcik-Musiak, Nikos Pashalidis, Nikos Tsaldaris, Nina Ilić, Pedro Fonseca, Csontos Péter, Urška Ilić, Vasileios Tsigganos, Vicky Fantidou, Vicky Tsigganou, Vlasta Jenčič és Žiga Koritnik.

FORDÍTÁS ÉS LEKTORÁLÁS: Solten Group

TERV: Borut Kajbič

KIADTÁ: Mestna občina Ljubljana / Ljubljana városa és az URBACT III program, a BeePathNet Reloaded URBACT hálózat keretében.
Ingyenes példány
Ljubljana, 2022

Kedves Olvasó!

Ez a útmutató „**A méhbarát város felé vezető fejlődési lépések**” című teljes útmutatónak a rövidített kiadása, amelyben összefoglaljuk a 2020-ban először, a BeePathNet-hálózat első öt transzfervárosával szorosan együttműködve kidolgozott átadási utunk minden kulcsfontosságú szempontját. Ez a dokumentum egy zsebkönyvszerű kiadvány – igaz, jó nagy zseb kell hozzá –, amely arra hivatott, hogy az új városokat arra ösztönözze, hogy kövessék lépéseinket, és remélhetőleg elolvassák az iránymutatások teljes változatát, amely majdnem ötszörös terjedelmű. Ebben a zsebkiadásban linkeket adunk néhány inspiráló történethez és további négy város esetén már bevált gyakorlatokhoz, mely városok 2021 és 2022 között csatlakoztak a BeePathNet-Reloaded hálózathoz.

Hangsúlyoznunk kell, hogy mindkét dokumentum a BeePathNet és a BeePathNet-Reloaded Transfer Networks hálózatok munkájának eredménye, melyeket az URBACT keretrendszerben társfinanszíroztak és hajtottak végre. Ez az oka annak is, hogy mindkét dokumentum nagymértékben támaszkodik az URBACT módszerekre, eszközökre, sőt még a szóhasználatra is. Például a Átadóhálózat (Transfer Network, TN) az URBACT III program keretében kidolgozott három projekttypus egyike. Hasonlóképpen, az URBACT helyi csoportja (URBACT Local Group, ULG) az érdekeltek egy olyan csoportja, akik együtt dolgoznak a releváns kérdések megoldásán és a helyi szintű, hosszú távú stratégia közös kialakításán. Annak érdekében, hogy a két iránymutatás elolvasása még hasznosabb legyen, kérjük, hogy az urbact.eu oldalon ismerje meg az URBACT-módszert, az eszközöket és a megközelítéseket. Ha többet szeretne megtudni a részvételen alapuló megközelítésről és mindkét projektben használt eszközökről, nézze meg a teljes útmutató 15. oldalát.

Az útmutató digitális zsebváltozata bolgár, horvát, angol, francia, német, görög, magyar, olasz, lengyel, portugál, szlovén és spanyol nyelven, a teljes útmutató azonban csak angol nyelven érhető el. Az összes verzió megtalálható az urbact.eu/bees oldalon.

Bee Path várossá fejlődve

Hallotta már az egész Európát betöltő zümmögést? Rengeteg gondolkodnivaló van...

A méhek ökoszisztémánk egyik legfontosabb beporzói. Az Egyesült Nemzetek Élelmezés-ügyi és Mezőgazdasági Szervezetének „Miért fontosak a méhek?” című jelentése szerint a világon minden négy emberi felhasználásra szánt növény közül három valamilyen módon a beporzóktól függ. Valójában a beporzók a világ mezőgazdasági területeinek 35%-át érintik. Az URBACT átvevővárosaiban sincs ez másképp.

Sajnos a változó környezeti feltételek, az élőhelyvesztés és az invazív fajok, az éghajlati vészhelyzet és a növényvédő szerek használata miatt az Európai Bizottság Európai vörös listája szerint a méhek veszélyeztetettek. A mezőgazdaság és tágabb értelemben az élelmiszer-rendszerek az üvegházhatású gázok kibocsátásának nagy részéhez hozzájárulnak. Ezek a környezetkárosodás elsődleges okai, és tagadhatatlanul hatással vannak a társadalmi-gazdasági és egészségügyi egyenlőtlenségekre. Az élelmiszerek előállításának, elosztásának, feldolgozásának, szállításának és fogyasztásának hagyományos módja egyszerre jelenti az éghajlatváltozás elleni cselekvés gyenge pontját és eszközét.

A városok kulcsfontosságú mozgatórugói a kulturális, társadalmi és gazdasági változásoknak, és becslések szerint a világ élelmiszereinek 70%-át városi területeken fogyasztják el. Ljubljana (Szlovénia) erőfeszítései, az URBACT helyes gyakorlataként, valamint a BeePathNet Transfer Network mindkét kiadásában vezető városként, élő bizonyítékai annak, hogy mit lehet elérni helyi szinten és európai szinten. A BeePathNet városi partnerei tanúskodnak arról, hogy mit hozhatnak a méhek a helyi vállalkozások támogatása, a gyermekek oktatása, a virágzó közösségek létrehozása és a zöldebb élelmiszertermelés és -fogyasztás terén.

Ebben a tekintetben az URBACT különböző projektek, hálózatok és egyéb kezdeményezések széles skálájával rendelkezik a méhektől kezdve a városi kerteken át az iskolai étkezdékig. Az URBACT programnak köszönhetően több mint 60 város vette át a vezetést a fenntarthatóbb helyi élelmiszer-ökoszisztémák felé vezető úton. A programban partnernként részt vesznek: az **Eurocities**, a **Milánói Városi Élelmiszer-politikai Paktum**, az **IPES-Food**, a **Nourish Scotland** és az **ICLEI – Helyi Önkormányzatok a Fenntarthatóságért (Local Governments for Sustainability)**. Emellett szakpolitikai és terjesztési támogatást is nyújtott a Glasgow-i Élelmiszernyilatkozathoz és az UnPlusBio közbeszerzési véleményekben szereplő élelmiszeripari kivételekhez.

Az URBACT tudásközpont tevékenységei (urbact.eu/food) keretében a fent említett összes tartalom elérhető a szélesebb közönség számára. Különös hangsúlyt kap a változás 10 kulcsfontosságú összetevője: stratégiai politika kialakítása, termelés, feldolgozás, elosztás, munkahelyek és készségek, szolidaritás, közösségépítés, marketing és márkáépítés, a körkörös élelmiszer rendszerekkel kapcsolatos oktatás és figyelemfelkeltés. Ez a „zsebkönyv” is egy ismeretgazdagító forrás a civil közösségek, a városi szakemberek és a választott képviselők számára az EU-ban és azon túl is, hogy a tudást és a gyakorlatokat megoszthassák egymással.

Eredményes olvasást és további zümmögést kívánunk!
Az URBACT program csapata

Előszó: Maruška

A városi dzsungel gazdagítása méhekkel

**Hogyan lett egy ötletből helyes gyakorlat,
a helyes gyakorlatból pedig átadási út?
És hogyan lett az átadási utunk tíz város
küldetése.**

Ön előtt nemcsak a városi méhészet útmutatója áll – hanem a lényeg! Számomra azonban ez sokkal több mint egyszerű iránymutatás...

Ezért arra kérem Önöket, hogy inkább úgy olvassák el, mint egy szerény ötletről, annak kinos kezdeteiről és azokról a csodálatos emberekről szóló történetet, akik felismerték a benne rejlő lehetőségeket és erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy az kiteljesedjen, és egy egyedülálló uniós együttműködési programmá váljon, amely végül az eredeti ötletet annak nevezte, ami mindig is volt – helyes gyakorlatnak – az URBACT címke által elismerten.

És ez csak a kezdet volt, mert abban a pillanatban a történet egy utazássá változott, ahol Ljubljana városának csapattagjai hirtelen kilenc szenvedélyes és kreatív partner átvevőváros, valamint kiváló és elkötelezett szakértők társaságában találták magukat. Csak ennek az útnak a végén látom, hogy valójában milyen szerencsések voltunk, és milyen csodálatos élményben volt részünk.

Szenvedélyes előszó, nemde?! Méltányos figyelmeztetés mindazoknak, akik érdeklődnek a városi méhészet iránt: a BEE PATH helyes gyakorlata vagy annak átültetése a saját városába 10% kreativitás, 20% kemény munka és működési támogatás, 30% önkéntesség, makacsság és akaraterő és 40% tiszta szenvedély keveréke. Erre a különleges „koktélnak” van szükség ahhoz, hogy a polgárokból szemléletváltást idézzünk elő, és jobbá tegyük városi dzsungeleinket.

És tudják mit? Ahogyan most Önök is, Ljubljana is csak egy ötlettel indult.

A „koktél” receptjére és a városvezetés támogatására hagyatkozva, mindössze három év alatt 35 – különböző háttérrel rendelkező (méhészek, oktatási, kulturális és egészségügyi intézmények, vállalatok, civil szervezetek stb.) – önkéntes tagból álló hálózatot hoztunk létre. A BEE PATH-ot úgy alakítottuk ki, hogy a tagokkal szoros együttműködésben az érintettek hálózatává, turisztikai és tanösvénnyé, oktatási programmá, valamint új vállalkozói ötletek kidolgozásának szellemi műhelyévé és inkubátorává váljon.

De aztán rábukkantunk erre a fantasztikus lehetőségre, hogy az URBACT átadóhálózat keretében a BEE PATH helyes gyakorlatát átadjuk öt másik uniós városnak. Így született meg a BeePathNet. Kísérleti projektnek készült, amelynek célja a BEE PATH helyes gyakorlata átadhatóságának, valamint megoldásai rugalmasságának és fenntarthatóságának megerősítése volt. Az első körben, a BeePathNet keretében öt uniós városnak adtuk át a helyes gyakorlatunkat. A sikeres átadást az URBACT ismét díjazta, és abban a kiváltságban volt részünk, hogy az ebből a tapasztalatból összegyűjtött tudást megosszuk további négy várossal a BeePathNet-Reloaded Transfer Network keretein belül.

Maruška Markovčič,
a BeePathNet
méhkirálynő előszava

Kezdetben átvevőpartnereink szkeptikusak voltak – környezeti, kulturális, működési, politikai, sőt jogi különbségekre hivatkozva. Négy évvel később azonban mindannyian sikeresen adaptálták a BEE PATH helyes gyakorlatát a saját városukban. És nem csak ezt, hanem a saját trükkjeiket, csavarjaikat és sajátos helyes gyakorlataikat is beépítették. Az átadási folyamatot saját egyedi útjaikká formálták, valamint támogatták a ljubljanoi BEE PATH fejlesztését és jövőbeli fejlődését.

Az átvevővárosok azonban nem egyedül tették ezt. Akárcsak mi Ljubljanában, ők is létrehoztak önkéntes polgári helyi csoportokat, más néven URBACT helyi csoportokat, amelyek minden „bee path” szívét és lelkét alkotják. Ma, a BeePathNet hálózat végén, több mint 450 helyi csoporttaggal büszkélkedhetünk a tíz „bee path” városunkban. És ez még csak a kezdet...

Szóval, hogy is csináltuk? Ezt nekünk kell elmagyaráznunk, és Önnek kell felfedeznie ezekben az iránymutatásokban.

Nem kell azonban egyszerűen kimásolni és beilleszteni a következő fejezetekben bemutatott összes ötletet. Csak reméljük, hogy ezek inspirálni fogják Önt, ezért nyugodtan módosítsa az ötleteket saját igényei szerint. Váltsa át gyakorlatra a kezdeményezéseket úgy, ahogy jónak látja, vagy ami még jobb, álljon elő saját ötletekkel, forduljon hozzánk, és csatlakozzon a Bee Path városok hálózatához. Hadd tanuljunk Öntől!

Kedves Adele, Kristijan, Nuala, Eddy, Stefanie és az URBACT Titkárság minden tagja!

Köszönjük, hogy felszabadítottátok a bennünk rejlő lehetőségeket, lehetővé téve számunkra, hogy növekedjünk és szétterjedjünk Európa-szerte. Csak remélni tudjuk, hogy kemény munkánk és őszinte hálánk elegendő mindazért a támogatásért, melyet tőletek kaptunk.

Kedves különleges és csodálatos átvevőpartnerek! Mindannyian olyan városokban élnek, melyeknek megvan a maguk csodálatos jellege.

Akár hiszik, akár nem, amikor az Önök méhösvényeit nézem, azok nemcsak az Önök városának természetét tükrözik, hanem az Önök és az URBACT helyi csoportja tagjainak karakterét, lelkesedését és csodálatos ötleteit is. Nagyon sokat tanultam Önöktől ebben a négy évben, köszönöm, hogy gazdagítottak engem és a ljubljana BEE PATH-ot. Őszintén hiszem, hogy a jövőben is együtt fogunk növekedni és fejlődni.

Tisztelt polgármester úr és Ljubljana városának munkatársai!

Ebbe a „buta ötletbe” vetett hit és az Önöktől kapott támogatása nélkül a következő években nem lenne BEE PATH és BeePathNet hálózat sem. Mindannyian nagyon büszkék lehetünk arra, amit együtt elértünk, és amire a jövőben számíthatunk.

Ez magától értetődő, mégis úgy gondolom, hogy el kell mondani.... Mindezek az eredmények nem jöhettek volna létre a **BeePathNet központi menedzsment csapata** és az odaadó külső támogatás nélkül. Szóval, Gorazd, Luka, Branka, Urška, Klemen, Vesna, Ema és Špela, köszönöm az ötleteiteket, az energiátokat, kemény munkátokat és a lelkesedéseket. Úgy érzem, hogy ez a kaland közelebb hozott minket egymáshoz, és igazi méhcsaláddá tett minket!

Maruška Markovčič
a BeePathNet méhkirálynő előszava

Bee Path várossá fejlődve – A BeePathNet hálózat városainak irányelvei és átadási útja

„A méhbarát város felé vezető fejlődési lépések” című teljes útmutatónak jelen rövidített kiadásában összefoglaljuk az átadási utunk minden kulcsfontosságú szempontját. Reméljük, hogy ez arra ösztönzi majd az új városokat, hogy kövessék lépéseinket, és később kinyitják és elolvassák az útmutató teljes változatát – amely majdnem ötször vastagabb mint ez az útmutató. Az útmutató eredeti változatát 2020-ban dolgoztuk ki, szoros együttműködésben az első öt BeePathNet átvevővárossal. Ebben a kiadásban linkeket adunk néhány inspiráló történethez és további négy új város esetében már bevált gyakorlatokhoz, amelyek a következő két évben a BeePathNet-Reloaded Network partnereiként szintén átvették Ljubljana szellemiségét.

Ebben a „zsebváltozatban” a legfontosabb modulok elméleti részét és nyolc uniós ország tíz városának innovatív történeteinek példáit találja: Ljubljana (Szlovénia), Bansko (Bulgária), Eszék (Horvátország), Nea Propontida (Görögország), Hegyvidék – Budapest XII. kerülete (Magyarország), Bergamo és Cesena (Olaszország), Bydgoszcz és Sosnowiec (Lengyelország) és végül Amarante (Portugália). Ez a tárgymutató azt is elárulja, hogy milyen további betekintések várnak Önre az útmutató teljes változatában.

Fejezet I

1

Fejlődés: Ljubljana városának BEE PATH programjától a BeePathNet hálózatiig

Ljubljana város BEE PATH programjának megalkotói nem álltak meg egy fizikai turisztikai ösvénynél, hanem különböző érdekelt felek hálózatává fejlesztették azt, oktatási programokat és méhészetekkel kapcsolatos „SZELLEMI MŰHELY”-t fejlesztettek ki ...

Az **URBACT helyes gyakorlat címkével** jutalmazott Ljubljana úgy döntött, hogy a BEE PATH helyes gyakorlatát más városoknak is átadja. Ezekben az európai városokban már volt némi hasonlóság, összességében lefedték a méhészethez megfelelő éghajlati feltételek többségét, a különböző méhfajtákat, valamint a méheknek a lakosság körében kialakult megítélésével kapcsolatos különböző helyzeteket. A nagyon változatos, mégis kiváló eredmények minden partnervárosban megerősítették az eredeti BEE PATH helyes gyakorlatának átvihetőségét, amelyet az URBACT is díjazott.

Fejezet II

17

A BeePathNet hálózat által használt legfontosabb tematikus modulok

Ljubljana (Szlovénia), Amarante (Portugália), Bydgoszcz (Lengyelország), Cesena (Olaszország), Hegyvidék (Magyarország) és Nea Propontida (Görögország) városok szakértői hat tematikus modult dolgoztak ki, amelyekben tíz város inspiráló története is megtalálható.

Biológiai sokféleség – a Bee Path helyes gyakorlatának sarokköve	17
Oktatás – befektetés a jövőnkbe	23
Turizmus – egy méhtörténet megalkotása és egy méhösvény kiépítése a városban	29
Méhészeti termékek a méhek ösvényén – az innováció és a zöld munkahelyek teremtésének végtelen lehetőségei	36
Figyelemfelkeltés – egy projekttől egy méhbarát mozgalomig a városban	42
Rajzás – az ember alkalmazkodása a városi méhek szokásaihoz	47

Fejezet III

53

Minden jó dolog hármásával jön!

Mielőtt elindulna saját átadási útján, három dolgot mondunk, amit szem előtt kell tartania, három olyan szempontot, amelyeket mindenkor össze kell kapcsolnia:

ÉRTELEM – a BeePathNet legfontosabb eredményeinek áttekintése, hogy szélesíthesse látókörét

SZAVAK – néhány baráti tanács Klemen Strmšnik, az URBACT vezető szakértője és Vesna Erhart, a hálózat kommunikációs munkatársa részéről. Mindkettő mélyen érintett a „méhek utazásának” lebonyolításában

AKCIÓ – felhívás, hogy csatlakozzanak a Bee Path City mozgalomhoz

Fejezet I

Fejlődés: Ljubljana városának BEE PATH programjától a BeePathNet hálózatiig

Ljubljana város BEE PATH programjának megalkotói nem álltak meg egy fizikai turisztikai ösvénynél, hanem különböző érdekelt felek hálózatává fejlesztették azt, oktatási programokat és méhészettel kapcsolatos „SZELLEMI MŰHELY”-t fejlesztettek ki ...

Az URBACT helyes gyakorlat címkével jutalmazott Ljubljana úgy döntött, hogy a BEE PATH helyes gyakorlatát más városoknak is átadja. Ezekben az európai városokban már volt némi hasonlóság, összességében lefedték a méhészethez megfelelő éghajlati feltételek többségét, a különböző méhfajtákat, valamint a méheknek a lakosság körében kialakult megítélésével kapcsolatos különböző helyzeteket. A nagyon változatos, mégis kiváló eredmények minden partnervárosban megerősítették az eredeti BEE PATH helyes gyakorlatának átvihetőségét, amelyet az URBACT is díjazott.

1.

Ljubljana városának helyes gyakorlata

Méhkaptárak az SKB Bank tetején
Szerző: Luka Dakskobler

A BEE PATH lett Ljubljanában a méhekkal és a méhészettel kapcsolatos valamennyi tevékenység szinonimája.

BEE PATH – visszatekintés Ljubljana hagyományaira és előretekintés a jövőbe

2014-ben Ljubljana városának vidékfejlesztési osztálya – a Szlovén Méhészek Szövetségének útmutatását követve – számos tevékenységet indított a méhbarát városi környezet kialakítása és a helyi városi méhészet aktív fejlesztése érdekében.

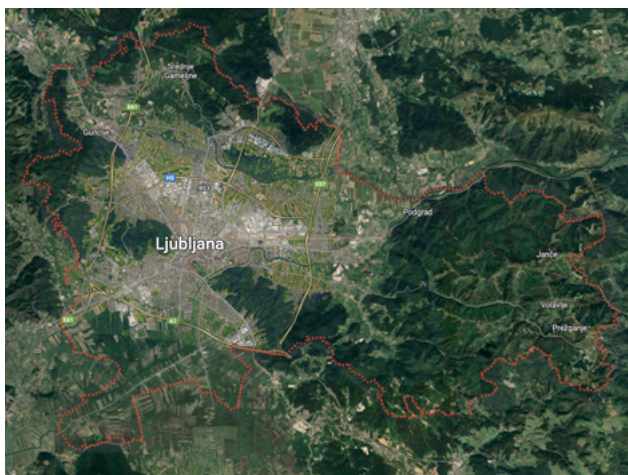
A tevékenységekkel kapcsolatos kihívások összetettsége miatt munkacsoportot hoztunk létre, melynek feladata a felvázolt célok megvalósítása volt. A munkacsoport kidolgozott egy programot, mely a BEE PATH nevet kapta. Ez a program lényegében egy cselekvési terv Ljubljana 2014–2020 közötti vidékfejlesztési stratégiájának megvalósítására. Tevékenységét az önkormányzati költségvetésből finanszírozták és finanszírozzák ma is.

A BEE PATH a városi tisztségviselők és a kulcsfontosságú érdekelt felek által elfogadott részvételi elveken alapult. Számított a szakértők és a döntéshozók támogatására. Ez egy kiváló gyakorlatnak bizonyult, amely lehetővé tette, hogy a BEE PATH sokkal több legyen, mint egy működő program vagy egy projekt. Ez lett Ljubljanában a méhekkal és a méhészettel kapcsolatos valamennyi tevékenység szinonimája. Az eredeti elképzelésen túlmutató BEE PATH ma már a következőket képviseli:

- **EZ EGY FIZIKAI ÚTVONAL**, amelyet arra terveztek, hogy Ljubljana városi és vidéki részeit szorosan összekapcsolódó egységé tegye. Összeköti a mézet és más méhészeti termékeket előállító méhészeket a méhekkal és méhészettel kapcsolatos különböző intézmények és szervezetek hálózatával. Így a

Ljubljana városának látképe
Forrás: Ljubljana vára

Zöld ékek Ljubljana városában
Forrás: Google maps

A BEE PATH túlnőtt az eredeti ötleten!

Ma a környezetvédelem, az étel- és élelmiszer-önellátás és a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságáról szóló üzeneteket közvetít.

látogatók más szemszögből is megismerhetik Ljubljanát, megismerkedhetnek a méhészethez kapcsolódó kulturális és természeti örökséggel, tanúi lehetnek az aktív méhészeti folyamatoknak, valamint megkóstolhatják és megvásárolhatják a mézet és más méhészeti termékeket.

- **EZ EGY HÁLÓZAT**, mely helyi méhészekből és egyesületeikből, kulturális, oktatási és egészségügyi szervezetekből, vállalkozásokból és civil szervezetekből, valamint a méhészetben és annak városi fejlesztésében érdekelt egyénekből áll.
- **EZ EGY OKTATÁSI PROGRAM**, amelynek célja a méhek fontosságának tudatosítása a kulcsfontosságú célcsoportok körében, valamint a városi és vidéki területek holisztikus és fenntartható kezelésének előmozdítása.
- **EZ EGY SZELLEMI MŰHELY ÉS INKUBÁTOR** a méhészet, valamint az új méhészeti termékek és szolgáltatások területén új vállalkozói ötletek kifejlesztésére.
- **EZ EGY MOZGALOM**, amely összeköti azokat a feleket és polgárokat, akik érdekeltek a magas szintű környezettudatosság fenntartásában, a méhek városi területeken való megőrzésében és a városi méhészet további fejlesztésében Ljubljanában, és amely egyben a méhek világnapja nemzetközi kezdeményezésének határozott támogatója.

A BEE PATH csoport tagjainak elsődleges feladata ma a városi méhészettel és a méhekkel való együttéléssel kapcsolatos különböző tevékenységek népszerűsítése a városban – a környezetvédelem, az étel- és élelmiszer-önellátás és a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságáról szóló üzenetek átadása. Közös erőfeszítéseiknek és eredményeiknek köszönhetően a méhek lassan egyre fontosabb részévé válnak Ljubljana mindennapi életének.

A történet azonban a [BeePathNet](#) tapasztalataival folytatódik, az URBACT átadóhálózatok keretében. A városi méhészet tágabb kontextusban számos lehetőséget kínál a BeePathNet átvevő partnervárosoknak és más európai városoknak a BEE PATH koncepció, valamint az abból származó új termékek és szolgáltatások továbbfejlesztésére. Ezt legjobban az bizonyítja, hogy a BEE PATH semmiképpen sem egy befejezett projekt, hanem inkább egy folyamatban lévő munka, amely napról napra növekszik és fejlődik.

Ljubljánáról

290 000 embernek és több mint 180 millió méhnek ad otthont Ljubljana.

A BEE PATH egy egyszerű ötleten alapul...

Ha jobb életkörülményeket teremtünk a beporzók számára, jobb életkörülményeket teremtünk polgáraink számára is!

Ljubljana Szlovénia politikai, közigazgatási, kulturális és gazdasági központja, ahol 290 000 polgár és több mint 180 millió méh nemcsak együtt él, hanem gyarapodnak is. Méreteit tekintve Ljubljana a közepes méretű közép-európai városok közé tartozik. Fontos geostratégiai pozícióval rendelkezik, mivel Közép-Európa és az Adriai-tenger, valamint a Balkán-félsziget közötti természetes kereszteződésben fekszik, és ez a legalacsonyabb átjáró Nyugat-Európából az Alpokon át a Pannon-medencébe. Az V. és X. európai közlekedési folyosó itt keresztezi egymást, és jó összeköttetést biztosítanak Ljubljánának a nagyobb európai városokhoz. Földrajzilag a Ljubljánai-medence déli részén terül el, a Száva és a Ljubljanica folyók partján. A Ljubljánai láp, a Rožnik, a Golovec és a Ljubljanski grad dombok zöld éket képeznek, amelyek Ljubljana városi területét jellegzetes csillag alakúra formálták. Ljubljana területének csaknem háromnegyedét őshonos erdők, rétek és mezők borítják, amelyek 20%-a természetvédelmi területnek minősül.

Ljubljana mindig is zöld város volt, nagy kiterjedésű városi erdőkkel, parkokkal és kertekkel. A helyi lakosoknak köszönhetően a város gazdag történelme során megőrizte zöld jellegét, és ma a város lakosonként 542 m² közösségi zöldterülettel rendelkezik. Ezt tovább gazdagítja Ljubljana vidéki környezete – a „város zöld kapuja”, amelynek fontos ételmszer-önellátó szerepe van. Több mint 800 gazdaság és 350 méhészműködik 4500 méhcsaláddal, így a város és a vidék közötti kapcsolat nagyon is élénk.

Gazdasági szempontból Ljubljana modern, szolgáltatás-, kereskedelem- és turizmus-orientált város, amely a gyógyszeripar, a petrokémiai és az ételmszer-feldolgozó ipar területén szilárd ipari bázissal rendelkezik. Az elmúlt néhány évben a város számos fejlesztés révén újjáéledt. A városi területek életkörülményeinek javítására tett erőfeszítéseket elismerték, és Ljubljana 2017-re több fontos díjat is elnyert – Ljubljana a Global Top 100 fenntartható úti céljainak egyike (2017), a méhek számára legbarátságosabb település (2017) és Európa Zöld Fővárosa (2016) lett.

Partnerintézmény	Ljubljana városa (Mestni trg 1, 1000 Ljubljana, Szlovénia)
Régió és ország	Közép-Szlovénia statisztikai régió, Szlovénia
Népesség a város határain belül	290 000 lakos
Projekt hatása/hatásterülete	Ljubljana városi régió (535 000 lakos)
A város határain belüli terület	27 499 ha
Éghajlati típus / ökorégió	Átmenet az alpesi és a kontinentális között
A földhasználat típusa a város határain belül	Városi területek – 4414,3 ha (16,05%) Mezőgazdasági területek – 10 667,0 ha (38,79%) Erdők – 10 668,0 ha (38,79%) Víz és egyéb területek – 1749,7 ha (6,36%)
Foglalkoztatás a főbb gazdasági ágazatok szerint	Szolgáltatások – 54% Feldolgozóipar, bányászat és ipar – 20% Kereskedelem és turizmus – 17% Építőipar – 8% Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat – 1%
Jelenlegi munkanélküliségi ráta	7,5%

Ma Ljubljana egy étellel teli város, amely eltökélten törekszik a fenntartható fejlődési elképzelések megvalósítására, a nyitott környezetvédelmi kérdések megoldására, a természet védelmére és a magas életminőségének biztosítására polgárai számára. Ljubljana folyamatosan erősíti pozícióját a többi európai fővárossal folytatott versenyben.

A Kongresni trg tér városi megújítása Ljubljana városközpontjában.
Szerzők: bal oldali fotó: Dunja Wedam, jobb oldali fotó: Doris Kordić

A helyes gyakorlat háttere

Az 1970-es évek elején Ljubljana az iparosodás és az urbanizáció egyre fokozódó folyamatával szembesült. Ez a városi terület jelentős bővüléséhez vezetett a mezőgazdasági területek, erdők és városi zöldterületek rovására. Számos Ljubljana környéki falut beolvasztottak a városi struktúrába, vagy annak külvárosaivá váltak. Az egyre növekvő környezetszennyezéssel párosulva a helyzet a környezet és az életkörülmények minőségének jelentős romlásához vezetett.

Ennek következtében a 80-as és 90-es években egyre több fiatal család költözött a külvárosokba, mivel a város peremén jobbak voltak az életkörülmények. Ez az uralkodó szuburbanizmus a belváros és a régebbi városrészek elkerülhetetlen előregedéséhez, lassú leromlásához, esetenként degradációjához vezetett. De akárcsak a természetben, a réginek is helyet kellett adnia az újnak, és a város az új évezredbe lépve készen állt a városi megújulásra.

Az új fejlesztési koncepciók keresése során a városvezetés és a döntéshozók Ljubljana zöld jellegét előnynek és lehetőségnek tekintették. A polgárok gyorsan reagáltak és támogatták az ötletet, és ez lett az egyik kulcsfontosságú fejlesztési politika. Ljubljana földrajzi adottságai a város területének két megközelítését eredményezték: a városi és a vidéki megközelítést.

A városi területeken Ljubljana felismerte a városi erdők és zöldterületek értékét, és úgy döntött, hogy aktívan kezeli és megőrzi azokat. Felismerte továbbá a magas színvonalú életkörülmények értékét, és a fenntartható energia-, közlekedési, hulladék- és vízügyi politikán keresztül foglalkozott a nyitott környezeti kérdésekkel. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kapott a vidéki térségek fenntartható fejlődése. Ljubljana olyan támogató mechanizmusokat vezetett be – mint a társfinanszírozás, a helyi termékek támogatása, rövid ellátási láncok –, amelyek lehetővé tették a gazdálkodók számára, hogy ökológiai és fenntarthatóbb megközelítések mellett folytassák a gazdálkodást. Az új vidékfejlesztési stratégiák a helyi mezőgazdasági és erdészeti termékek termelésének növelésén alapultak. Ezt követően Ljubljana megkezdte saját élelmiszer-önellátási potenciáljának bővítését.

Az új fenntartható stratégia, a „Vision 2050” és az új területrendezési terv végrehajtása révén Ljubljana városa sikeresen megvalósította városi és vidéki területeinek megújítását. Sikerét bizonyítja, hogy Ljubljana 2016-ban elnyerte az „Európa Zöld Fővárosa 2016” címet.

Ez egyértelmű jelzés volt mind a polgárok, mind az önkormányzat számára, hogy jó úton járnak. Támogató és virágzó környezetet biztosított a merészebb zöld kezdeményezésekhez és projektekhez. A következő években Ljubljana ösztönözte és támogatta az olyan új városi koncepciókat, mint a városi kertészet, a városi erdőgazdálkodás és a városi méhészet.

A BEE PATH tökéletesen illeszkedik Ljubljana város megújulási igényeihez, ahogyan az új évezredbe lépett.

Az első városi méhkaptár
Ljubljanában – Jože Plečnik építész
tervezte közel 100 évvel ezelőtt.
Szerző: Doris Kordić

**A BEE PATH kidolgozá-
sa részvételi folyamat
volt!**

A helyes gyakorlat lépésről lépésre történő megvalósítása

KEZDETENBEN... A méhek megóvását és fontosságuk tudatosítását célzó legelső tevékenységek nagyon korlátozottak voltak, nem voltak közös célpontok, nem voltak megalapozva stratégiai közfejlesztési dokumentumokban. Bár a biodiverzitást környezetvédelmi prioritásként elismerték, nem helyeztek különösebb hangsúlyt a méhekre és más vadon élő beporzókra. Valójában mindkét témával külön-külön foglalkoztak.

Ebben a szakaszban nem ismerték el, hogy a méhek és más vadon élő beporzók kulcsfontosságúak a biológiai sokféleség megőrzése, illetve az élelmiszer-önellátás szempontjából. Még ha a városi méhészkedés már a méhészközösségen belül is egyre nagyobb teret hódított, nem számított fontos környezetvédelmi mozgalomnak, és kimaradt minden várostervezési vagy fejlesztési tervből. A polgárok körében alacsony volt a méhek fontosságának tudatosítása, és – a zöld közterületeken történő túlzott növényvédő- és rovarirtószert-használat miatt – maga a városvezetés sem támogatta a méhbarát környezet kialakítását. Akkoriban az önkormányzat csak annyit tett, hogy társfinanszírozta a meglévő méhészegyesületeket, mint bármely más civil szervezetet.

Idővel azonban Ljubljana városa komoly környezeti problémaként azonosította a beporzó populációk csökkenésének problémáját, amit főként a rovarirtó- és a növényvédő szerek okozta méhpusztulásnak tudtak be. 2014-ben a ljubljana-i vidékfejlesztési osztály a Szlovén Méhészsövetség irányelveinek megfelelően különféle tevékenységekbe kezdett a méhbarát városi környezet kialakítása és a városi méhészet aktív fejlesztése érdekében.

A tevékenységek végrehajtásának összetettsége miatt munkacsoportot hoztak létre, amelyben egyéb érdekelt felek között Ljubljana képviselői, méhészek és szakértői intézmények is részt vettek. Ez a munkacsoport elkészítette a **BEE PATH** elnevezésű programot, amely a 2014–2020 közötti vidékfejlesztési stratégia helyi szintű gyakorlati megvalósítását célzó akciótervhez hasonlóan működött, az önkormányzati költségvetés felhasználásával.

KEZDETI KIHÍVÁSOK... A BEE PATH projekt mögött álló folyamatot nem tartott túl sokáig megvalósítani. Ez nagyjából csak három évig tartott, de ez alatt a rövid idő alatt számos kihívásnak sikerült megfelelni:

A városvezetéssel és a BEE PATH tagokkal kapcsolatos belső kihívások:

1. Hogyan lehet a munkacsoport tagjait megnyerni és hosszú távon fenntartani aktív részvételüket?
2. Hogyan illeszthető be a városi méhészet a város általános városi környezetébe?
3. Hogyan szabályozható a városi méhészet az ökológiai szakmai gyakorlatok alkalmazása és az esetleges konfliktusok számának csökkentése érdekében?
4. Hogyan lehet kielégíteni a városi méhészek igényeit, és beépíteni őket a városi politikába és tervekbe?

5. Hogyan lehet a városi méhészeket megerősíteni és elismerni jelentőségüket a környezetvédelmi kontextusban?
6. Hogyan lehet intézményeket és cégeket vonzani, hogy a városi méhészetre alapozva alakítsák ki saját zöld arculatukat?
7. Hogyan lehet városi formákat kialakítani méhkasokból és méhházakból, hogy azokat városi berendezésként szabályozhassák, ami az épített kulturális örökséghez is hozzájárul?
8. Hogyan lehet a méheket az egészséges környezet fontos mutatójaként népszerűsíteni?

Ljubljana polgárait és látogatóit érintő külső kihívások:

1. Hogyan lehet a túlnyomórészt városi lakosságot újra összekapcsolni a természettel és annak folyamataival?
2. Hogyan lehet megváltoztatni a méhek megítélését és csökkenteni a méhekkel kapcsolatos negatív sztereotípiákat?
3. Hogyan lehet felhívni a polgárok és a látogatók figyelmét a méhek fontosságára?
4. Hogyan lehet hatékony és eredményes oktatási programokat kidolgozni a kulcsfontosságú célcsoportok számára?
5. Hogyan lehet bemutatni a városi méhészetet és a méhészeti termékeket Ljubljana polgárainak és másoknak, például a turistáknak, a gasztronómiai és gyógyszeripari szakembereknek és egyéb csoportoknak?

MŰKÖDÉSI MODELL... A fent leírt kihívások leküzdése és egy működőképes és hosszú távon fenntartható működési modell kialakítása érdekében a BEE PATH ma a következő alapelvek szerint működik:

A „Támogató kéz” elve – Ljubljana városa támogatta a BEE PATH projektet munkatársaival, egy koordinátort biztosítva, aki munkaidejének 20%-át a projektekre fordította. Az önkormányzat biztosította az ülésekhez szükséges helyiségeket és a finanszírozást is, beleértve a koordinátor fizetését és egy kisebb projektköltségvetést. A koordinátor azonban csak segítő, aki támogatást nyújt, míg a tagok teljes mértékben felelősek ötleteik kidolgozásáért, finanszírozásáért és népszerűsítéséért. A tulajdonjog, valamint a tevékenységek sikere vagy kudarca kizárólag a tagok kezében van. Ez az oka annak, hogy a város elsősorban gyakorlati és konkrét ötleteket szorgalmaz, a munkacsoport egy vagy több tagjának részvételével. Ha az önkormányzat úgy dönt, hogy önálló projektet dolgoz ki, vagy részt vesz a csoport valamelyik saját kezdeményezésében, a város biztosítja saját külön finanszírozását és a szükséges támogatást.

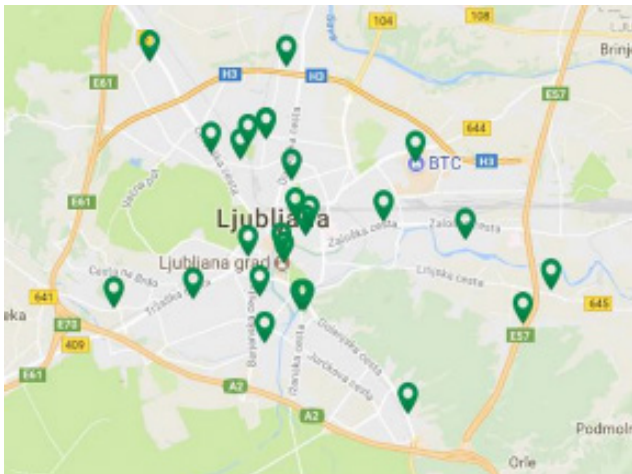
A „részvétel és önkéntesség” elve – Bármely magánszemély, intézmény vagy vállalat tagja lehet a BEE PATH-nak, és bármikor kiléphet a munkacsoportból. Nincs tagdíj, de minden érintett fél önkéntes alapon végzi munkáját. A tagok nyíltan kommunikálhatnak vagy együttműködhetnek a BEE PATH keretein belül vagy kívül, amennyiben tiszteletben tartják a BEE PATH normáit és követik annak elveit. Emellett a BEE PATH weboldalán és a BEE PATH márkával jelzett rendezvényeken is népszerűsíthetik magukat.

A „rövid ellátási lánc” elve – A BEE PATH tagjai közötti közvetlen együttműködést nagymértékben ösztönzik és támogatják, amint a helyi szereplők közötti együttműködés lehetővé teszi a rövid ellátási láncok létrehozását. Ezen túlmenően ez az elv elősegíti az átláthatóságot és a végtermékek magasabb minőségét.

Mielőtt belemerülnénk a BEE PATH gyakorlatának részletesebb leírásába, alapvető fontosságú megérteni, hogy azt az idők során fokozatosan és a BEE PATH tagjaival együttműködve fejlesztették ki. Ezt követően rugalmas modellnek kell tekinteni, amely bármely olyan város sajátos jogi, kulturális és környezeti feltételeihez igazítható, amely újra kívánja használni ezeket a bevált gyakorlatokat. Ugyanez vonatkozik a helyi munkacsoportokra is, amelyek gondolkodásmódja helyenként drasztikusan megváltozhat. Mindenesetre a fent leírt elveket mindig tiszteletben kell tartani!

Bár a BEE PATH elsősorban Ljubljana városára összpontosít, a projekt valójában az egész ljubljana-i városi régióra pozitív hatást gyakorolt. Ez azzal magyarázható, hogy a

A kezdeti kihívások leküzdése a város és a polgárok együttműködésével, kölcsönös támogatással, kreativitással és lelkesedéssel.

BEE PATH tagok hálózata Ljubljanában
Forrás: Ljubljana városa

Rendszeres BEE PATH találkozók.
Forrás: BeePathNet fotóarchívum

régió lakosai minden nap ingáznak Ljubljanába, akár oktatás, akár munkavégzés céljából. Az eredmény az, hogy minden ember részesül a BEE PATH előnyeiből. Maga a város városi és vidéki területre tagolódik: míg a vidéki térség középpontjában a méz és méhészeti termékek előállítása áll, a városi térségben a fő cél az ilyen termékek és szolgáltatások megismertetése, oktatása, promóciója és értékesítése – néhány városi méhészeti tevékenység mellett.

Működési szempontból a BEE PATH a következő elemekből áll:

- 1. Irányítás és koordináció** – Ezek a BEE PATH koordinátorának, Maruška Markovčičnak a feladatai. Ő a BEE PATH facilitátora, hálózatépítője, csoportmotivátora és általános támogatója. 2016 óta a BEE PATH tevékenységeinek koordinálása az egyik hivatalos feladata.
- 2. Rendszeres találkozók** – Amint az a következő oldalakon bemutatott ütemtervből is látható, a rendszeres találkozók voltak – és továbbra is azok – a BEE PATH tagok tájékoztatásának, motiválásának és koordinációjának kulcselemei. A találkozók rendszeressége azonban az idő múlásával csökkent, évi 12-ről mindössze két találkozóra. Meglepő módon ez egy pozitív változásnak köszönhető, mivel a BEE PATH tagok függetlenebbé váltak, és közvetlenebb módon kezdtek el együttműködni egymással. A szereplők közötti közvetítésre idővel egyre kevésbé volt szükség.
- 3. Éves munkaterv és naptár** – Miután a BEE PATH tagjai függetlenebbé váltak, ez lett az egyik kulcsfontosságú működési elem. A BEE PATH tagjai évente egyszer találkoznak, hogy kidolgozzák a tervet, majd az év során önállóan dolgoznak a tervezett tevékenységek szerint. Csak az év végén találkoznak újra, azzal a céllal, hogy értékeljék teljesítményüket.
- 4. Közös grafikai tervezés** – Mint minden más átfogó projekt esetében, a közös vizuális identitás mint promóciós eszköz alapvető fontosságú. Emellett lehetővé teszi a BEE PATH kulcsfontosságú helyszíneinek, termékeinek és szolgáltatásainak egyértelmű címkézését. A márka könnyen felismerhető például a figyelemfelkeltő rendezvényeken.
- 5. Kommunikációs eszközök** – A belső kommunikáció szintén kulcsfontosságú, különösen akkor, amikor a BEE PATH tagjai egyre önállóbbá válnak. A hálózaton belüli kommunikáció többnyire telefonon vagy e-mailen történik, míg a nagyközönség megszólítása több külső kommunikációs csatornán keresztül történik.
 - Ljubljana város honlapja, ahol a BEE PATH küldetésével kapcsolatos összes fontos információ elérhető: hogyan lehet taggá válni, a helyes gyakorlatok, pedagógiai programok és egyéb fontos információk.
 - Ljubljana város Facebook-profilját és a tagok Facebook-profiljait arra használják, hogy elérjék a polgárokat és a szélesebb nyilvánosságot. A Facebookot különösen arra használják, hogy információkat terjesszenek a különböző eseményekről.

Minden BEE PATH-nak szüksége van egy lelkes, proaktív, kommunikatív és kitartó helyi koordinátorra!

- Ljubljana városának újságja és havi elektronikus hírlevele.
- Érdemes megemlíteni azt is, hogy a BEE PATH tagjai rendszeresen megosztják egymással a tevékenységeikről szóló információkat, támogatják más tagok városi méhészettel kapcsolatos tevékenységét, és alapvető szerepet játszanak a terjesztési folyamatban.

6. **A BEE PATH és a Ljubljana Honey márkák** – Mint korábban említettük, a BEE PATH tagság ingyenes, és a tagok a márka előnyeit élvezhetik termékeik értékesítése vagy a szolgáltatást nyújtó platformok címkézése során – feltéve, hogy elkötelezettek a BEE PATH küldetése mellett és aktívan támogatják azt. A Ljubljana Honey márka pedig a következő szabványok betartását követeli meg:

- A mézet Ljubljana város területén kell előállítani;
- A méz kizárólag gesztenye-, vadvirág- vagy erdei méz lehet, melyek a meglévő helyi méhlegelőtípusokról származnak;
- A méhészeknek BEE PATH-tagoknak, és az uniós rendszerben földrajzi jelzéssel védett szlovén méz minősített termelőinek kell lenniük.
- A Ljubljana Honey Ljubljana egyik protokoll-ajándékává vált!

6. **BEE PATH események** – Ljubljana két hagyományos eseményt szervez: az első a „Méz napja”, ez egy október első felében a városközpontban tartott vásár, amely a BEE PATH tagjait, valamint termékeiket és szolgáltatásait népszerűsíti. A második a „Segítsünk a méheknek a városban: ültessük be virágokkal a várost”, amely a BTC Cityvel – a legnagyobb bevásárlóközponttal – együttműködve tavasszal kerül megrendezésre. Ez arra ösztönzi a lakosságot, hogy kertjeikben és erkélyeiken mézelő növényeket termesszenek, és ennek eredményeként további legelőt biztosítanak a méheknek, javítva ugyanakkor a város arculatát. 2016-ban a mézes ételek népszerűsítése érdekében bevezették az „Alma és méz hete” elnevezésű gasztronómia-központú rendezvényt. Ez egy olyan kezdeményezés volt, amelyet a résztvevők kedvezően fogadtak és dicsérték. A szállodák és éttermek új ételeket fejlesztettek ki, melyek azóta a napi étlapok részévé váltak. A BEE PATH tagjai emellett számos kisebb rendezvényt is szerveztek, mint például a méhészeti örökség témájában a „Mézélményt” a Szlovén Etnográfiai Múzeummal közösen, a „Biodiverzitás programokat” a Botanikus kertben, a „Városi méhészet” rendezvényt a Városi Méhészek Szövetségével közösen, valamint különböző fotókiállításokat.

7. **Programok és projektek** – A BEE PATH tagjai eddig számos programot és projektet dolgoztak ki, csak hogy néhányat említsünk:

- A városi méhészeti program népszerűsítése – az egyik legfontosabb program, amely a városi méhészet népszerűsítésére és a polgárok tudatosságának növelésére fókuszáló előadások, fotókiállítások és a méhészetekben tartott nyílt napok révén.
- Ljubljana városa oktatási programot hozott létre a méhészek és más gazdálkodók támogatására, hogy fejlesszék vállalkozói elképzeléseiket. Számos ötletet dolgoztak ki ennek az eszköznek a felhasználásával, az egyik legérdekesebb egy olyan üzleti ötlet, amely a kaptárak és a méhészek szolgáltatásainak bérbeadására irányul a városban működő vállalatok számára, támogatva ezzel a zöld arcukat, és lehetővé téve számukra, hogy saját mézüket protokolláris és üzleti ajándékként használják fel.
- A Ljubljanai Egyetem Építésmérnöki Karának hallgatói nyolc ötletet dolgoztak ki a városi területek kaptáira és méhházaira vonatkozóan. Az összes ötlet tervrajza szabadon elérhető az interneten bárki számára, aki közterületen szeretne méhházakat építeni.
- A ljubljana-i turizmus – a központi turisztikai szervezet – képzést szervezett az idegenvezetők számára, és több nyelven készített személyre szabott túrákat a ljubljana-i BEE PATH mentén. Az idegenvezetők a program fejlődésének megfelelően évente frissíthetik tudásukat.

A „Ljubljana Honey” márka
Forrás: BeePathNet fotóarchívum

BEE PATH rendezvények – a figyelemfelkeltő rendezvényektől a mézelő növények ültetéséig és a városi méz népszerűsítéséig.
Bal oldali és középső kép forrása: BeePathNet fotóarchívum; a jobb oldali kép szerzője: Luka Dakskobler

9. Szabályozások és bevált gyakorlatok – A közterületi zöldterületeken történő méhészkedés szabályozása érdekében Ljubljana külön ajánlásokat és útmutatókat készített a méhészek szükséges oktatásáról és a méhkaptárak közötti távolságról – a közterületekre történő telepítésről szóló protokollt a helyi hatóság jóváhagyta. Ennek következtében a területrendezési tervbe bekerültek a közterületeken történő méhházak építésére vonatkozó utasítások, míg a vidékfejlesztési osztály beillesztette a méhészetet a város stratégiai kontextusába, és társfinanszírozási támogatási rendszereket hozott létre a ljubljana méhészet számára.

A BEE PATH FEJLŐDÉSE – Kronológiai szempontból a BEE PATH fejlődése három fő szakaszra osztható:

A motivált érdekeltek sokféle csoportjának bevonása döntő fontosságúnak bizonyult a BEE PATH eddigi fejlődése szempontjából...

..és még mindig fejlődünk!

Fejlesztési szakasz (2014. december – 2015. október): a BEE PATH koncepciójának kidolgozása és fejlesztése, nyilvános konzultációkat és kérdőívek terjesztését követően. Egy munkacsoport konszolidációja és az első rendezvény, a „Méz napja” megszervezése az útvonal elindítása céljából. A sikert követően a következő évben új finanszírozási alapot biztosítottak a jövőbeli tevékenységekhez.

Tökéletesítési szakasz (2015. november – 2016. december): a BEE PATH-tagok éves munkatervének elfogadása, kéthavonta rendszeres találkozókkal és olyan konkrét tevékenységek folytatásával, mint a „Méz napja” és a városi méhházak építése. A 2016 évi Európa Zöld Fővárosaként Ljubljana az egész júliust a biológiai sokféleségnek és a méheknek szentelte.

Főáramlati szakasz (2017. január – napjainkig): a BEE PATH rendszeres állami tevékenységgé vált – saját költségvetési tételt és teljes munkaidős projektkoordinátort kapott. A tagok közötti munkafolyamatok optimalizálása révén az ülések száma évi két találkozóra csökkent: *az egyik januárban az egész évre vonatkozó program elkészítésére, a másik pedig decemberben az elvégzett munka értékelésére szolgál. Új kapcsolódó kezdeményezések merülnek fel, mint például az összes rendezvény, figyelemfelkeltő kampány – beleértve egy erre a célra létrehozott webes platform kialakítását – és a zöld közterületeken történő méhészkedés szabályozása.*

BEE PATH projektek – oktatási programok eredményei az óvodától az egyetemig.
Forrás: BeePathNet fotóarchívum

ÉRDEKELT FELEK ÉS CÉLCSOPORTOK – Az átadási út kezdetén, 2017-ben, amikor a projektet URBACT helyes gyakorlatnak minősítették, a BEE PATH helyi munkacsoportjának 35 tagja volt. A „nyitott ajtók koncepciójának” köszönhetően azonban 2022-re ez a szám 46-ra nőtt. A munkacsoportokat alkotó BEE PATH-tagok háromféle kulcsfontosságú érdekelt fél közül kerülnek ki:

- Méhészek és egyesületeik, méhészeti termékek gyártói és a méz vagy más méhészeti termékek és szolgáltatások értékesítésével foglalkozó egyéb vállalkozások.
- Vállalatok, például szállodák, éttermek, bankok, távközlési szolgáltatók és kereskedelmi központok, valamint szakértői szervezetek az oktatási, kutatási, kulturális és természeti örökség területén.
- Civil szervezetek és más magánszemélyek vagy szervezetek.

Mivel egy ilyen kezdeményezés sikeréhez elengedhetetlen a városvezetés politikai, operatív és pénzügyi szerepvállalása, hét önkormányzati osztály és szektor vesz részt a BEE PATH tevékenységek megvalósításában. Ezek olyan témakörökkel foglalkoznak, mint például a környezetvédelem, a vidékfejlesztés, ingatlanügyek, várostervezés, stratégiai tervezés, gazdaság, katasztrófaelhárítás, nemzetközi kapcsolatok és kommunikáció.

Másrészt a kulcsfontosságú célcsoportok a következő négy típusba sorolhatók:

- Ljubljana régió lakosai, pontosabban gyermekek, felnőttek, idősek, családok és fogyatékkal élők.
- Vállalatok, különösen azok, melyek rendelkeznek vállalati felelősségvállalási politikával, a turizmushoz kapcsolódó iparágak és mások, akik érdekeltek a BEE PATH termékek és szolgáltatások promóciójában vagy vásárlásában.
- Különböző intézmények, az oktatási, kutatási, kulturális és természeti örökséggel foglalkozó intézményektől kezdve egészen más ágazatokig.
- Turisták és a város napi látogatói.

IDŐKERET – A BEE PATH konszolidációja meglehetősen rövid ideig tartott, körülbelül három évbe telt, mire a ma ismert helyes gyakorlat kialakult. Érdekes módon ez majdnem ugyanannyi idő, mint amennyi idő ahhoz kellett Ljubljana számára, hogy az URBACT átadódóhálózat keretében átadja tapasztalatait más uniós városoknak. Mindenekelőtt fontos figyelembe venni, hogy a BEE PATH modelljét másolni kívánó városok eltérő kiindulási helyzetben vannak. Nem alapozhatják az egész átadási útjukat arra a feltételezésre, hogy képesek lesznek ugyanazt a szlovén működési modellt pontosan lemásolni és beilleszteni.

A helyes gyakorlatot át kell gondolni és alaposan megérteni a leendő Bee Path City város ezzel összefüggő feltételeivel párhuzamban, amelyet ezután átvevő partnervárosnak neveznek. Ezekben az átvevővárosokban figyelembe kell venni a környezetet is. Különböző okok miatt előfordulhat, hogy a helyi körülmények nem olyan kedvezőek, mint amilyenek 2014-ben Ljubljanában voltak. Nincs mindenki számára egyformán jó válasz, és egy hasonló projekt megvalósításához szükséges időkeret drasztikusan változhat az egyes átadóvárosok között.

PÉNZÜGYI KONSTRUKCIÓ – Ljubljana városa a BEE PATH projektet a következő költségek fedezésével támogatja:

- Egy koordinátor személyzeti költsége (a fizetés 20%-a): becslések szerint évi 5000 EUR.
- A találkozók helyszíni és egyéb költségei: évi 2000 EUR.
- A projekt költségvetése: Évi 10 000 EUR a tevékenység első két évében. 2018-ban a költségvetést évi 20 000 EUR-ra emelték.

Ez azt jelenti, hogy Ljubljana városa minden évben 17 000 és 27 000 EUR közötti összeget ruház be, és ezek a számok nem tartalmazzák a BEE PATH önkéntes alapon együttműködő tagjainak összes költségét és hozzájárulását. Fontos megjegyezni, hogy az időkerethez hasonlóan a megadott költségek sem azonosak Európa-szerte, így a szükséges beruházások összege a projekt helyszínétől is függ. Hasonlóképpen, az állami finanszírozás gyakran változhat az ügy politikai támogatottságától, valamint az egyes országok pénzügyi helyzetétől függően.

A BEE PATH élő bizonyítéka annak, hogy a polgári kezdeményezések kisléptékű finanszírozásával lenyűgöző eredményeket lehet elérni!

AZ EDDIG ELÉRT EREDMÉNYEK – A BEE PATH három éves fennállása alatt a következő eredményeket érte el: aktív, 35 fős BEE PATH helyi munkacsoport, amely rendszeresen végez tevékenységet az éves tervezés szerint – beleértve a rendezvénysorozatot is – a „városi méhház” felépítése, méhészeti oktatási programokkal. Ezen túlmenően pedagógiai és turisztikai tevékenységeket dolgoztak ki és ültettek át a gyakorlatba, beleértve a BEE PATH látogatását is. A Szlovén Néprajzi Múzeumban egy „Mézélmény” nevű szabadidős tevékenységet is kidolgoztak, és két esemény is Ljubljana éves mérőföldkövévé vált: a Méz Napja a BEE PATH összes tagja számára, valamint egy figyelemfelkeltő esemény május 20-án az ENSZ Méhek Világnapja alkalmából.

Továbbá, a BEE PATH sikere nyomán széles körben elterjedt a közterületi méhészetre vonatkozó új szabályozás és ajánlás, valamint a hivatalos tűzoltósággal együttműködve SOS méhrajbegyűjtő szolgálat jött létre (a rajzásról bővebben a 7. fejezetben olvashat). A méhek és a városi méhészet aktív népszerűsítése városi szinten történt Szlovénia-szerte, beleértve a városi méhészetekben tartott nyílt napokat, amelyek a városi méhészeti mozgalmat népszerűsítették. Az idegenvezetők által a BEE PATH útvonalon tartott vezetett túrák állandósulása, a „Ljubljana Honey” márka és Grba nyilvános mézelőnövény-kert szintén a széles körű elterjedtség további mutatói.

2018 óta a ljubljana-i csapat fókuszja az átadás felé fordult: az URBACT, mint minősített helyes gyakorlat, lehetőséget biztosított Ljubljana számára, hogy a program kedvezményezett városa legyen, módszertani útmutatásban és finanszírozásban részesülve egy városhálózat vezetéséhez – igen, jól tippelt, a BEE PATH egy BeePathNet hálózat lett. Ennek a projektnek az első köre, amely 2018-tól 2021-ig zajlott másik 22 átadóhálózattal együtt, olyan sikeresnek bizonyult, hogy amikor az URBACT kiírt egy spin-off kísérleti felhívást a helyes gyakorlatú városok számára, hogy hajtsanak végre egy második kört új átadó partnervárosokkal, Ljubljana ott volt a kilenc város között. Így indult a BeePathNet Reloaded 2021-ben; a kísérleti program 2022 végén zárul le.

Ezért büszkén mondhatjuk, hogy kilenc európai város sikeresen átvette az eredeti helyes gyakorlatot. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a ljubljana-i BEE PATH nem fejlődött tovább – éppen ellenkezőleg! A BEE PATH tagok száma a 2017-es 35-ről 2022-re 46-ra, míg a Városi Méhész Egyesületé a 2015-ös 19-ről 2022-re 50-re nőtt. Számos új látnivalót hoztak létre, mint például Jože Plečnik városi méhkasának másolata a Lany-kastélyból (Prága közelében, Csehországban), oktatási sokszög tervezése és felállítása stb.

Ljubljana emellett jelentős összegeket fektetett be a „Méh-óvoda” oktatási programba – 79 óvodai mentort képzett ki és a teljes programot bevezette Ljubljana 10 óvodájában. Ezen túlmenően az érdeklődő méhészek számára is tartottak egy oktatási képzést, hárman közülük teljes mértékben felkészültek arra, hogy gyermekcsoportokat fogadjanak, és a pedagógiai előírásoknak megfelelően elvégezzék az oktatás gyakorlati részét – a méhkaptárak látogatását. Ugyanilyen fontos, hogy az óvodai mentorok felismerték, hogy folyamatos konzultációs támogatásra van szükségük, és közülük négyen „konzultációs csoportba” kerültek.

Saját statisztikáink szerint 2022-ben 118 méhkaptárt állítottak fel Ljubljana városi részén (az autópálya környékén belül). Ez 9,9 kaptár/km²-es értéket jelent – tudásunk szerint városi területeken ez a legnagyobb sűrűség. Összehasonlításképpen Párizs – a „városi méhészet szülőhelye” – az urban városrészben 1,1 2 méhkaptárral rendelkezik négyzetkilométerenként.

Ez a siker azonban új kihívásokkal is jár. Például a nagy méhcsalád-sűrűség problémás a betegségek potenciálisan nagyobb mértékű terjedése miatt, a mézelő méhek más vadon élő beporzókkal versengenek a táplálékért stb. Az ilyen kihívásoknak megfelelően, a növekvő tagságnak és az új ötleteknek köszönhetően a BEE PATH tovább fog fejlődni.

FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉG – A működés mindössze három éve és a fent leírt jelentős eredmények után meglehetősen furcsának tűnik, hogy 2017-ben máris fejlesztésekről beszélünk. Különösen annak fényében, hogy a helyes gyakorlat még mindig egy korai szakaszban lévő kísérlet volt, egy folyamatban lévő munka, amelynek során folyamatosan új tagok csatlakoztak a mozgalomhoz, és bővítették a tevékenységeket, új munkaterületeket, sőt új városokat is elérve. Ennek ellenére mindig van hova fejlődni, és a BEE PATH egy különös kihívással szembesül: biztosítani kell a tagok lelkesedését, motivációját és hajlandóságát, hogy önkéntes munkával töltsék el idejüket. Dióhéjban összefoglalva, a BEE PATH helyes gyakorlatának alapvető kérdése a hosszú távú fenntarthatóság biztosítása.

Ebben a tekintetben a BEE PATH megértésének, adaptálásának és máshol történő újrafelhasználásának tapasztalata végső soron a helyes gyakorlat rugalmasságának és átvihetőségének próbája. Pontosan itt lép a képbe az URBACT támogatása. A BeePathNet városhálózat létrehozásával Ljubljana hosszú távon is tesztelni tudta a helyes gyakorlat fenntarthatóságát. Ez egyben lehetőség volt a már meglévők továbbfejlesztésére is.

Ahogy az URBACT-hálózat átvevővárosai leszűkítették a BEE PATH tapasztalatait, a sikertényezőket és a lehetséges buktatókat, olyan tematikus szempontokat azonosítottak, amelyek kulcsfontosságúak voltak a projekt szempontjából, és amelyeket a II. részben részletesebben ismertettünk. Következésképpen négy frissítő modult is terveztünk. Ily módon a BeePathNet közvetlenül támogatja a már meglévő dolgok fejlesztését, ugyanakkor Ljubljana városának tanulási és csereteret biztosít a jövő és a BEE PATH fejlődésének elképzeléséhez.

A helyes gyakorlat kialakítását elősegítő környezet

Visszatekintve elmondható, hogy néhány összetevő elengedhetetlen egy hasonló kezdeményezés kidolgozásához:

EGYÉRTELMŰ ÖSSZPONTOSÍTÁS – a városi területeken a BEE PATH a városi méhészet fejlesztésére összpontosított, amely más meglévő tevékenységekhez – például a kulturális örökséghez, a biológiai sokféleséghez és az oktatáshoz – kapcsolódik, és különböző tevékenységek révén bemutatja azt a lakóknak és a látogatóknak. A vidéki területeken a BEE PATH fókuszában a méhészet fejlesztése állt, a ljubljana-i élelmiszer-termelés és -ellátás támogatása érdekében.

A KÖZÉPPONT – bármely projekt vagy program vezetésére a megfelelő személy megtalálása a siker egyik legfontosabb, de gyakran elhanyagolt előfeltétele. Nem túl könnyű megtalálni „a” megfelelő személyt, aki nyitott, aktív, objektív, a téma iránt szenvedélyesen elkötelezett, és képes lelkesedést „átragasztani” az összes érintett félre. A BEE PATH esetében Ljubljana városának szerencséje volt, hogy Maruška Markovčič, a Környezetvédelmi Minisztérium Vidékfejlesztési részlegének vezető-tanácsadója rendelkezésre állt. A kulcsszemély azonosítását követően, a városvezetésnek működési támogatást kell nyújtania neki – rugalmas munkamódszereket, munkaidőt és biztos fizetést, valamint kedvező munkakörülményeket – projekt költségvetést, megfelelő létesítményeket, felszerelést stb. – kell biztosítania.

ERŐS POLITIKAI TÁMOGATÁS – a városvezetésnek politikai akaratot kell mutatnia a javasolt cselekvési terv, projekt és elképzelések támogatásával. A működési támogatást részlegeken átívelő megközelítéssel és más osztályok szakértelmének bevonásával kell biztosítani. A pénzügyi támogatás alapvető fontosságú, és a városnak minimum a megfelelő létesítmények – ahol a rendszeres találkozókra sor kerül – költségeit fedeznie kell. Ennek ellenére a valódi költségvetés valóban előre viszi a dolgokat – még ha szimbolikus költségvetésről is van szó, akkor is nagyszerű törekvés, ami feldobhatja a hangulatot. Egy limitált költségvetés támogatást mutat és bizalmat ad a tagoknak, ugyanakkor kreativitásra ösztönöz, és paradox módon még inkább megerősíti az önkéntességet.

HÁLÓZATÉPÍTÉS EGY ADOTT CÉLLAL – mivel a BEE PATH-ot alulról felfelé építkező elvek alapján dolgozták ki, fontos megérteni annak önkéntes jellegét. Minden BEE PATH-tagot meghívtunk, hogy ingyenesen csatlakozzon a helyi munkacsoporthoz, nem fizetnek tagdíjat, és minden munkájukat önkéntes alapon végzik. A tagok többségük szerint csatlakoznak és hagyják el a BEE PATH-ot, de általában csak akkor, ha már teljesítették céljaikat. Ez a megközelítés az emberek egy bizonyos típusát vonzza a projektbe – érdeklődő, konstruktív és ötletvezérelt embereket, akik készek együttműködni. Például a 350 ljubljana-i méhésznek csak egy kis százaléka tagja a BEE PATH-nak. Ne feledje, ez nem egy népszerűségi verseny, hanem inkább egy szellemi műhely vagy inkubátorház az új ötletek számára. Ebben a tekintetben a tagok fluktuációja és cserélődése bizonyos mértékig még kívánatos is.

Minden együttműködésben a kis győzelmek ugyanolyan fontosak, mint a nagyok!

Néha még többet is, mivel ezek visznek előre a céljaink felé.

A CSALI – a projekt önkéntes jellege miatt fontos, hogy a tagok vonzódjanak a közös erőfeszítéshez. Kezdetben a BEE PATH lehetővé tette a méhészek és egyesületeik számára, hogy megvitassák a városi méhészet legfontosabb lehetőségeit és problémáit. Olyan megoldásokat azonosítottak, valósítottak meg és népszerűsítettek, melyek új ötletekkel vonzották a tagokat. Így a kommunikációs platform egy olyan térré nőtte ki magát, amely többek között új méhészeti termékek és szolgáltatások kifejlesztésére, promóciós és figyelemfelkeltő kampányok szervezésére, valamint oktatási programok fejlesztésére szolgál.

TUDÁSÁTADÁS – a tagok megnyeréséhez meg kell próbálnia megérteni az érdekeiket és ambícióikat, de fel kell becsülnie valós képességeiket és kapacitásukat is, hogy az elképzeléseiket átültessék a gyakorlatba. Ezután a hálózatépítéssel segíthet gyümölcsöző partnerségeket létrehozni és megszilárdítani. A középpontban lévő személynek azonban nem szabad megfeleledkeznie a saját szerepéről! Ő csak facilitátor, hálózatépítő, csoportvezető, koordinátor és támogató. Kezdetől fogva egyértelművé kell tenni, hogy a tagok felelősek saját ötleteik sikeréért vagy kudarcáért. Mint minden partnerség esetében, a cél a tudásátadás lehetővé tétele és támogatása.

SZINERGIÁK MÁS ÁGAZATOKKAL – a koordinátornak mindig szinergiákat kell keresnie más ágazatokkal és tevékenységekkel. Ennek legegyszerűbb módja, ha első lépésként felkutatja a méhekkal és a méhészettel kapcsolatos történelmi és jelenlegi bizonyítékokat a város mindennapi életének bármely területén. Például a néprajz, a kultúra, a gasztronómia, a környezetvédelem, az építészet, a gazdaság vagy bármely más tematikus kiindulópont megfontolható. Ez megteremti a történelmi tartalmat és alapot minden lehetséges hálózati és promóciós tevékenységhez. Felnyitja más ágazatokban dolgozó egyének és vállalatok szemét és létre hozza a közösen kifejlesztett új termékek és szolgáltatások háttértörténetét.

LELKESEDÉS – A BEE PATH helyes gyakorlat utolsó, de talán legfontosabb eleme az összes résztvevő aktív bevonása. A kezdeményezés önkéntes részvételi jellege miatt alapvető fontosságú a lelkesedés magas szinten tartása. Míg a kezdeti lelkesedést valószínűleg nem túl nehéz megteremteni, annak hosszú távú fenntartása az, ami sok erőfeszítést igényel, különösen a projektkoordinátor részéről.

A helyes gyakorlattól az átadható modulokig

Annak érdekében, hogy a BEE PATH helyes gyakorlat „emészthetőbbé” váljon és könnyebben átvihető legyen más városokra, a gyakorlatot szegmensekre, illetve modulokra (vagy módszertani struktúrára, vagy tematikus részekre) bontottuk. Az alábbiakban a modulokat, valamint az egyes modulok sikeres adaptációjához vezető legfontosabb fejlesztési lépéseket találja. Ezeket három típusra osztottuk:

- Kötelező modulok – a helyes gyakorlat és az elképzelés átadhatóságához szükséges alapvető részek.
- Választható modulok – olyan tartalom, amelyet csak akkor kell átadni, ha az megfelel a tényleges igényeknek vagy a helyi érdekeknek.
- Frissítő modulok – olyan tartalom, amely a helyes gyakorlat további fejlődését mutatja be.

Annak érdekében,
hogy a BEE PATH
helyes gyakorlatát
más városoknak
könnyebben
átadhatóvá tegyünk,
modulokra osztottuk.

Helyes gyakorlat modulok		Helyes gyakorlat fejlesztési lépések
KÖTELEZŐ	Aktív partnerkapcsolat kialakítása és kezelése	1) A legfontosabb érdekelt felek azonosítása 2) A legfontosabb érdekelt felek mozgósítása (első önálló ülés) 3) Lelkes légkör kialakítása és támogatás nyújtása a rendszeres találkozókra 4) Az egyes érdekelt felek céljainak, kapacitásának és együttműködési készségének meghatározása 5) Az URBACT helyi csoportként is ismert helyi munkacsoport éves cselekvési tervének, szerepének és felelősségi körének meghatározása. 6) Útmutatás az éves kollektív cselekvési terv végrehajtásához 7) A szinergiahatások elérése önállóan, a középpontban lévő személynek, azaz a projektkoordinátornak, más néven az URBACT helyi csoportkoordinátorának bevonása nélkül.
	Az önkormányzati közigazgatás nagyobb mértékű bevonása	1) A bevonandó kulcsfontosságú közigazgatási szervezeti egységek és ágazatok, valamint azok szerepének meghatározása 2) Működési támogatás megszerzése 3) Folyamatos kommunikáció a városvezetéssel, a tájékoztatóknak megfelelően 4) A városi méhészeti szabályozása és integrálása a stratégiai városi környezetbe 5) A politikai támogatás megerősítése és a hosszú távú finanszírozás biztosítása
	Figyelemfelkeltés és promóció a polgárok körében	1) A célcsoportok azonosítása 2) Kommunikációs és figyelemfelkeltő stratégia 3) Kommunikációs eszközök fejlesztése (pl. honlap, közösségi hálózatok, helyi hírek stb.) 4) Hírek és tartalmak rendszeres publikálása, interjúk adása stb. 5) Éves figyelemfelkeltő és promóciós rendezvények, kiállítások, előadások stb. szervezése és lebonyolítása. 6) Méhészeti szimpóziumok szervezése 7) Nemzetközi méhészeti konferenciák szervezése
	A Bee Path mint turisztikai és/vagy méhészeti termékek promóciós platform fejlesztése	1) Az érdekelt kulcsszereplők azonosítása 2) A legfontosabb természeti és kulturális örökségi pontok azonosítása 3) A Bee Path tervezése és pontok kijelölése 4) A Bee Path mögötti történet megalkotása 5) Bee Path útmutató elkészítése (pl. könyv, prospektus, szórólap stb.) 6) A Bee Path turisztikai csomag megtervezése 7) A város idegenvezetőinek és tolmácsainak képzése

Helyes gyakorlat modulok		Helyes gyakorlat fejlesztési lépések
VÁLASZTHATÓ	Oktatási programok kisgyermek és általános iskolások számára	1) A meglévő oktatási rendszer és a célcsoportok igényeinek alapos ismerete 2) Oktatási programok kidolgozása a helyi munkacsoport, nevezetesen az URBACT helyi csoport kulcsfontosságú érdekelt feleivel közösen. 3) Az érintett szakértők és intézmények bevonása 4) Oktatási programok kísérleti végrehajtása a tanárok bevonásával 5) Az oktatási programok teljes körű végrehajtása
	A vállalatok és intézmények zöld arculatának kialakítása	1) A potenciálisan érdekelt vállalatok azonosítása és az első kapcsolatfelvételek 2) Figyelemfelkeltő és promóciós tevékenységek végrehajtása 3) Az érdekelt vállalatok meglévő zöld témáinak azonosítása és a mi témáinkkal való átfedések azonosítása. 4) Közös tevékenységek és/vagy promóciós kampányok tervezése 5) Közös tevékenységek és/vagy promóciós kampányok végrehajtása 6) A hálózat és projektjei finanszírozásának támogatásáról szóló hosszú távú megállapodások megkötése.
	Felsőoktatási intézmények és szakértői szervezetek bevonása	1) A potenciálisan érdekelt intézmények azonosítása és az első kapcsolatfelvételek 2) Az érdekelt intézmények meglévő zöld témáinak azonosítása és a mi témáinkkal való átfedések azonosítása 3) Közös tevékenységek tervezése 4) A közös tevékenységek végrehajtása 5) A hálózat és projektjei szakértői támogatására vonatkozó hosszú távú megállapodások megkötése.

Helyes gyakorlat modulok		Helyes gyakorlat fejlesztési lépések
FRISSÍTÉS	Egy helyi termék promóciójának és értékesítési pontjának koncepcióterve	1) A lehetséges helyszínek azonosítása (a város tulajdonában lévő ingatlanok) 2) A potenciálisan érdekelt felek azonosítása 3) Egy helyi termék promóciós és értékesítési pontjának koncepcionális és szervezeti tervének kidolgozása 4) Helyi termék promóciós és értékesítési pontjának kialakítása 5) Helyi termék promóciós és értékesítési pontjának működtetése
	A vállalatok és intézmények zöld arculatának kialakítása	1) A potenciálisan érdekelt vállalatok azonosítása és az első kapcsolatfelvételek 2) Figyelemfelkeltő és promóciós tevékenységek végrehajtása 3) Az érdekelt vállalatok meglévő zöld témáinak azonosítása és a mi témáinkkal való átfedés azonosítása. 4) Közös tevékenységek és/vagy promóciós kampányok tervezése 5) Közös tevékenységek és/vagy promóciós kampányok végrehajtása 6) A hálózat és projektjei finanszírozásának támogatásáról szóló hosszú távú megállapodások megkötése.

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

A jelen dokumentum teljes útmutató változata egy további fejezetet is tartalmaz, amely a két módszertani megközelítést mutatja be (15. oldal). Szilárdan hiszünk abban, hogy a részvételen alapuló megközelítés az egyetlen módja annak, hogy a városi méhész az Ön városában túllépje a „csak egy újabb projekt” státuszt, és csatlakozzon a Bee Path város mozgalomhoz. Az egyének, szervezetek és kormányzati szervek ilyen átfogó, többdimenziós kommunikációja minden bizonnyal nagyon határozott és mindenekelőtt fenntartható intézkedéseket fog eredményezni. Néhány ajánlást is mellékelünk a helyi akciócsoport megszervezéséhez, amely az URBACT helyi csoportja néven is ismert az átvevő partnervárosokban.

Fejezet II

A BeePathNet hálózat által használt legfontosabb tematikus modulok

Ljubljana (Szlovénia), Amarante (Portugália), Bydgoszcz (Lengyelország), Cesena (Olaszország), Hegyvidék (Magyarország) és Nea Propontida (Görögország) városok szakértői hat tematikus modult dolgoztak ki, amelyekben tíz város inspiráló története is megtalálható.

Biológiai sokféleség – a Bee Path helyes gyakorlatának sarokköve	17
Oktatás – befektetés a jövőnkbe	23
Turizmus – egy méhtörténet megalkotása és egy méhösvény kiépítése a városban	29
Méhészeti termékek a méhek ösvényén – az innováció és a zöld munkahelyek teremtésének végtelen lehetőségei	36
Figyelemfelkeltés – egy projekttől egy méhbarát mozgalomig a városban	42
Rajzás – az ember alkalmazkodása a városi méhek szokásaihoz	47

2.

Biológiai sokféleség

A Bee Path helyes gyakorlatának sarokköve

Minden városnak a saját előfeltételei között kell dolgoznia, amelyek nem mindig kedvezőek...

Azonban mindig dolgozhatunk egy jobb holnapért!

A biológiai sokféleség háttere Ljubljana városában

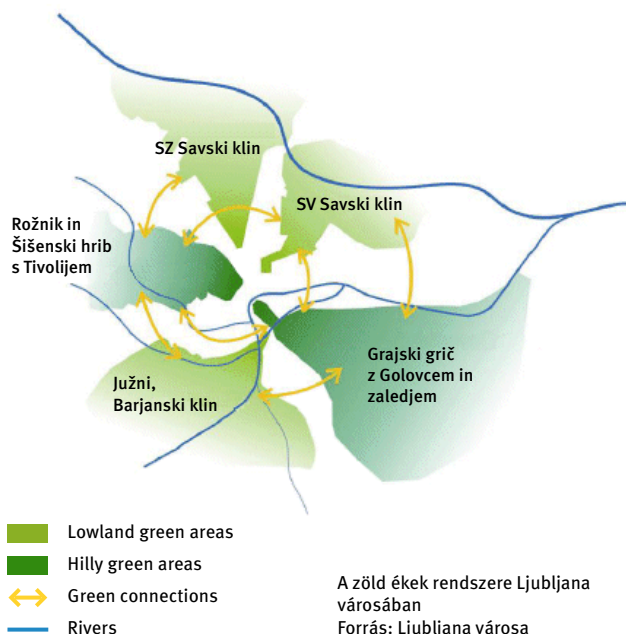
Ljubljana városáról és sikertörténetéről – a BEE PATH helyes gyakorlatáról – már sokat írtunk. Azt azonban még nem hangsúlyoztuk ki, hogy Ljubljana város biológiai sokféleségének jelenlegi állapota több tényező eredménye:

A mozaikos, sokszínű táj és kezelése a történelem során

A mozaikos tájak az ember által kezelt tájak eredményei, ahol a szántóföldek, rétek, erdők és víztestek, valamint a települések keveredése sok olyan érintkezési zónát kínál, amelyeket a változatos növény- és állatvilág könnyen kihasználhat. Ljubljanát és környékét történelmileg így kezelték, ami biológiai sokféleségben gazdag vidéki és városi területeket eredményezett.

A város kezdeti zöld jellege

Ljubljana mindig is zöld város volt, nagy kiterjedésű városi erdőkkel, parkokkal és kertekkel. Területének csaknem háromnegyedét őshonos erdők, rétek és mezők borítják, melyek 20%-a természetvédelmi területnek minősül. Ma a városban egy lakosra 542 m² közterületi zöldterület jut.

Az időzítés megfelelő volt

Az 1970-es évek elején Ljubljana az iparosodás és az urbanizáció fokozódásával szembesült. Ez a növekvő szennyezéssel együtt jelentősen csökkentette a környezet minőségét és rontotta az életkörülményeket. Ez pedig a 1980-as és 90-es években a városközpont és az régebbi városrészek előregedéséhez és állapotromlásához vezetett.

A széles körben elfogadott fenntartható fejlődési politika aktív és folyamatos megvalósítása

Az új fenntartható stratégia, a Vision 2050 és az új területrendezési terv végrehajtása révén a város sikeresen megújította mind a városi, mind a vidéki területeit.

Nyílt kommunikáció a polgárokkal és az alulról jövő ötletek aktív támogatása

Ljubljana városa ösztönözte és támogatta az olyan új városi koncepciókat, mint a városi kertészet, a városi erdőgazdálkodás és a városi méhészet. Nagyon kevés alulról jövő ötlet vált volna azonban valósággá az önkormányzat aktív támogatása nélkül, amely vezetésként, működési támogatást és finanszírozást biztosított.

A zöldterületek fenntartható és a biológiai sokféleséget támogató kezelése interdiszciplináris megközelítést és a városvezetés széles körű bevonását igényli.

A ljubljana-i zöldterületek operatív irányítása

Ljubljana-ban közös megegyezésre jutottak: a zöldterületeket többcélú területeknek tekintik, amelyek számos pozitív hatással vannak a polgárok mindennapi életére, valamint kellemes környezetet biztosítanak, ahová az emberek szabadidős céllal ellátogathatnak. Hozzájárulnak a jobb életkörülményekhez is – tisztább levegő, csökkentett hőszigetelés stb.

A ljubljana-i zöldterületek kezelése különböző szempontok szerint történik. A feladatok szintén megoszlanak a különböző szereplők között, mint például a Területrendezési főosztály, a Gazdasági és közlekedési főosztály, valamint a Környezetvédelmi főosztály és annak Vidékfejlesztési osztálya. Ezek mindegyike felelős a zöld politika kidolgozásáért, megvalósításáért és finanszírozásáért. Másrészt a VOKA SNAGA d.o.o. állami vállalat felelős a zöldterületek operatív irányításáért.

A Területrendezési főosztály meghatározta a zöldterületeket, és a város területrendezési tervén keresztül keretet biztosított a zöldterületeken belüli különböző tevékenységek – fenntartás, a zöldterületekre való építkezésre vonatkozó előírások – fejlesztéséhez. Mint alapvető területrendezési dokumentum, lehetővé teszi a zöld városrészek felújítási projektjeit, a városközpont városi elemeinek, például a virágágyásoknak a fenntartható kezelését, a városi méhészetet és más polgári kezdeményezéseket is.

A Gazdasági és közlekedési főosztály feladata a közterületi zöldterületek és fák operatív karbantartása, valamint a városi erdős területek kezelése. 2009-ben Ljubljana városa elfogadta a közterületi zöldterületek fenntartásáról szóló rendeletet, amely meghatározza azokat a tevékenységeket, melyeket a városvezetésnek a közterületi zöldterületeken el kell végeznie: a füves területek trágyázása, kaszálása, új fák ültetése, az újonnan telepített területek öntözése, bokrok ültetése és nyesése, közkertek karbantartása és megújítása szezonális virágokkal és élő növényekkel. Ljubljana volt az első szlovéniai város, amely 2017-ben eltörölte a glifozát tartalmú gyomirtók és a rovarirtók használatát a közterületeken.

Az egyik városközpont felújítási projektje Ljubljana városában
Szerző: Doris Kordić

A 228 hektárnyi gyepterület és több mint 40 000 közterületi fa – melyből több mint 25 000 mézelő és őshonos – gondozása az egyik legfontosabb feladat.

A Környezetvédelmi Programot a **Környezetvédelmi főosztály** hajtja végre. Három nagyon fontos működési célt határoztak meg:

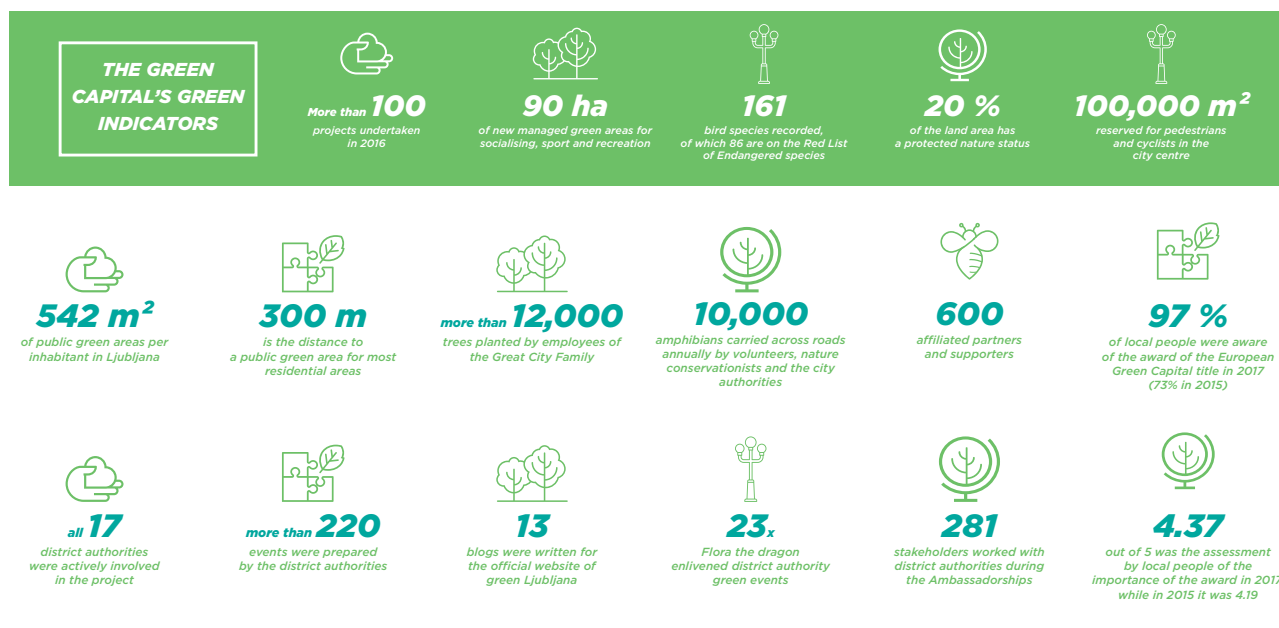
- a biológiai sokféleség állapotának fenntartása és javítása;
- a természeti értékek és a védett területek hatékony kezelését szolgáló átfogó rendszer kialakítása;
- átfogó zöld városrendszer kialakítása és hatékony kezelése.

A fent leírt célok teljesülése érdekében a város a gyakorlatban az alábbi öt természetvédelmi intézkedést valósítja meg:

- szállók felállítása vadon élő beporzók számára;
- a kételtűek védelmét szolgáló tevékenységek (például a biztonságos költési területre való áthelyezés biztosítása);
- a kulcsfontosságú fajok különböző élőhelyeinek megőrzése;
- különböző növénybetegségek monitorozása;
- az invazív fajok kiirtása.

A **Vidékfejlesztési osztály** hajtja végre a vidékfejlesztési és városi gazdálkodásra vonatkozó stratégiát, amellyel Ljubljana városa arra ösztönzi a gazdákat, hogy alkalmazzanak biogazdálkodási vagy integrált gazdálkodási elveket. A város emellett nyolc veteményeskertet is kijelölt, összesen 823 parcellával, amelyeket azért adnak ki, hogy a polgárokat saját ételkészítésre ösztönözzék. Ezeken a területeken oktatókerteteket hoztak létre a megfelelő kertészeti technikákkal kapcsolatos ismeretek bővítése, valamint a biológiai sokféleség és a beporzók fontosságának tudatosítása érdekében.

Különös nagy hangsúlyt kap a vidéki és városi méhészet, a kommunikáció és a polgárokkal való aktív együttműködés. Ebben az összefüggésben Ljubljana városa a biológiai sokféleség és a beporzók megőrzése érdekében egy sor integrált tevékenységet kezdett el kidolgozni a különböző érdekeltségi területeken, a városi zöldterületek kezelésétől a környezet- és egészségvédelemig és a vidékfejlesztésig, beleértve a BEE PATH-ot is. Ez az osztályokon átívelő megközelítés erősíti a helyi zöldpolitikát, és javítja a kapcsolódó témák nyilvános láthatóságát minden nagyobb fejlesztési megbeszélés során. Az alábbiakban néhány mutatót talál, amelyek az összes leírt politika és megközelítés 2016-os eredményeit ismerteti, bővebben pedig ezen a [linken olvashat](#).

A biológiai sokféleség közelebb hozása Bydgoszcz polgáraihoz
Forrás: Bydgoszcz városa

A „Beewatching” (méhfigyelés)
Dawid Kilon workshopjai, ahol a résztvevők
beporzó rovarokat keresnek.
Szerző: Dawid Kilon

Facsemeték ültetése a Hegyvidéken –
Budapest XII. kerülete
Szerző: Sárközy György

Tippek azon városok számára, amelyek ugyanezt a megközelítést tervezik a városi biológiai sokféleség előmozdítása és a városi zöldterületek fenntartható kezelése terén

Célok: A városi zöldterületek fontosságának megváltoztatása, és annak elérése, hogy ne „üres területként” tekintsünk azokra.

Városta újjaéledésének biztosítása.

Az olyan modern városi, osztályközi kihívások kezelése, mint az éghajlatváltozás, a fenntartható fejlődés és az élelmiszer-önellátás.

A város polgárai életminőségének javítása.

Kulcsfontosságú lépések:

- 1) Ismerje meg előnyeit és hátrányait, fenyegetéseit és lehetőségeit.
- 2) Kezdje a polgárokkal folytatott nyílt és konstruktív kommunikációval: gyűjtse össze észrevételeiket/panaszait, értse meg törekvéseiket és határozzon meg konkrét fejlesztési/javítási ötleteket.
- 3) Alkalmazzon részvételen alapuló megközelítést a kulcsfontosságú politika/stratégia/terv kidolgozási fázisaiban. Biztosítani kell továbbá, hogy a városvezetés, valamint a közszolgáltatók/vállalatok mindegyike megértse és támogassa a politikát/stratégiát/tervet, mivel ők kulcsszerepet játszanak annak végrehajtásában.
- 4) Az elfogadást követően kezdje meg a politika/stratégia/terv látható és aktív végrehajtását. Ez néha azt jelenti, hogy módosítani kell napi munkarendjét, és biztosítani kell az osztályok közötti együttműködést a városvezetésen belül. Győződjön meg arról is, hogy minden javasolt tevékenység mögött világos és reális cselekvési terv áll – felelős személy, határidő, források, finanszírozás stb.
- 5) Mindig kövesse nyomon és tegye közzé a politika/stratégia/terv végrehajtását, és magyarázza el, hogy ez a sikeresen végrehajtott lépés hogyan járul hozzá a hosszú távú jövőképhez. Ha a nyomon követés azt mutatja, hogy egyes intézkedéseket nem a várt módon hajtják végre, vagy előre nem látható fejlemények történtek, vizsgálja felül a cselekvési tervet, és keressen alternatív megoldásokat.

Tanulságok:

A polgárokkal és szakértőkkel való kommunikáció kulcsfontosságú, és nem szabad alábecsülni azt. Ha azonban egyszer elkezdődött, ez egy folyamatos és soha véget nem érő folyamat. A kezdeti szakaszokban ez több időt és energiát igényel a tervezőcsapattól.

A polgárok részvétele biztosítja az irányelvek és stratégiák szélesebb körű megértését és elfogadását. Hosszú távon ez lerövidíti az irányelvek és stratégiák végleges elfogadásának folyamatát, valamint jelentősen javítja és felgyorsítja a végrehajtásukat.

A stratégiai döntések és a jövőkép megvalósításának folyamatossága kulcsfontosságú. Az irányelveket és stratégiákat úgy kell értelmezni, mint a társadalom egésze közös és hosszú távú céljainak és törekvéseinek megvalósításához vezető útterveket, nem pedig pusztán a rövid távú egyéni politikai törekvések megvalósítására irányuló cselekvési terveket.

Türelemre és kitartásra van szükség, mivel az eredmények csak egy bizonyos idő elteltével kezdenek megjelenni.

Az új fejlesztési koncepciókat, megközelítéseket és ötleteket gyakran szkepticizmussal, a változástól való félelemmel és ellenállással fogadják. Éppen ezért kulcsfontosságú, hogy hatékonyan és időben kommunikáljunk a polgárokkal, és részletesen elmagyarázzuk, hogy mi és hogyan fog történni, csökkentve ezzel az ellenállást. A kisléptékű kísérleti projektek szintén hasznos eszköznek bizonyultak, mivel bemutatták az új koncepciókat, bebizonyították, hogy működnek, és ezt követően csökkentették az ellenállást.

A biológiai sokféleség a városi területeken nem „csak úgy magától jön létre”, mivel a legtöbb elterjedt városi zöldterület-gazdálkodási technika nem mindig fenntartható vagy biodiverzitás-barát. Ha növelni akarjuk a városi zöldterületek biológiai sokféleségét, meg kell változtatnunk a kezelésük mögött álló koncepciót, például fel kell hagynunk a rovarirtó- és gyomirtó szerek használatával, őshonos és nem invazív fajok megfelelő keverékét kell használnunk, engedélyeznünk kell a késői kaszálást.

A beporzók fontosságának és társadalmi státuszának kezdeti tudatossági szintje

Az egyik legfontosabb kihívás, amelyet a helyes gyakorlat átvételére törekvő városoknak le kell küzdeniük, a méhek és más beporzók „hagyományos identitása” vagy „kulturális kontextusa”. Gyakran ez a kép alakítja az állatokról alkotott kollektív képet, és potenciálisan ez vezérli a félelemfaktort. A szlovén kultúrában például a méh rendkívül pozitív szerepet tölt be: szorgalmas, aktív, okos, mindig felkészült a nehéz időkre, óvja otthonát és családját.

Ezért a mézelő méhek, de más beporzók is, széles körben elfogadottak a szlovén társadalomban, és a félelemfaktor nagyon alacsony. Ilyen kulturális és helyi környezetben meglehetősen könnyű figyelemfelkeltő kampányokat folytatni, és rávenni a polgárokat, hogy csatlakozzanak és támogassák az ügyet. Ezzel szemben néhány más országban a mézelő méh szerepe egészen más, mivel vad és potenciálisan veszélyes állatnak tekintik, amely fenyegetést jelent az emberekre.

Az igazság kedvéért fontos rámutatni, hogy Európa-szerte léteznek agresszívebb és kevésbé agresszív mézelő méhfajták: a szlovéniai őshonos *Apis mellifera carnica* – amely szelíd viselkedéséről – és a portugáliai *A. mellifera iberica* – amely agresszív jellegéről ismert – két ilyen, meglehetősen eltérő tulajdonságokkal rendelkező képviselő. Ez természetesen hozzájárul a méhekkel kapcsolatos kollektív felfogás kialakulásához.

Különféle megközelítések a figyelemfelkeltéshez – oktató jellegű méhészeti táblák, tanuló méhészet és méhszálló
Szerzők: bal és középső kép BeePathNet archívum, jobb oldali fotó Luka Dakskobler

Másképp az emberek – különösen a városi és külvárosi területeken – elszakadtak a természettől, és gyakran túlreagálják a teljesen természetes jelenségeket és az állatok szokásos viselkedését. Íme néhány példa:

- A méhek, mint minden állat, reagálnak a körülöttük lévő színekre és szagokra, ezért ösztöneik szerint változtatják viselkedésüket. Ha fenyegetve érzik magukat, akkor támadni fognak, de csak magukat védik.
- A méhek a gyors mozgulatokra is reagálnak, ezért nagyobb valószínűséggel érzik magukat fenyegetve, és támadásba lendülnek, ha valaki hessegetni kezdi őket. De ismétlem, csak önmagukat védik.
- A méhek mindig keresik a vizet, különösen a forró és száraz nyári időszakokban, ezért gyakran vonzzák őket az úszómedencék. Ők azonban csak inni akarnak.

A méhek és viselkedésük meg nem értése magyarázza a kollektív képzelgések egy részét. Az a fontos, hogy az emberek tisztában legyenek a félelem alapjainak okaival, így a Bee Path városok figyelembe vehetik ezeket, és adaptálhatják az intézkedéseket és eszközöket, amikor másokat oktatnak, és megpróbálják bevonni a helyieket. Vagy más szavakkal:

- Kezdje olyan lassan és finoman, amennyire szükséges, és hagyjon elég időt a polgároknak, hogy megemésszék a legfontosabb üzeneteket.
- Ne becsülje alá a félelemfaktort: használhat gyakorlati példákat, amíg azokat biztonságos környezetben hajtják végre. Támogatni fogják a fő üzeneteket, és a gyakorlatban is bebizonyítják, hogy a dolgokat másképp is lehet csinálni, és a felfogás is megváltozhat.
- Használjon speciális kommunikációs csatornákat, és módosítsa a fő üzeneteket az adott közönség vagy célcsoportok számára.

Az ismeretterjesztés fontos része a BEE PATH rendezvényeknek.
Szerző: Doris Kordíć

- Adjon magának elég időt – ne csüggedjen el egy-két támadás után! Célozza meg azokat az embereket, akik osztják az Ön nézeteit, és kiegészítik az Ön képességeit, hogy támogató közösséget építsenek ki, és megerősítsék a helyi munkacsoportot vagy az URBACT helyi csoportot.

A figyelemfelkeltés fontossága

A figyelemfelkeltés valószínűleg a biológiai sokféleség megőrzésének egyik legfontosabb szempontja, különösen a városi területeken. Az embereknek először meg kell érteniük a biológiai sokféleség jelentőségét és előnyeit az emberiség számára ahhoz, hogy hajlandóak legyenek napirendjükre tűzni, komolyan venni, és ennek megfelelően cselekedni.

Sajnos ez erősen összefügg az egyes társadalmak fejlettségi indexével és a háztartások átlagos jövedelmével. Hogy még nyersebben fogalmazzak, nehéz meggyőzni bárkit is arról, hogy a biológiai sokféleség miatt aggódjon, akinek a családja élelmezéséhez vagy a család jövedelmének növeléséhez szükséges termőföldre van szüksége. Az oktatáshoz és az információhoz való jobb hozzáférés szintén fontos szerepet játszik, illetve ez egyik fő oka annak, hogy a fejlettebb régiókban „tudatosabbak” a zöld egyéni attitűdök tekintetében. Ugyanakkor az ezekben a régiókban élő emberek egy főre számítva több természeti erőforrást használnak el, és nagyobb ökológiai lábnyomot hagynak a bolygón. A BeePathNet hálózat pontosan ezek miatt szorgalmazza, hogy a városok tegyenek meg mindent, a jelenlegi erőfeszítéseken túl, és aktívan keressenek új megoldásokat.

Minden bemutatott ötletnek és koncepciónak, a kommunikáció és a figyelemfelkeltés révén, aktívan be kell vonnia a polgárokat, különös a gyermekeket és a fiatalokat. Nem azért, mert őket könnyebb meggyőzni, hanem azért, mert ők a jövő hangadói a családjukban és a környezetükben, és megvan a lehetőségük és nagyobb a hatókörük a gondolkodásmód megváltoztatására.

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

Ljubljana három helyes gyakorlatának részletesebb leírása (48. oldal): Együttműködés a Ljubljana Egyetemi Botanikus Kerttel, a „Segítsünk a méheknek a városban: ültessük be virágokkal a várost” figyelemfelkeltő kampány megszervezése és a Grba közgyümölcsös és mézeskert kialakítása, valamint az esettanulmány (59. oldal): A városi biodiverzitás fenntartása a Hegyvidéken Budapest XII. kerület (Hegyvidék) Önkormányzatának és a Zöld Iroda, a Gondnokság program, a Városi rét program és a Csemete program áttekintésével.

3.

Oktatás

Befektetés a jövőnkbe

Szerző: Luka Dakskobler

Ljubljana oktatási programok kidolgozásába fektetett be, hogy növelje a beporzókkal kapcsolatos ismeretek szintjét és felkeltse a figyelmet a beporzók fontosságára a ljubljana-i fiatalok körében.

Az átfogó kép és a ljubljana-i oktatási programok fejlesztése mögött álló folyamatok

A BEE PATH projekt kezdetétől fogva Ljubljana városa azt tervezte, hogy oktatási programokat dolgoz ki óvodás és általános iskolás korú gyermekek részére, azzal a szándékkal, hogy növelje a méhekkel és azok fontosságával kapcsolatos ismeretek szintjét a ljubljana-i fiatalok körében. Ez hosszú távú gondolkodásról és stratégiáról tanúskodik, amely valódi gondolkodásmód-változtatásra és a környezettudatos polgárok egy olyan generációjának megteremtésére irányul, akik képesek és hajlandók gondoskodni saját életükükről. Ez az oktatási program a „Barangolás a méhekkel a városban” címet viselte.

Mivel Ljubljana városának célja az volt, hogy magas színvonalú és vonzó oktatási programokat biztosítson, ezek kidolgozása inkább egy részvételi folyamat, mint egy egycsapatos projekt eredménye volt.

Első lépésben Katarina Vrhovec áttekintést készített az általános iskolák meglévő pedagógiai tanterveiről, és megjelölte azokat a témákat, amelyek a „méhek perspektíváját” magukba foglalhatják – például biológia, ökológia, matematika, művészet és kézművesség stb. Ezután elkészítette az oktatási programok első tervezeteit, amelyeket bemutatott a BEE PATH tagjainak. Megszavazták a Ljubljana-i Egyetemi Botanikus Kert, a Ljubljana-i Biotechnikai Oktatási Központ, az Empátia és Kreativitás Fejlesztéséért Eneja Intézet és a Városi Méhészszövetség közötti előzetes együttműködést.

Valamennyi intézményt felkérték, hogy dolgozza ki az oktatási programok végleges tervezetét, és képzelje el azok kivitelezését. Ezen túlmenően Ljubljana városa további értéket kívánt hozzáadni az oktatási programokhoz. Az önkormányzat meghívta Janja Sivecet, a Legendák Szövetségének munkatársát, az örökségtérképezés nemzetközi szakértőjét, hogy csatlakozzon a BEE PATH munkacsoporthoz. Feladata volt az oktatási programok végleges tervezetének felülvizsgálata és értelmezési szempontból történő javítása.

Az első két oktatási programot egy egynapos „Természet és kultúra” tematikájú kiránduláson tesztelték 9 és 14 év közötti általános iskolás gyerekek között. Később egy másik oktatási programot teszteltek 6 és 8 év közötti gyerekek esetében. A programokat ezután továbbadták az Empátia és Kreativitás Fejlesztéséért Eneja Intézetnek, amelynek szakértője, Nina Ilič tovább igazította a tantervet az iskolarendszer tényleges igényeihez és kapacitásához.

A folyamat meglehetősen sok időt vett igénybe – nagyjából két évet –, de mindenképpen megérte, mivel az időztetés azt is lehetővé tette, hogy a városi struktúrák megismerkedjenek az oktatási programok tartalmával az az Óvodai és Iskolai Oktatási Főosztállyal való, újonnan létrehozott kommunikációs csatornákon keresztül. A BEE PATH tagjai is megbarátkoztak ezzel az új tevékenységgel, és az önkormányzat megépíthette a városi méhészetet a ljubljana Egyetemi Botanikus Kertben, valamint felszerelést vásárolhatott az oktatási programokhoz – például védősisakot és kesztyűket. Végül az oktatási programokat bemutatták az iskolaigazgatóknak, és végrehajtották az első kísérleti programot.

Az óvodásoknak és az általános iskolások első három osztályának szóló programokat azonban először csak 2019-ben kezdték el tanítani 5–7 éves gyerekeknek. A nagyon pozitív visszajelzések alapján elmondható, hogy minden oktatási program jól előkészített volt és kedvező fogadtatásra talált. Az általános iskolák már beillesztették ezeket a naptárukba, és azon gondolkodnak, hogyan integrálhatják a hivatalos tanítási órákba.

Ljubljana MÉH-óvoda programja

2019 és 2020 között az első öt óvodai csoport bekerült a „MÉH-óvoda” programba, melyben a gyerekek heti egy napot a méhekkel és más beporzókkal, méhészeti termékekkel, biodiverzitással és környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységekkel, valamint más témákkal, mint pl. egészséges életmód, élelmiszer-önellátás töltönek. A gyerekek azt is megtanulják, hogyan viselkedjenek a méhek közelében, megtanulják, hogyan tartsák magukat és másokat biztonságban. A legfontosabb tanítási módszerek a játékon keresztül történő tanulás, a játék, a felfedezés és a kísérletezés. Ez azokon az érzékszervi tapasztalatokon is alapul, melyeket a gyermekek az őket körülvevő környezettel kapcsolatban szereznek.

2020-ban 16 órás szemináriumot szerveztek a város más óvodáinak pedagógusai számára. Több mint 50 tanárt képeztek ki, és további öt iskola csatlakozott a programhoz. A képzés közvetlen eredményeként a következő években várhatóan még több iskolai intézmény csatlakozik majd a programhoz. A folyamat támogatására külön „MÉH-óvoda” fejlesztési munkacsoportot hoztak létre. A jövő fényesnek tűnik!

Néhány megjegyzés, mielőtt belevetnénk magunkat

Amikor gyerekekkel, különösen fiatalokkal foglalkozunk, van néhány dolog, amit figyelembe kell vennünk:

- Amikor a gyerekeket a természet, a beporzás, a biológiai sokféleség és a méhek fontosságára tanítjuk, először is arra kell megtanítani őket, hogy miképp viselkedjenek a méhek közelében. Ez egy új élmény számukra, és mint minden más ilyen helyzetben, valakinek el kell magyaráznia nekik, hogy mit szabad és mit nem. Ezért bölcs dolog már a kezdetektől fogva a méhek viselkedésére és a személyes felelősségre, valamint a személyes és közös biztonságra való odafigyelésre összpontosítani.

Az oktatási modul részét képező workshopok

Természet és kultúra terepgyakorlat az oktatási modul részeként.
Szerző: Urška Ilič

2020-ra 10 óvoda vett részt az MÉH-óvodaprogramban, és továbbiak is csatlakozni kívánnak.

Az oktatási modul keretében az oktató méhészet megtekintése.
Szerző: Urška Ilič

- Ha azt akarjuk, hogy a gyerekek megértsék a természettel való együttélés fontosságát, fel kell keltenuk az empátiát. A gyerekeknek fel kell ismeriük az emberek és a méhek közötti legfontosabb különbségeket, valamint a köztük lévő hasonlóságokat. Valójában a méhek és az emberek számos hasonlóságot mutatnak: például mindketten értékelik az életet, a család a legfontosabb, mindketten felosztják az otthonukban lévő teret a különböző tevékenységek végzéséhez, és rendszeres házimunkát végeznek.
- Rendkívül fontos, hogy már a legkisebbek is tisztában legyenek azzal, hogy milyen hatással vannak a környezetre, és hogy eldönthetik, hogyan hatnak rá.

- A gyerekeket szellemi tevékenységre kell ösztönözni, és az aktív tanulás felé kell terelni egy jól megtervezett, szisztematikus folyamaton keresztül. Együttműködnek a megfigyelésben, az észlelésben és a tudás közös létrehozásában. Ezen a folyamaton keresztül fejlesztik képességeiket és alakítják ki saját identitásukat.
- Fontos emlékeztetni arra, hogy minden gyermek más és más, és ennek megfelelően másképp reagál a stimuláló hatásokra. Egyes gyerekek például inkább vizuálisak, míg mások szeretik megérinteni vagy megszagolni a dolgokat. Ezért alapvető fontosságú, hogy minden oktatási program változatos ingereket nyújtson, hogy a gyermekek széles körét vonzhassa.
- Az is fontos, hogy minden gyermek részt vegyen az oktatási programban. Ez azt jelenti, hogy le kell foglalni azokat a gyerekeket, akik vágnak arra, hogy túlszárnyalják a többieket – például extra feladatokat kell adni nekik, nevelőkké és segítőké kell tenni őket –, mivel ők megakadályozhatják, hogy a kevésbé elkötelezett gyerekek ne vegyenek részt. A kevésbé elkötelezett gyermekek bevonása érdekében kulcsfontosságú lépés a rugalmasság és a tanítási módszer megváltoztatása, ha a gyerekek nem reagálnak rá.
- Végül, de nem utolsósorban, minden pedagógusnak megvan a saját tanítási stílusa. A gyerekek rendkívül intuitív lények, és ha fel akarja hívni a figyelmüket, őszintének kell maradnia. Szóval, csak legyen önmaga! Így Ön jól fogja érezni magát, a gyerekek pedig jól fognak viszonyulni Önhöz és kulcsfontosságú üzeneteihez.

A következő két részben a Ljubljanában leggyakrabban megvalósított két oktatási program – az 5–7 éves óvodásoknak és általános iskolásoknak szóló oktatási program, valamint a 6–14 éves általános iskolásoknak szóló program – rövid leírását találja.

Oktatási program óvodások és általános iskolások (5–7 évesek) számára

Ez az oktatási program három modulból áll, melyek külön egységeket képeznek. Ebből következően akár egynapos programként, akár három egyéni foglalkozásként is megvalósítható. Ha úgy dönt, hogy egynapos természet- és kultúrtörténeti kirándulásként valósítja meg a programot, biztosítsa a szakértői vezetést, valamint vegye figyelembe a szünetek, a mosdó és az étkezés szükségességét.

A tárgyalt témák már most is elég széleskörűek, de valójában még sok más témát is hozzá lehetne adni. Az oktatási program kidolgozása során különös figyelmet fordítottak a gyermekek tényleges szükségleteire, a számukra leginkább releváns és könnyebben érthető témákra, valamint az ismeretek befogadására való képességükre. Ezért a hangsúly a konstruktív paradigmán van, amely az aktív felfedezést segíti elő, mely révén a gyermekek készségeiket és képességeiket fejlesztik, és ezáltal képessé válnak a feladatok önálló megoldására.

Lényeges, hogy a gyerekek saját érzékszerveikkel tapasztaljanak meg dolgokat, hogy jobban megértsék a tartalmat, és saját maguk gondolkodjanak el a lehetséges megoldásokon. Megtanítják őket arra, hogy felfedezzék a környezetüket, és megismerjék a

mézelő növényeket és a méheket, kapcsolódjanak a környezetükhöz, és önállóan tanuljanak. Az érzékszervi ingerek segítségével pszichés folyamatokat indítanak be a gyerekekben. Ezáltal fejlődik a tanulás belső motivációja és számos más képesség, például az empátia, a szociális kompetenciák, az önzetlenség, valamint a környezethez és a természethez való kötődés érzése.

A program 5–7 éves korú gyerekek számára készült, és a gyerekek sajátosságainak és képességeinek megfelelően az egyes csoportokra szabott, egyéni témák és tevékenységek köré szerveződik.

A programot úgy állítottuk össze, hogy a gyerekek először az érzékszerveiket, majd a memóriájukat és a megértésüket edzik, és csak ezután reflektálnak rá kritikusan. Ez egy olyan módszer, amely beszélgetést, szóbeli magyarázatot, megjelenítést vagy bemutatót igényel. Szívesen fogadunk képanyaggal és szöveggel végzett munkát, gyakorlati feladatot és a mozgásos játékot is.

A csoport ajánlott létszáma legfeljebb 30 fő, vagyis egyszerre legfeljebb egy osztály. Ha többen vesznek részt a csoportokban, akkor nem fogják hallani a pedagógust, és nem tudjuk erősíteni a szociális összetevőt sem.

FIGYELEM!

Ez az oktatási program, beleértve a kaptárak közelében való helyes viselkedés szabályait is, a szlovén őshonos méhfaj – a szelíd és békés krajnai méh, az *Apis mellifera carnica* – tulajdonságaihoz igazodik. A program más földrajzi területeken történő megfelelő alkalmazásához a biztonsági intézkedéseket az adott területek őshonos méhfajainak jellemzőihez kell igazítani!

A program a következő 3 modulból áll:

- 1. modul: Méhek, a méhcsalád és a mézelő területek
- 2. modul: A méhek világának megismerése
- 3. modul: Látogatás a méhészetbe

Minden modul 40–50 percig tart, összesen tehát körülbelül 2 óra 30 percet vesz igénybe. Ha egynapos természet- és kultúrtörténeti kirándulásként kerül megvalósításra, akkor az 1. és 2. modul között további időt kell számításba venni a helyszínváltogatás, valamint a WC-szünet lehetővé tétele érdekében. A 2. és a 3. modul között egy újabb, körülbelül 20 perces szünetet kell tartani, amely a mosdóhasználatra és az uzsonna elfogyasztására szolgál.

A javasolt időpontoktól függetlenül mindig fontos, hogy minden modulra annyi időt szánjunk, amennyire a gyerekeknek szükségük van, mivel a felfedezésen és a tanuláson van a hangsúly. Ha további kérdések merülnek fel, több időre van szükség ahhoz, hogy azokat megfelelően meg lehessen válaszolni. Ha ilyen szintű rugalmasságot biztosítunk, akkor a gyerekek megtartják ezt a tudást a hosszú távú memóriájukban, és motiváltabbá is válnak. Az oktatási program sok érdekes információt nyújt a természetről, a beporzókról és a méhekről, és a gyerekek akkor érik el az optimális célt, ha mindet vagy majdnem mindet megjegyzik.

A gyerekek minden csoportban elkerülhetetlenül különböző szintű előismeretekkel rendelkeznek. Egy pedagógus számára ez lehetőséget teremthet a gyerekek részvételre ösztönzésére, ezáltal szociális kompetenciáik erősítésére, a több tudással rendelkezők pedig segítik azokat, akiknek kevesebb ismereteik vannak.

Program általános iskolásoknak (6–14 éves kor között)

Az előző fejezetben bemutatott oktatási programot az általános és középiskolásoknak szóló oktatási program alapján dolgoztuk ki. Bár az általános cél és a célkitűzések hasonlóak, az oktatási program három különböző, eltérő tanulási képességekkel rendelkező közönséget céloz meg:

- 6–8 évesek (1. triád)
- 9–11 évesek (2. triád)
- 12–14 évesek (3. triád)

À Bansko, l'apprentissage des abeilles commence tôt
Source : Archives BeePathNet

Ruches au jardin botanique de l'Université Casimir Le Grand de Bydgoszcz (Pologne)
Auteur : Katarzyna Napierała

Un jeu éducatif joué par les enseignants de Nea Propontida
Auteur : Evaggelia Biniou

Mivel magát az oktatási programot már az előző fejezetben részletesen kifejtettük, a frissítéssel kapcsolatos tartalmát összefoglaló formában mutatjuk be, ahogy az alábbi táblázatban is látható. A következő alfejezetek a programterveket, valamint a megvalósítás módszereinek és eszközeinek bemutatását tartalmazzák.

ISKOLAI TRIÁSZ	1. triász	2. triász	3. triász
Életkor	6–8 évesek	9–11 évesek	12–14 évesek
Fő célok és üzenetek	A természethez, a környezetvédelemhez és a méhek körüli biztonsághoz való pozitív hozzáállás kialakítása gyakorlati tapasztalatokon keresztül.		
Alkalmazott technikák és megközelítések	• Megfigyelés • Interakció • A kíváncsiság és a munkamódszerek ösztönzése • A környezet megismerése közvetlen tapasztalat útján	• Az egyének közötti kapcsolatok megértése • Környezet megértésének kialakítása • A természethez és a kultúrához való pozitív hozzáállás kialakítása • Térbeli tájékozódás a gyakorlatban (mérés)	• Szakmai orientáció • Kísérletezés • Megfigyelés • A technológia és egyéb mérőeszközök használata • A természet és a biológiai sokféleség megőrzése • Holisztikus megközelítés és a fogalmak integrálása • Természetes / ember által létrehozott ökoszisztémák • Az egymásrautaltság megértése • A kémiai biztonság ösztönzése
Kapcsolódás a kötelező hivatalos iskolai tantervekhez	3. osztály: • Bevezetés a környezet- és természettudományokba Minden osztály: • Művészetek	4. osztály: • Természettudományok és technológia 5. osztály: • Természettudományok és technológia • Háztartástan 6. osztály: • Természettudományok • Háztartástan • Műszaki tudományok és technológia • Történelem • Földrajz	7. osztály: • Természettudományok • Műszaki tudományok és technológia • Etika 8. osztály: • Kémia • Biológia • Műszaki tudományok és technológia • Történelem • Etika • Földrajz • Fizika 9. osztály: • Kémia • Biológia • Történelem • Földrajz • Fizika

Kapcsolódás a választható hivatalos iskolai tantervekhez (csak 12–14 évesek esetében érhető el)	Választható osztályok:	7. osztály	8. osztály	9. osztály
	Genetika	–	–	•
	Földrajz	–	•	•
	Környezetkémia (kísérletek)	•	•	•
	Mezőgazdaság és gazdálkodás	•	•	•
	Modern ételkészítés	•	•	•
	Helytörténet	•	•	–
	Haladó környezeti nevelés	•	•	•
	Organizmusok természetes és mesterséges környezetben	•	•	•
	Öröklés	–	–	•
	Fizikai és ökológiai projektek	•	•	•
	Fizikai és technológiai projektek	–	•	–

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

A 74. oldalon részletes leírást talál Ljubljana két oktatási programjáról: az óvodások és általános iskolások (5–7 évesek) oktatási programjáról és az általános iskolások (6–14 évesek) programjáról; ezenkívül két esettanulmány is található a Nea Propontidában (93. oldal) és Bydgoszczban (99. oldal) zajló oktatásról és a méhészetéről.

4.

Turizmus

Egy méhtörténet megalkotása és egy méhösvény kiépítése a városban

Szerző: B. Cvetkovič

Zöld
turizmus
Ljubljanában

„Ljubljana egy zöld lélekkel rendelkező vonzó és barátságos város. Nyugodt hangulatú, kellemes hely a lakóknak és az ide látogatóknak egyaránt. Ha egy különleges „butik” úti célt keres, amely egyre népszerűbb a fiatalabb utazók körében, találja meg, mi teszi Ljubljanát különlegessé.”

Röviden a ljubljana-i turizmusról

Az európai városok többségéhez hasonlóan az idegenforgalom ma is fontos és gyorsan fejlődő gazdasági ágazat. A nagyjából 290 000 lakosú Ljubljanát a 2019-es statisztikák szerint évente több mint 1 millió turista keresi fel. Túlnyomórészt külföldiek – a látogatók 95%-a –, és általában 2,1 éjszakát töltenek Ljubljanában, ami azt jelenti, hogy két-három teljes napot szánnak a város és környéke felfedezésére.

Ljubljana turizmusa az elmúlt 5 évben példátlan fellendülést mutatott. Természetesen a turizmusnak ez a robbanásszerű növekedése nem egyik napról a másikra következett be. Ez egy hosszú távú fejlesztési stratégia több mint 15 éves célirányos megvalósításának, a gondos területrendezésnek, a belváros megújulásának, az infrastruktúra és életkörülmények javításának az eredménye. Mindez nem valósulhatott volna meg a Ljubljana városa és polgárai közötti nyílt kommunikáció nélkül – ezt a tényt túl gyakran figyelmen kívül hagyják.

Ez a helyi szintű siker a város számára számos nemzetközi szintű díjat eredményezett – például a 2016-os Európa Zöld Fővárosa címet. Miért fontos ez? Mivel mindezek a zöld díjak Ljubljana széleskörű elismertségéhez vezettek, növelték vonzerejét mint zöld úti cél, és lehetővé tették a sikeres promóciós kampányt. Az idegenforgalomban pedig rendkívül fontos, hogy az egyik legzöldebb vagy legfenntarthatóbb városként reklámozzák.

Ezek a díjak is hozzájárultak a turisztikai termékfejlesztők és turisztikai desztináció-menedzserek mentalitásának jelentős változásához, abban az értelemben, hogy ez az iparág meglehetősen fogékonnyá vált a turizmus zöld, fenntartható és butik koncepciói iránt. Valójában, Ljubljana városa gondoskodott arról, hogy a fenntarthatóság minden fejlesztési stratégiájában és tervében helyet kapjon. Mindazonáltal az idegenforgalom ilyen gyors növekedése fontos mellékhatásokkal jár, melyeket a polgárok és a látogatók egyaránt éreznek.

Miért fontos ez is a BEE PATH átadási útja szempontjából a többi URBACT városnak? Nos, mielőtt belemerülnénk az átadási folyamatba, fontos megérteni a ljubljana-i turizmus sikerének teljes történetét – de azért is, mert Ljubljana aktívan dolgozik több kérdésen is a fent említettek közül, olyan egyedi, innovatív és magas hozzáadott értékű turisztikai termékek kifejlesztésével, amelyek elősegítik a turisták eltérítését a leglátogatottabb látnivalóktól azáltal, hogy alternatív módot kínálnak Ljubljana meglátogatására és megismerésére. Akárcsak a BEE PATH!

És akkor Ljubljanában volt egy BEE PATH

Hogyan hozták létre és mi a mögöttes filozófia?

A BEE PATH program esetében Ljubljana városa még egy lépéssel tovább ment. Aktívan részt vett a BEE PATH, valamint más, egymással összefüggő termékek és szolgáltatások fejlesztésében. A kezdeti sikerek után Ljubljana városa nem szállt ki a BEE PATH programból, és nem adta át a koordinációt egy másik, inkább üzletorientált szervezetnek – például a Tourism Ljubljanának. Továbbra is operatív támogatást és koordinációt biztosít minden BEE PATH tag számára, valamint befektet annak frissítésébe és jövőbeli fejlesztésbe. Szóval, miben más a BEE PATH?

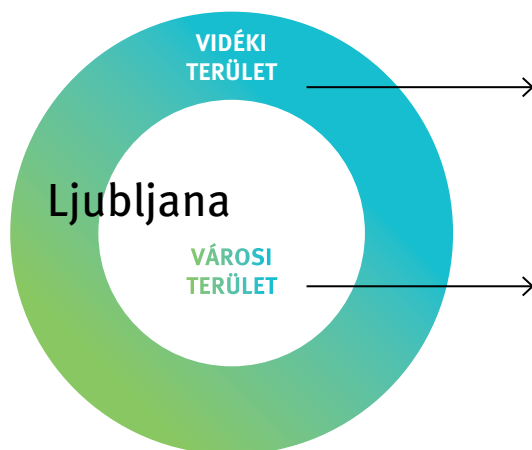
Ljubljana-i BEE PATH tagok
találkozója
Forrás: Ljubljana városa

Először is, a BEE PATH megalakításának eredeti ötlete magától a városvezetéstől származik – pontosabban a Környezetvédelmi főosztály Vidékfejlesztési osztályától. Gorazd Maslótól, aki az osztály vezetője, és Maruška Markovčičtól, aki a BEE PATH koordinátora az első naptól kezdve. Ők voltak a kulcsszereplők Ljubljana méhészeti potenciáljának, a méhészetekhez kapcsolódó kulturális örökségnek, valamint a méhészetnek a szlovén kultúrában

és konyhaművészetben kialakult pozitív képének felismerésében. A Szlovén Méhészsövetség ekkor kezdte meg a méhbarát települések díjazását. A ljubljana-i méhösveny létrehozásának ötlete valójában innen származik.

Ettől kezdve Maruška Markovčič listát készített az érdekeltségi pontokról és elkezdte azonosítani a releváns érdekelt feleket. Az első találkozót négy helyi méhészegyesület képviselőivel szervezték meg, akik nagyra értékelték és üdvözltek az ötletet. Együtt kidolgozták az első cselekvési tervet, és elkezdtek rendszeresen találkozni. 2014-ben a BEE PATH koncepcióját és első tervzetét egy egyszerű vázlat alapján dolgozták ki (lásd alább), a kulcsfontosságú témáknak a BEE PATH városi és vidéki részei közötti felosztásával.

Egyedi, szétszórt helyszíneken alapuló prezentáció

(nincs megjelölés, csak nyomtatott és e-formátumú útmutató modern prezentációs elemekkel – pl. QR kód, GPS stb.)

- Vidéki méhészek – otthoni értékesítési pontok
- A méhturizmus különböző formái
- Oktatás
- Események
- A méhészeti termékek helyi piaci...

Összekapcsolt méhturisztikai útvonalon alapuló bemutatás – körkörös útvonal (az útvonal és az egyes pontok jelölése)

- Kulturális örökség
- Árúró helyek
- Méhkaptárak
- Városi méhkaptárak
- Mézelő növények
- Események...

A BEE PATH-ot tehát eredetileg klasszikus turistaútként tervezték, hasonlóan a borutak vagy más tematikus turistautak koncepciójához. Az önkormányzat tervezte meg – Maruška Markovčič szavajárása szerint – „rejtett tervek, nagy elvárások vagy túl sok filozófia” nélkül.

Az átfogó megközelítés meglehetősen egyértelmű és egyszerű volt – körkörös tematikus turistaút szervezése a városközpontban, amely összeköti a turisták számára érdekes pontokat – a méhészeti hagyományokat, a városi méhészetet és a kulturális örökséget ismertető pontokat – a helyben termelt méhészeti termékek értékesítési pontjaival. Egy ilyen ösvényt körülbelül fél nap alatt be lehet járni. Ezt a városi lehetőséget később kiegészítették a vidéki Ljubljana hátságában található méhészek, méhészeti termékfejlesztők és méhészeti turisztikai helyszínek meglátogatásának lehetőségével. Ez intenzívebb élményt nyújtott a BEE PATH-ról, és a bejárásához egy egész napra volt szükség.

A ljubljana BEE PATH térképe
Terv: Borut Kajbič

Hamarosan újabb érdekelt felek kapcsolódtak be, a hálózat növekedni kezdett, és a tagok gyorsan diverzifikálták a kezdeményezéseket. Az első terjeszkedési ciklusban több méhész vett részt – ezúttal a városi méhészek is. A második terjeszkedési ciklusban elkezdtek megjelenni az úgynevezett „tartalomtagok”, akik nem feltétlenül méhészek voltak, de egyértelműen kapcsolatot tudtak teremteni a méhészet és más, könnyen összekapcsolható témák, például a kulturális örökség, az oktatás és a biológiai sokféleség között. A harmadik terjeszkedési ciklusban termék- és szolgáltatásnyújtók, valamint a zöld vállalati felelősségvállalásról alkotott arculatuk kialakításában érdekelt nagyobb vállalatok is elkezdtek csatlakozni a BEE PATH programhoz, tovább szélesítve annak működési területét.

Ez a gyors terjeszkedés nem csak a BEE PATH programnak és tagjai munkájának köszönhető. Hanem nemzetközi szinten az ENSZ Méhek világnapjaként ismert, május 20-ához kapcsolódó kezdeményezések egyidejű fejlesztésének is köszönhető, Ljubljana város általános fenntartható politikája révén. Nem is beszélve a városi méhészet vonzerejéről, amely új témaként merült fel a fenntartható fejlődés terén.

A BEE PATH és tagjai hajlandóak és képesek voltak megragadni ezeket a lehetőségeket. A ljubljana BEE PATH programot 2015. október 7-én Zoran Jankovič polgármester hivatalosan is megnyitotta a Botanikus kertben tartott ünnepségen. Mint minden más, ami a BEE PATH programmal kapcsolatos, még a megnyitó ünnepség is valahogy más volt. A polgármester a szalag átvágása helyett elvégezte az első „tisztelőbeli mézeskenyér-kenést”.

A BEE PATH felfedezése ma

Mivel a BEE PATH programnak számos változata létezik a városban, a csapat úgy döntött, hogy a leggyakrabban használt és leglátogatottabb változatot mutatja be. Ezen a térképen jól látható, hogy Ljubljana hogyan döntött a látnivalók összekapcsolásáról, ebben a füzetben megtalálható, hogy milyen pontok szerepelnek a térképen, és hogy milyen könnyen kombinálható bármely más Ljubljana környéki vezetett túrával.

A ljubljana BEE PATH tagjait bemutató füzet, a méhekkel kapcsolatos etikett, ...
Terv: Borut Kajbič

Vezetett túra a ljubljana BEE PATH útvonalon
Forrás: BeePathNet archívum

Turisztikai térkép készítésekor a felhasznált információk mennyisége az általános koncepciótól és a tervezéstől függ. Mindamellett a BEE PATH térképnek tartalmaznia kell legalább az egyes érdekességek legalapvetőbb bemutatását is, hogy a látogatók – még azok is, akik esetleg egyedül fedezik fel ezt az ösvényt – megértsék a legfontosabb vonzerőtényezőket, valamint azt, hogy mire számíthatnak az adott helyszínen. Természetesen minden megadott adatot a modern technológiák, például a mobilalkalmazások és a QR-kódok segítségével lehet beállítani.

Hogyan tudja tehát a BEE PATH potenciális látogatója a legtöbbet kihozni belőle? Két fő lehetőségük van: önállóan felfedezni a BEE PATH útvonalat, vagy csatlakozni egy vezetett túrához. Ha a látogató úgy dönt, hogy csatlakozik valamelyik túrához, a képzett idegenvezetők két félnapos vagy egy egész napos látogatásra vannak kiképezve. A vezetett túrák szervezése természetesen magasabb szintű koordinációt igényel az egyes helyszínek között, és jelenleg csak igény esetén érhető el. A látogató szempontjából azonban koherensebb és strukturáltabb élményt nyújthatnak.

Ha a látogató úgy dönt, hogy saját maga fedezi fel a BEE PATH útvonalat, néhány információt megtalál a fent említett térképen és brosúrában, valamint Ljubljana városának honlapján. Ljubljana jelenleg azon is dolgozik, hogy az egyes helyszíneket könnyen felismerhető logóval jelölje. Természetesen az egyes tagok felelősek saját eszközeik és megközelítéseik kidolgozásáért, hogy tevékenységüket, terméküket vagy szolgáltatásukat bemutathassák a látogatóknak. Ez a tapasztalat azonban az elkövetkező években még több figyelmet igényel majd.

A Bee Path méhösvény fejlesztési folyamatának legfontosabb lépései

Ahogy az előző fejezetekből is kitűnik, bármely méhösvény kialakulását folyamatként kell felfogni, nem egyéni cselekvésként. Ebben az összefüggésben azt javasoljuk, hogy aki hasonló élményt próbál létrehozni, gondosan kövesse az alábbi műveleti lépéseket:

1. lépés: Elmagyarázni, hogy mi is az a méhösvény – a BeePathNet URBACT hálózat összes átvevővárosa számára ez a lépés nem jelentett problémát, mivel más városok helyi érdekeltjei közül néhányan meglátogatták és megtapasztalták a ljubljana méhösvenyt. Más potenciális városok számára, amelyek hajlandóak vállalni a BEE PATH átvételének kihívását, ez egy döntő fontosságú lépés, mivel nem csak a potenciális tagoknak, hanem a döntéshozóknak és az illetékeseknek is el kell magyarázni a méhösvény koncepcióját és működési modelljét. Ennek a lépésnek a fontosságát nem szabad alábecsülni.

2. lépés: A helyi munkacsoporthoz – más néven az URBACT helyi csoporthoz – csatlakozni kívánó érdeklődők ellenőrzése a jogosultsági feltételek szerint. A jogosultsági kritériumok alapvető fontosságúak minden méhösvény működéséhez, és azokat az adott átvevőváros igényeihez kell igazítani. A véglegesítés után a kritériumokat be kell mutatni és el kell magyarázni a munkacsoport meglévő és potenciális tagjainak, az úgynevezett URBACT helyi csoportnak. Csak miután megfelelően bemutatták és elmagyarázták, hogy ők miért olyan fontosak a projekt szempontjából, akkor kell feltenni a kérdést, hogy „ki akar belevágni a méhösvény építésébe és létrehozásába”.

3. lépés: Helyszínek kiválasztása és a méhősvény meghatározása – az érdeklődők összes jogosultsági feltételére adott pozitív válaszok alapján Ön készen áll a helyszínek kiválasztására és az útvonal földrajzi meghatározására a térképen. Erre a célra természetesen különböző technikák és eszközök állnak rendelkezésre. Ehhez a lépéshez célszerű egy belső vagy külső szakértő támogatását igénybe venni, aki vezeti a folyamatot. Egyébként az útvonal térképen történő kijelölése szintén eredményes kiindulópontot jelent a munkacsoport tagjai közötti megbeszélésekhez.

Bármely tematikus turistaútvonal tervezésekor fontos, hogy azt a látogató szemszögéből tervezzük meg. Ezért egy méhősvénynek a dolgok megfelelő keverékét kell kínálnia, ami lehetővé teszi a látogató számára, hogy kielégítse az érdeklődését. Ez olyan alapvető szükségleteket is magában foglal, mint az illemhelyhez, ételhez és italhoz való hozzáférés, pihenőhelyek stb. Ha ezek a szempontok nem épülnek be a méhősvénybe, a látogatók elveszíthetik a fókuszot, és letérhetnek az útról, hogy máshol keressék őket. Ha ez bekövetkezik, fennáll annak a veszélye, hogy teljesen a turisták teljesen elvesznek a túra számára.

Egy másik kihívás az, hogy milyen sorrendben jelölje és számozza meg a méhősvényen lévő érdekes pontokat. Okos dolog egy olyan ponttal kezdeni, amely megadja az ösvény történetének háttérét, majd a következő állomásokon lassan egyre több részletet hozzáadni. Tehát ne felejtse el logikus, koherens és narratív módon elmondani történetét.

4. lépés: A kiválasztott helyszínek történetének meghatározása – a munkacsoport minden egyes tagjának, más néven URBACT helyi csoportnak, meg kell határoznia a saját kulcsfontosságú témáját a méhősvényhez való hozzájárulásáról, és történetet kell alkotnia köré. A tartalomtól és a formátumtól függően vizuális vagy multiszenzoros, illetve más üzleti élményre lefordítva mutatható be. Természetesen az adott tagon múlik, hogy milyen érdekes módot talál ki arra, hogy a helyszínt megfelelően és szakszerűen bemutassa a látogatóknak. Ha a tagok egy része kevésbé tapasztalt vagy nem rendelkezik ehhez szükséges készségekkel, akkor más tagok vagy belső és külső szakértők támogathatják őket. De elvileg az ösvényen elfoglalt helyük és minden, amit ott kialakítanak, a saját felelősségük. Ha ezt a belső vagy külső támogatás ellenére sem képesek kielégítő szinten teljesíteni, ez az első jele annak, hogy nem biztos, hogy jól illeszkednek az Ön városában kialakított méhősvényhez.

5. lépés: A méhősvény átfogó történetének meghatározása – ez az egyik legösszetettebb lépés az egész folyamatban, mivel a munkacsoport minden érintett tagjának egyet kell értenie az ösvénnyel kapcsolatos történetmesélésben. Ez széles körben elfogadott kell, hogy legyen, mivel a csoport tagjainak naponta elő kell adniuk ezt a történetet a látogatóknak. Emellett helyi tényeken és legendákon kell alapulnia, ami érdekessé és vonzóvá teszi a látogatók számára.

6. lépés: A kiválasztott helyszínek megjelölése – a következő lépés a méhősvény grafikai megtervezése – azaz a logó, jelölések, promóciós anyagok és egyéb vizuális márkaelemek –, majd a kiválasztott helyszínek látható és felismerhető jelzésekkel történő megjelölése. Ez talán könnyűnek hangzik, de városi környezetben – ahol már sok tábla és egyéb grafikai elem látható – a vártnál nehezebbnek bizonyulhat. Ezen a ponton azt is el kell döntenie, hogy szeretne-e QR-kódot vagy más látható magyarázatot – például tájékoztató vagy oktatótáblát – használni a helyszínről és annak a méhősvényhez való kapcsolódásáról.

7. lépés: Promóciós anyagok tervezése – legalább egy szórólap jellegű promóciós anyagot is ki kell dolgoznia. A BeePathNet URBACT hálózaton belül az átvevő partnervárosok úgy döntöttek, hogy A3-as méretű, kétoldalas térképet készítenek saját méhősvényükről, amely tartalmazza a kiválasztott helyszínekre vonatkozó legfontosabb információkat, valamint a fő történetet. Ez egy meglehetősen összetett folyamat, amely számos olyan tervezési és tartalmi trükköt foglal magában, melyek segítségével egy klasszikus turisztikai információs rendszerben a térkép kitűnhet a többi promóciós anyag áradatából. Ezért erősen ajánlott a belső vagy külső szakértő bevonása.

8. lépés: A Bee Path népszerűsítése – a mai turisztikai piacon szinte egyetlen turisztikai termék vagy szolgáltatás sem lehet sikeres gondosan megtervezett promóciós kampány nélkül. A terjesztéshez nyugodtan használja a már kialakított és rendelkezésre álló kommunikációs csatornákat és eszközöket.

A fagylaltművész Roberto Leoni, kizárólag a cesenai városi mézből készített mézes fagylalt receptje.
Forrás: Gelateria Leoni archívuma

Piknik Maraóban belső élményekkel
Szerző: Pedro Fonseca

Méhterápiás ház az Anel Honey Parkban
Szerző: Eleftherios Pantelakis

Csakúgy, mint
a beporzók, a
méhösvények is
folyamatosan fejlődő
organizmusok...

Annyira hasonlóak,
mégis annyira
különbözőek!

9. lépés: A vezetett túrák megtervezése – Ez is egy olyan lépés, amely első pillantásra könnyűnek tűnhet, de általában elég nagy vállalkozásnak bizonyul. Legalább három kulcsfontosságú lépésből áll.

A kezdéshez legalább egy, de inkább két-három vezetett túrát kell megtervezni, lehetőleg egy már engedéllyel rendelkező idegenvezetővel együttműködve. A lehető leg szélesebb közönség megszólítása érdekében célszerű lehet különböző hosszúságú és nehézségű vezetett túrákat kínálni. Természetesen a csoportok sajátosságaihoz kapcsolódó további módosításokat a helyszínen a felelős vezetőnek kell megoldania. Ha a 4. és 5. lépést hatékonyan végrehajtotta, ez sokat segít a folyamatban. Ha nem, akkor ez lehetőséget kínál arra, hogy a 4. és 5. lépés tartalmát a kívánatos szintre emelje. A túrák megtervezésekor figyelni kell az átfogó történetre, és ennek megfelelően kell kiválasztani az ösvény megállóhelyeit – de nem kell mindegyiket a rövidebb változatokban is szerepeltetni. Emellett minden túrát előre meg kell beszélni és egyeztetni kell az egyes helyszínekkel, beszállítókkal és szolgáltatókkal.

Másodszor, az idegenvezetőket nemcsak a túrák logisztikájára és tartalmára, hanem a tolmácsolási technikákra is ki kell képezni. Előnyösebb a már engedéllyel rendelkező idegenvezetőkkel való együttműködés, mivel ez mindkét fél számára jelentősen csökkenti a képzési időt és a ráfordításokat.

Végül pedig megbízható és jól népszerűsített foglalkozási és idegenvezetési rendszert kell biztosítani. Ez minden vezetett túra központi eleme, és jóval meghaladja bármely városvezetés kapacitását és felelősségét. Ezért okosabb lehet egy már létező túrát használni, mintsem egy újat létrehozni.

10. lépés: Az egyes helyszínek és idegenvezetők teljesítményének nyomon követése – ez az a lépés, amellyel nemcsak a méhösvény hosszú távú működését, hanem annak folyamatos fejlesztését és fejlődését is biztosíthatja. Az egyes helyszínek és idegenvezetők teljesítményének nyomon követése az egyetlen módja annak, hogy feltárja a kezdeményezés valódi minőségét és fejlődési potenciálját az Ön városában. De ami még fontosabb, hogy egy korai figyelmeztető rendszert hoz létre az Ön és csapattagjai számára.

A nyomon követés többféleképpen történhet. Mivel azonban az összes tag önkéntes alapon végzi a munkáját, és egyértelműen érdeke a saját sikere, lehet, hogy egyszerűen a szoros kapcsolat fenntartása a megfelelő megoldás. Senki sem szereti a hivatalos ellenőrzéseket, ezért jobb megoldás lehet az egyes helyszínek rendszeres személyes látogatása vagy ügyfél-elégedettségi kérdőívek kitöltése.

11. lépés: Fejlődés és alkalmazkodás az új körülményekhez – ez minden fejlesztési folyamat logikus lépése. Ha egyszer létrehozol valamit, például egy méhösvényt, azt szeretnéd, hogy az sikeres legyen, növekedjen és fejlődjön. De mindennek természetes módon kell történnie, ha a helyi munkacsoport – az URBACT helyi csoportja – rendszeresen ülésezik és úgy működik, ahogyan kell. Kétségtelen, hogy mindig vannak olyan külső tényezők, amelyeket nem tudunk befolyásolni. Ha azonban már eljutott idáig, akkor tudja, hogy a lelkesedés és az önkéntesség messzire visz.

Néhány TOVÁBBI végső tipp és trükk

A fenti magyarázatok ellenére van még néhány nagyon fontos dolog, amit figyelembe kell vennünk, ha sikeresen akarunk létrehozni egy méhösvenyt bármelyik városban, amely át kívánja venni a BEE PATH helyes gyakorlatát.

A méhösvénynek minden városban alkalmazkodnia kell a helyi viszonyokhoz és fel kell fedeznie saját identitását!

A méhösvény összekapcsolása a helyi identitás elemeivel – Egyrészt fontos, hogy ezen a ponton egy kicsit önkritikusak és realisták legyünk, és elismerjük, hogy a városi méhészet témája nagyon speciális – jó eséllyel a tanösvény nem fog azonnal sok látogatót vonzani. Másfelől viszont fontos hozzáadott értéket biztosít bármely vezetett túrához, egyedülálló története miatt, és mert bármelyik várost másképp lehet bemutatni a látogatóknak. Éppen ezért, a BeePathNet városainak tapasztalata alapján, erősen ajánlott, hogy a méhösvény vezetett túra legalább egyik változata tartalmazza az adott város klasszikus turisztikai látogatásának legfontosabb elemeit. Ezáltal bővítheti a potenciálisan érdeklődő látogatók célközönségét, és szélesítheti a méhösvényének elérhetőségét.

A méhösvény hosszú távú menedzselése – Az igazság az, hogy egy ilyen struktúra felállítása kihívásokkal teli folyamat. Ha azonban sikeresen létrehozta az ösvényt és megszilárdította a tagok csoportját, a hosszú távú menedzseléshez kapcsolódó, ugyancsak nagy kihívást jelentő munka csak most kezdődik. Valakinek irányítania kell, koordinálnia kell az ösvénnyel kapcsolatos minden helyszínt, figyelemmel kell kísérnie az élmény minőségét és a látogatók elégedettségét, gondolkodnia kell az ösvény jövőjéről, egyéb fejlesztésekről stb. Az ok, amiért egyaránt bölcs és szükséges is előre megállapodni az ösvény irányítási modelljéről, a szerepkörökről, a felelősségekről és finanszírozásról.

A méhösvény nyitva tartása az érdeklődő új érintett felek előtt – majdnem civil szervezeti jellegéből adódóan minden méhösvénynek nyitottnak kell maradnia az érdeklődő új szereplők számára, mivel ez biztosítja szerves növekedést, a változtatásokat és az új körülményekhez való alkalmazkodást az idő elteltével, majd a hosszú távú fennmaradást. Ezért is van szükség a hosszú távú irányításra és koordinációra.

Engedjük, hogy minden méhösvény megtalálja a saját útját – Ez ugyanolyan fontos, mint az előző pontok. Nem szabad elfelejtenünk, hogy minden méhösvénynek minden városban meg kell találnia a saját identitását és a saját útját. Az összes bemutatott ötlet olyan ötlet, amely a saját környezetében működik, és előfordulhat, hogy megfelelő az Ön városa esetében.

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

Példák az érdekelt felekkel a kulcsfontosságú idegenforgalmi témákban folytatott folyamatos együttműködésre (122. oldal) és a ljubljanei BEE PATH szakmai útmutatója (Idegenvezetés és vezetett túrák, 127. oldal), valamint Nea Propontida városának idegenforgalomról szóló esettanulmánya (131. oldal).

5. Méhészeti termékek a méhek ösvényén

Az innováció és a zöld munkahelyek teremtésének végtelen lehetőségei

Méhkaptár a ljubljani B&B Hotel
Park tetején
Szerző: Luka Dakskobler

Hogyan illeszkednek a méhészeti termékek a Bee Path programhoz?

Az előző fejezetekben sokat beszéltünk a helyi munkacsoport – nevezetesen az URBACT helyi csoporttagok – kezdeti mozgósításának különböző megközelítéseiről, valamint arról, hogyan lehet őket motiválni a közös együttműködésre, és hogyan lehet őket hosszú távon bevonni. Az igazat megvallva, mindezek a kihívások ugyanabból a **fő kihívásból** erednek: **a részvételük okainak, valamint a tagok céljainak és ambícióinak megértéséből.**

A tagok többsége számára az egyik legfontosabb vonzerőt az jelenti, hogy új termékeket hozhatnak létre, a már meglévőket fejleszthetik, valamint közös promóciós kampányokban és rendezvényeken egyesíthetik erőiket. **Ez a mindennél fontosabb „csali”, amelyről eddig csak röviden esett szó. Ezáltal a méhészeti termékek a helyi tagokkal folytatott munka egyik legfontosabb prioritásává válnak.**

A helyi munkacsoport egyes tagjai – különösen a méhészek – már meglévő termékekkel vagy már kidolgozottabb ötletekkel csatlakoznak ehhez a vállalkozáshoz, melyeket a csoporton belül szeretnének bemutatni. Ez valójában nagyszerű, mert így sikertörténeteket lehet azonosítani, és megpróbálhatunk rájuk és körük építeni, és ennek következtében növelni lehet a tagok önbizalmát. Valamint vállalkozói jelleget is kölcsönöz a túlnyomórészt önkéntes munka dinamikájának.

Mindazonáltal ezért is fontos, hogy világos határokat húzzunk a méhösvényhez kapcsolódó önkéntes munka és a magánvállalkozói egyéni érdekekhez kapcsolódó mun-

A helyi URBACT csoporttagok többsége számára az új termékek fejlesztése a közös promóciós kampányokkal és rendezvényekkel kombinálva az egyik legfontosabb vonzerő.

A BEE PATH ihlette mézalapú
édesség
Forrás: BeePathNet
fotóarchívum

**A város szerepe
ebben a folyamatban
az, hogy segítő,
hálózatépítő,
csoportkoordinátor és
támogató legyen.**

ka között. Az is nagyon fontos, hogy ezeket a korlátokat nyíltan és folyamatosan megvitassuk, és általános egyetértésre és konszenzusra jussunk velük kapcsolatban a munkacsoporton belül – amely URBACT helyi csoportként is ismert.

Mindezek mellett fontos hangsúlyozni, hogy a **méhészeti termékfejlesztés általában csak akkor indul be, ha a munkacsoporton belül pozitív, kreatív és virágzó környezet alakult ki** – csak ha tagjaink ismerik egymást, aktívan kommunikálnak és bíznak egymásban, akkor tudják elkezdni saját céljaik és ambícióik összehangolását a méhésztársadalom általános történetével. Ez sem egy olyan dolog, amit mesterségesen kell kezdeményezni vagy elindítani, hanem inkább egy olyan dinamika, amely logikus lépésként kezd kialakulni a tagok találkozási során.

Emellett nem szabad figyelmen kívül hagyni számos alapelvet sem – például „a tudást meg kell osztani”, „növekedjünk együtt”, „egyetlen ötletet sem vetünk el”, „rövidítsd az ellátási láncot”, „népszerűsítsd az URBACT helyi csoport tagjait”, amelyekről az előző fejezetekben részletesen beszámoltunk). Ezek döntő fontosságúak a munkacsoporton belüli megfelelő légkör kialakításához.

A BeePathNet URBACT hálózat átvételi folyamata során a partner városok rájöttek, hogy az ehhez a ponthoz **szükséges idő URBACT helyi csoportonként jelentősen különbözik, néha számos tényezőtől függően** – leginkább a tagok ambícióitól és a projektkoordinátor proaktivitásától.

Ljubljanában például a koordinátor rájött, hogy a méhészek számára hiányzik a kommunikációhoz és a megbeszélésekhez megfelelő hely és az alkalom. A BEE PATH tehát már a legelején lehetővé tette számukra, hogy egyesületeikkel együtt barátságos és megközelíthető környezetben vitathassák meg a városi méhészkedés legfontosabb lehetőségeit és problémáit. Olyan megoldásokat azonosítottak, valósítottak meg és népszerűsítették, melyek új ötletekkel vonzották a tagokat. Így a **kommunikációs platformból fejlesztési platform** lett, ami növeli a keresletet az új méhésztársadalmi termékek és szolgáltatások iránt. Emellett új figyelemfelkeltő kampányokat és a témával kapcsolatos oktatási ajánlatok fejlesztését is ösztönözte. Természetesen az Ön városában más lehet a helyzet, és más „csalikát” kell kitalálnia – de a logika könnyen módosítható és alkalmazható.

Képesnek kell lennie arra is, hogy **reálisan megbecsülje az helyi URBACT csoport tagjainak** az ötleteik megvalósításához szükséges képességeit és kapacitásait. Ha ezt meg tudja tenni, akkor azonosítani tudja a legfontosabb tudás- vagy kapacitáshiányokat, és hatékony támogatást tud biztosítani a tagok számára. Ha támogató és hozzáértő partnerként ismerik meg Önt, aki hajlandó új ismereteket bevinni és szabadon megosztani, akkor vonzereje nőni fog.

Tehát hogyan tudja bármely város támogatni munkacsoportjait, fejleszteni kapacitásait és támogatni őket magánvállalkozásuk sikereiben? Először is, annak felismerésével, hogy semmi rossz nincs abban, ha kapacitásbővítést biztosítunk a polgárok számára, amennyiben az a tudáshoz és információhoz való szabad hozzáférésekre alapul. Ezután következik a megfelelő és hatékony tevékenységek kidolgozása a készségeik fejlesztésére. Végül, de nem utolsósorban a működés és a végrehajtás támogatása következik.

Ezek a szakaszok könnyen kialakíthatók a BEE PATH programhoz hasonló közös együttműködési kereteken kívül is, de a polgárok ilyen igényeit sajnos ritkán azonosítják vagy ismerik el relevánsnak és a város javára fontosnak. Ez az oka annak, hogy a BeePathNet URBACT hálózatunk tökéletes lehetőséget kínál a városoknak a kapacitáshiányok azonosítására, valamint kapacitásbővítő programok kidolgozására és végrehajtására, miközben a polgárok is profitálhatnak belőlük. Az átvételi folyamat tanulságai továbbra is relevánsak, és más városok is felhasználhatják.

A tagoknak azonban nem szabad megfélemleniük azokról a szerepekről, amelyekért felelősséggel tartoznak. Kezdetől fogva egyértelművé kell tenni, hogy a munkacsoport tagjai felelősek saját alkotási folyamatukért és az ahhoz kapcsolódó kemény munkáért, valamint saját ötleteik sikeréért vagy kudarcáért. Így a **tulajdonjog is egyértelműen megállapítható.**

Sajt és méz páros kóstoló, a Bergamói Méhészek Egyesülete és a Branzi sajt készítő üzem együttműködése.
Forrás: BeePathNet Reloaded archívum

Bolt tipikus bolgár kézműves termékekkel, a boltot a nőszövetség működteti.
Forrás: BeePathNet Reloaded archívum

A „Zlatna greda” természeti ház, ahol a látogatók zöld tevékenységekben vehetnek részt
Forrás: BeePathNet Reloaded archívum

Hogyan támogatja Ljubljana városa vállalkozóit?

Ljubljanában a vállalkozói kapacitás bővítésére irányuló támogatás nem a BEE PATH helyes gyakorlatának eredménye. Még ha egy külső szemlélő könnyen arra a következtetésre juthatna, hogy a BEE PATH a Ljubljana város által a **polgári vállalkozói kapacitás bővítésére irányuló folyamatok közel 20 éve tartó folyamatának** egyik ékköve, ez nem így van.

Az egész azzal a széles körben elfogadott felismeréssel kezdődött, hogy Ljubljanának javítania kell élelmiszer-önellátását. Ezt követően azonosítottak egy konkrét problémát: a gazdaságok jövedelmének alacsony szintű diverzifikációját és a gazdálkodók gyenge vállalkozói készségeit. Erre válaszul Ljubljana városa már 2004-ben kidolgozta a gazdálkodók és családtagjaik számára az első, vállalkozói kapacitás bővítésére irányuló programot. Különös figyelmet fordítottak a fiatalabb gazdákra, mint leendő gazdaságtulajdonosokra.

Első próbálkozások

A meglévő általános tudás és hozzáértés felmérése alapján meghatározták a hiányosságokat és szükségleteket. Bojan Ružič, a vállalkozói készségek fejlesztésével foglalkozó külső szakértő támogatásával a BEE PATH koordinátora, Maruška Markovčič egy egyéves, három modulra osztott oktatási programot hozott létre. Az általános elképzelés az volt, hogy minden résztvevő nemcsak vállalkozói ismereteket szerez, hanem – szakértői felügyelet mellett – fokozatosan fejleszti saját üzleti ötletét olyan szintre, hogy az a piacon elérhetővé váljon és hosszú távon fennmaradjon. Ez az első kapacitásbővítő program a „Az üzleti ötlettől a sikerig” címet kapta.

Több mint 200 gazdálkodót hívtak meg a programban való részvételre, akik közül 15-en vállalták, hogy ténylegesen részt vesznek. Közülük 10 gazda sikeresen el is végezte. A program előrehaladtával továbbfejlesztették azt és 2006-ig meghosszabbították, bár csak három gazdálkodó folytatta a továbbfejlesztett programot, és csak egy fejezte be sikeresen. Ennek ellenére minden résztvevő egyértelmű előrelépést ért el a napi működésében, és fejlesztette vállalkozói készségeit – természetesen ambícióinak megfelelően.

Fejlesztések

A levont tanulságok alapján a kapacitásbővítő programot megújították és továbbfejlesztették. Ezután négy modulra osztották, melyek mindegyike egy-egy fejlesztési szakaszt képvisel.

A több mint 700 gazdálkodó közül 27-en jelentkeztek, és fejezték be az első fejlesztési szakaszt. Közülük 17-en folytatták és fejezték be a második szakaszt. A harmadik szakaszt 10 gazdálkodó zárta sikeresen, és közülük négyen fejezték be sikeresen a program negyedik, utolsó szakaszát.

A négy teljesen elkötelezett gazdaságban – valamint a harmadik szakaszt befejező hat gazdálkodó esetében – jelentős változások történtek, és a kitűzött célok teljes mértékben megvalósultak. Ez azt bizonyítja, hogy a programnak pozitív hatása volt, mindaddig amíg a résztvevők elkötelezettek voltak. Többségük **sikeresen vezetett be új termékeket a piacra, vagy képes volt újraszervezni és diverzifikálni üzleti tevékenységét.**

A ljubljana-i vállalkozói képzési programot egy 20 éves polgári vállalkozói kapacitást bővítő folyamat keretében fejlesztették ki.

A sosnowieci Schoen Múzeum különböző típusú workshopoknak ad otthont
Szerző: Edyta Wykurz

BEEing alapítók a B-Box projektjükkel
Forrás: BEEing archívum

Workshop az Amarante-i Dolmen boltban
Forrás: Dolmen

Ljubljana jelenlegi vállalkozói képzési programja

2008 után a kapacitásbővítési programot felfüggesztették, mivel minden felelős úgy érezte, hogy az sikeresen teljesítette küldetését, és az érdeklődés már nem volt meg, legalábbis olyan szinten, amely indokolta volna a folytatást. Ugyanakkor minden felelős sokat tanult az első próbálkozásból, és megértette, hogy más **megközelítésekkel több résztvevőt lehetne vonzani, és jobb eredményeket lehetne elérni.**

Ljubljana városa csak 2014-ben döntött úgy, hogy ideje újraépíteni és újraindítani a kapacitásbővítő programot. Ezúttal azonban a Ljubljana-i Közoktatási Központ – Cene Štupar – CILJ, Szlovénia egyik legnagyobb felnőttképzési szervezete kapott támogatást.

A kétlépcsős kapacitásbővítési program konkrét célcsoportokra összpontosított, különösen a fiatalokra – 30 év alattiakra – és az idősebbekre – 50 év felettiekre –, akik új vállalkozásokat akartak létrehozni vagy a már működő vállalkozásokat diverzifikálni.

A „**Társadalmi hatású vállalkozási ötletek keresése vidéken**” címmel előkészítő tanfolyamot tartottak a lehető legjobb vállalkozási ötletek azonosítása és vonzása érdekében. Az eredeti program témáinak többségét megtartották, de sokkal rugalmasabbá tették, és két fontos új elemet is beépítettek:

- Munkahelyi képzési megközelítés.
- A modern vállalkozói elv: „Ön birtokolja a céget, vagy a cég birtokolja Önt?!”
- Ez azt jelentette, hogy a résztvevők folyamatosan dolgoztak saját üzleti ötleteiken, és a programnak megfelelően továbbfejlesztették azokat.

A két szakaszra a megállapított igényeknek megfelelően vagy néhány évente került sor – legutóbb 2015-ben, amikor több mint 300 résztvevőt kerestek meg közvetlenül, és hívtak meg a programban való részvételre, amelyet hivatalos kommunikációs csatornákon és szakképzési platformokon keresztül is népszerűsítettek. 12 résztvevő jelentkezett, akik közül nyolcan sikeresen teljesítették a teljes tananyagot, és az elvárásoknak megfelelően kidolgozták saját üzleti ötletüket.

A BEE PATH helyes gyakorlat szempontjából fontos kiemelni, hogy számos sikeres üzleti ötlet és termék – amelyek ma a ljubljana-i BEE PATH jelentős részét képezik – a program közvetlen eredményeként jött létre, például:

- „Béreljen egy méhcsaládot“, amelyet Gorazd Trušnovc alakított ki;
- Žerjal méhturizmus, amelyet a Žerjal méhészet alakított ki;
- Slanc-féle apiterápia, amelyet a Slanc méhészet alakított ki;
- Mézeskert a ljubljana-i Grba városi gyümölcsösben, a Nina Ilič által kidolgozott oktatási programok mellett.

Bemutató méhkas a Barabás Villában
Forrás: Budapest XII. kerület, Hegyvidék

A Runas Hidromel standjai a vásáron
Forrás: Runas Hidromel

Oxymeli – a Passion Honey új terméke
Szerző: Vasileios Tsigganos

A további támogatás érdekében a ljubljanoi Közoktatási központ – a Cene Štupar – kidolgozta a Társadalmi hatású vállalkozástámogatási programot (FERFL). Önálló kezdeményezésként tervezték, de a korábban ismertetett program logikai folytatásaként működik. A következő szakaszokon alapul:

- 1. szakasz – Nyílt közbeszerzési pályázat beadása a legjobb társadalmi hatású vállalkozói ötletek azonosítására.
- 2. szakasz – Az érdeklődők részvétele egy háromnapos „Indító hétvége új vállalkozóknak” című rendezvényen.
- 3. szakasz – A kiválasztott résztvevők a következő három hónap során „A vidék kihívásai” című, 120 órás képzésben részesülnek az üzleti sikerről.
- 4. szakasz – A fennmaradó résztvevők lehetőséget kapnak arra, hogy részt vegyenek egy három hónapos „Vállalkozói együttműködési tér” című eseményen, aminek középpontjában üzleti ötleteik és vállalkozói készségeik továbbfejlesztése áll.

Ljubljana jelenlegi vállalkozói képzési programjának részletesebb leírását a „Fejlesztési lépések egy méhbarát város felé vezető úton” című átfogó útmutató 3. fejezetében találja (lásd a 151. oldalt).

A kommunikáció, a közös promóció és a rendezvények fontossága

Amint azt az előző fejezetekben már bemutatottuk, a termékfejlesztés egyik legfontosabb és legnagyobb kihívást jelentő szakasza a promócióhoz kapcsolódik. Ez egy sajátos képesség, és ha ezt alábecsülik, akkor előfordulhat, hogy a végén egy nagyszerű terméket kapunk, amely rosszul fogy, és végül nem veszik, csak azért, mert a gyártója nem ismer-te fel, vagy nem volt elég ügyes ahhoz, hogy leküzdje ezt az akadályt.

Ezért továbbra is alapvető fontosságú a következő kérdések megválaszolása:

Kinek adom el a terméket?

A gyártóknak azonosítaniuk kell a termékük legfontosabb célközönségét, mivel minden további kommunikációs és promóciós tevékenységet úgy kell megtervezni, hogy az őket szólítsa meg.

Mit keres a legfontosabb célközönségem?

Másodszor, a gyártóknak meg kell ismerniük a legfontosabb célközönség gondolkodásmódját, igényeit, elvárásait és szokásait, mivel a terméket tovább lehet módosítani vagy finomítani, hogy megfeleljen nekik. Ez azonnal vonzóbbá teszi a terméket a potenciális vásárlók számára.

Mely kommunikációs csatornákat és kommunikációs típusokat részesíti előnyben a legfontosabb célközönségem?

Ez egy nagyon fontos válasz, mivel a promóciós kampányok és a legfontosabb célközönséggel való kommunikáció számos módon történhet. A különböző típusú ügyfelek – mint az idősebbek-fiatalabbak, férfiak-nők és így tovább – másképp reagálnak a kü-

A Mész napja a „Vidék a városban” fesztivál keretében kerül megrendezésre. A BEE PATH érdekelt felei termékeiket a polgároknak kínálhatják.
Szerző: Luka Dakskobler

A jó hírnevedet egész életedben építed, de egy másodperc alatt elveszítheted!

lönböző lehetőségekre. Éppen ezért minden termékpromóciós kampány kudarcra van ítélve, ha a gyártó rossz kommunikációs és promóciós csatornákat vagy megközelítéseket használ. Ezért bölcs dolog időt szánni arra, hogy jó választ találjon erre a kérdésre, ahelyett, hogy energiát és pénzt ölne rosszul megtervezett promóciós kampányokba.

Milyen vásárlóerővel rendelkeznek a legfontosabb célcsoportjaim?

Ezt a kérdést minden termelő automatikusan felteszi magának, amikor megpróbálja meghatározni terméke vagy szolgáltatása árát. Sokan közülük azonban a termék értékét a „termelési költség plusz a kívánt nyereség” egyszerű számítására alapozzák, vagy csak a jelenlegi piaci

benchmarking technikákat használják. Túl gyakran elfelejtik, hogy a legfontosabb célközönségük vásárlóereje háromféleképpen befolyásolhatja a termékük árát:

- Tegye lehetővé a termék árának emelését, ha vásárlóik hajlandóak többet fizetni az eredetileg meghatározott árnál.
- Kényszerítse őket, hogy csökkentsék a kívánt profit utáni étvágyukat, mert az ügyfelek az árat egyszerűen nem engedhetik meg maguknak.
- Biztosítson számukra lehetőséget a termék minőségének, mennyiségének vagy dizájnjának módosítására annak érdekében, hogy a termék minősége és ára között a tényleges vásárlóerőnek megfelelő egyensúly alakuljon ki.

Függetlenül a választási lehetőségtől, ez egy fontos, de gyakran figyelmen kívül hagyott szakasz.

Hogyan szerezhetek visszajelzéseket az ügyfeleimtől?

Ez az egész a megfigyelésről szól – nemcsak az ügyfelek elégedettségéről, hanem észrevételeikről és fejlesztési ötleteikről is. A vevőkkel való folyamatos kommunikáció és a termékre adott reakcióik nyomon követése nélkül a gyártó fontos lehetőségeket szelaszthat el a termék javítása, finomítása és a vevői igényekhez való igazítása tekintetében. A kommunikáció azt is lehetővé teszi a gyártó számára, hogy időben értesüljön, ha a dolgok rosszul mennek, így gyorsan és hatékonyan tudjon reagálni. E nélkül minden termék sokkal sebezhetőbb és sokkal inkább kudarcra van ítélve. Ahogy a régi mondás tartja: a jó hírnevedet egész életedben építed, de egy másodperc alatt elveszítheted!

Hogyan javíthatom a termékemet vagy hozhatok létre mellékes hasznot?

Az előző szakasz is egyedülálló lehetőséget kínál arra is, hogy az ügyfelek ténylegesen Önnek dolgozzanak, és potenciális termékfejlesztési vagy akár spin-off ötleteket gyűjtsenek.

Rá kell világítani arra a tényre, hogy ez a modul nem terjed ki a kommunikációra és a promócióra, mivel az egy külön készség. Ennek ellenére a BeePathNet URBACT hálózat a következő helyes gyakorlati példákat kínálja a kommunikációs kulcsdokumentumokra:

- BeePathNet kommunikációs terv,
- BeePathNet kommunikációs útmutató.

Ez nem egy konkrét termék kommunikációs és promóciós tervének példája a ljubljanoi helyes gyakorlat átadásához. Ennek ellenére a logika és számos bemutatott fejlesztési szakasz olyan módszereket és megoldási javaslatokat alkalmazott, amelyek az egyedi termékigényeknek megfelelően módosíthatók. Javasoljuk, hogy keressen konkrét példákat a legjobb esetekre vagy képzést e fontos készség fejlesztésére.

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

ebben számos ljubljanoi BEE PATH sikertörténetet (159. oldal), valamint négy méhészeti termék esettanulmányt: Cesena (165. oldal) és Bydgoszcz (171. oldal), Hegyvidék (177. oldal), Nea Propontida (182. oldal) és Amarante (187. oldal) talál. Ezenkívül egy helyi termék promóciójának és értékesítési pontjának koncepcióterve is le van írva (196. oldal).

6.

Figyelemfelkeltés

Egy projektől egy méhbarát mozgalomig a városban

Méhekkel vándorolni
Szerző: Luka Dakskobler

Hogy kezdődött az egész

Az URBACT a ljubljana BEE PATH programot a figyelemfelkeltésre irányuló megközelítése miatt is helyes gyakorlat díjjal jutalmazta. Sikere abban rejlik, hogy több különböző típusú helyi érdekelt fél – például méhészek és egyesületeik, kulturális, oktatási és egészségügyi szervezetek, vállalkozások és civil szervezetek –, valamint a méhészet és annak városi területeken történő fejlesztése iránt érdeklődő magánszemélyek között teremt kapcsolatot.

A BEE PATH csoport tagjainak elsődleges feladata a városi méhészettel és a méhekkel való együttéléssel kapcsolatos különböző tevékenységek népszerűsítése Ljubljanában – a környezetvédelem, az élelmiszer-önellátás és a biológiai sokféleség megőrzésének fontosságáról szóló üzenetek átadása. Közös erőfeszítéseiknek és eredményeiknek köszönhetően a méhek lassan egyre fontosabb részévé válnak Ljubljana mindennapi életének.

Ennek a csoportszervezésnek a kulcseleme a részvételen alapuló megközelítés. A város szilárdan hisz abban, hogy ez az egyetlen módja annak, hogy a városi méhészet az Ön városában túllépjen a „csak egy újabb projekt” állapoton, és Méhbarát város mozgalommá fejlődjön. Az egyének, szervezetek és kormányzati szervek ilyen átfogó, többdimenziós kommunikációja minden bizonnyal nagyon sokrétű és mindenekelőtt fenntartható intézkedéseket fog eredményezni.

A BeePathNet projekt partnerei a
Ljubljana Park hotel tetején, 2018
Forrás: BeePathNet archívum

A Ljubljana helyi csoport szerveződéséről a bevezető fejezetben olvashat bővebben, de ezen a ponton fontos felhívni a figyelmet a BEE PATH néhány tagjára, mint például a városi méhészet úttörőjére, Franc Petrovčičra, aki méhkaptárt helyezett el a Cankarjev dom kongresszusi központ tetején; a BTC d.d.-re, amely bevonzotta üzleti partnereit, mint például a Minicity-t, a Merkurt, a Hofert, a Semenarna/Kaliat, a SiTi Teater BTC-t, a Medexet stb. és elindította a „Segítsünk a méheknek a városban: ültessük be virágokkal a várost” figyelemfelkeltő kampányt; a Ljubljana Egyetem, különösen a biotechnológiai kar, a botanikus kert és az építészeti kar; Gorazd Trušnovec, a városi méhészek egyesületének alapítója, aki egy különleges, „Bérelj egy méhkaptárt” elnevezésű terméket fejlesztett ki, valamint az Eneja Empátia és Kreativitás Fejlesztési Intézet a Grba nyilvános gyümölcsös és mézskert létrehozásával és oktatási programok kidolgozásával az API óvodák és API iskolák számára.

A BeePathNet URBACT hálózaton belül, még 2018-ban Ljubljana eredetileg öt uniós városhoz – mely megfelelt a méhészethez szükséges éghajlati feltételek többségének, a méhek lakossági megítélésével kapcsolatos különböző helyzeteknek, valamint különböző méhfajtákkal rendelkezett – adta át BEE PATH helyes gyakorlatát. Ezek a városok: Amarante városa (Portugália), Bydgoszcz városa (Lengyelország), Cesena városa (Olaszország), Hegyvidék, Budapest XII. kerülete (Magyarország) és Nea Propontida városa (Görögország).

Később, 2021-ben Ljubljana megkezdte a városi méhészettel kapcsolatos ismeretek átadását további négy partnervároshoz, az új URBACT hálózat, a BeePathNet Reloaded keretében: Bansko (Bulgária), Bergamo (Olaszország), Eszék (Horvátország) és Sosnowiec (Lengyelország). Ebben a fejezetben azonban az átvevővárosok első körére összpontosítunk.

Fontos kiemelni, hogy a hálózathoz való csatlakozás előtt mindegyikük nagy hangsúlyt fektetett a környezetvédelemre és a biológiai sokféleség fenntartására. Néhány városi méhészettel kapcsolatos tevékenységet is végrehajtottak, mint például a „Gondoskodás program”, amely a helyi közösséget vonja be a közterületek zöldfelület-gazdálkodásába, valamint a kísérleti „Városi rét program” a Budapest XII. kerület, Hegyvidéken. Továbbá a fenntarthatóság előmozdítása az élelmiszerekkel, a biológiai sokféleséggel és az élelmiszer-pazarlás csökkentésével kapcsolatos oktatáson keresztül Cesena és Amarante önkormányzatának műszaki személyzetének képzése, melynek célja hogy eszközöket és termékeket fejlesszenek ki az önkormányzaton belül a klímaváltozáshoz való alkalmazkodási stratégia kidolgozásához és végrehajtásához.

Az egyes partnervárosok városi méhészeti kulcskompetenciái és tudása alapján Ljubljana, mint a jó gyakorlatot vezető városi partner, rábízta mindegyikükre a BEE PATH öt kulcsfontosságú átadási moduljának egyikét. Ez azt jelenti, hogy minden egyes város tematikus találkozót tartott, amelyeken az összes többi átvevőváros képviselői is jelen voltak. Ezzel lehetőség nyílt a partnereknek arra, hogy személyesen is megtekintessék az eredeti BEE PATH programot, valamint hogy bemutassák saját korábbi tapasztalataikat, melyek a munka témájához kapcsolódnak. Ezenkívül minden város készített egy fő cikket és néhány más szöveget a tematikus hírlevélhez, valamint saját bevált gyakorlatának leírását, amelyet részben vagy egészben átvettek. A BeePathNet partnerei úgy vélik, hogy a felhatalmazás volt a legfontosabb mérföldkő, amely a személyes és magasabb szintű bevonáshoz vezetett.

BeePathNet kommunikációs terv és útmutatók

A BeePathNet kommunikációs tevékenységeit a kulcsfontosságú kommunikációs dokumentumok írják le. A dokumentumok meghatározzák a kommunikációs tevékenységeket és a célcsoportok mátrixát, a potenciális célcsoportok földrajzi megoszlását, az időkeretet, a jelentéstételi folyamatot és még sok más. A partnerség szintű útmutató dokumentumokon túlmenően a BeePathNet a helyi szintű kommunikációra vonatkozó útmutatót dolgozott ki, hogy az átvevővárosok nagyobb hatással lehessenek a helyi lakosokra.

Ezek az útmutatók részletesen meghatározzák, hogy kinek, mit és hogyan kell helyi szinten megvalósítani a kommunikációt, különös tekintettel a 2020-as Méhek Világnapja ünnepségére és az egyes partnervárosokban tervezett helyi eseményekre. A társulás megállapodott a kötelező elemekről, de elég teret hagyott az egyes átvevővárosoknak, hogy saját stílusukban készítsék elő az eseményeket.

A kommunikációval kapcsolatos stratégiai dokumentumokat és a végrehajtás részletes finomhangolását Vesna Erhart, a hálózat kommunikációs felelőse (Ljubljana, Szlovénia) és a partnervárosok kommunikációs felelősei, Sónia Files (Amarante, Portugália), Bożena Katarzyna Napierała és Natalia Majewska, PhD (Bydgoszcz, Lengyelország), Mario Laghi és Elena Giovannini (Cesena, Olaszország), Kelenffy Miklós és Soós Viktória (Hegyvidék, Budapest XII. kerület, Magyarország) és Anastasia Liourta (Nea Propontida, Görögország) készítette el.

A kommunikációs felelősök öt részből álló terveket dolgoztak ki: kommunikációs célok, BeePathNet üzenetek, célközönség, kommunikációs időszakok, tevékenységek, értékelés és időterv. A célközönséget illetően három kommunikációs fókuszot választottunk:

- helyi szinten az átvevővárosokban és régiókban
- nemzetek közötti szinten az összes átvevő partnernek
- uniós intézményeknek, más uniós érdekelt feleknek és uniós városoknak – nevezetesen a potenciális új BeePathNet Reloaded átvevővárosoknak.

Ennek alapján meghatároztuk a tevékenységek és a célcsoportok mátrixát, valamint a célcsoportok földrajzi megoszlását.

A következő kérdés a tervezés volt, amelyet nyolc kommunikációs időszakra bontottunk. Az első ciklus a kommunikációs terv és a kommunikációs csomag elkészítése volt, ahogyan arról a Budapest XII. kerületében, a Hegyvidéken tartott nyitóülésen egyeztettünk. A következő hat kommunikációs időszakot öt témának szenteltük, amelyeket az egyes átvevő partnervárosokhoz rendeltünk hozzá kulcskompetenciái és tudása szerint, az utolsó pedig a Méhek Világnapja volt, amely kulcsfontosságú promóciós kampányunk volt. Az utolsó időszakot az eredmények terjesztésének szenteltük. A zárórendezvényre Ljubljanában került sor.

Téma	Átvevőváros	Főesemény	Időszak
BeePathNet projekt bemutatása	Vezető partner a Hegyvidék csapat támogatásával	Nyitóülés Hegyvidéken	2018. december – 2019. április
Biológiai sokféleség	Hegyvidék – Budapest XII. kerület, Magyarország	Átvevőváros látogatása Hegyvidéken (egymás közötti találkozó Bydgoszcz városával)	2019. május – augusztus
Oktatás	Bydgoszcz, Lengyelország	Átvevőváros látogatása Bydgoszczban (egymás közötti találkozó Hegyvidékkel)	2019. szeptember – október
Figyelemfelhívás	Cesena, Olaszország	Átvevőváros látogatása Cesenában	2019. november – 2020. január
Idegenforgalom	Nea Propontida, Görögország	Átvevőváros látogatása Nea Propontidában	2020. február – április
Méhek Világnapja	Vezetőpartner a projektpartnerekkel együttműködve	Méhek Világnapja ünnepség, 2020. május 20.	2020. május
Új termékek	Amarante, Portugália	Átvevőváros látogatása	2020. június – július
Rajzás-kezelés	Cesena, Olaszország	Átvevőváros látogatása	2021. március
Hálózati zárókonferencia / megosztási időszak	Vezetőpartner	Hálózati zárókonferencia és helyi rendezvények a partnervárosokban	2021. január – június

Polgármesterek és a kulcsfontosságú intézmények képviselői VIP ajándékokat kapnak, hogy csatlakozzanak a Méhbarát város kezdeményezéséhez.
Terv: Borut Kajbič

Sajnos a Covid-19 miatt néhány időszak eltolódott, és a főbb eseményeket át kellett tervezni. Továbbá egy kulcs témát is hozzáadtunk.

Kidolgoztunk egy kommunikációs csomagot, minden partner készített egy vox-popot (egy rövid videót, amelyben a város különböző érintettjei elmondják véleményüket a városi méhészet fontosságáról és hatásáról), és létrehoztak hét kommunikációs kimenetet: tematikus hírlevelek, Twitter-bejegyzések, Facebook-bejegyzések, URBACT weboldal. frissítések, BeePathNet hálózati eredménytermék és egy BeePathNet füzet.

Főbb kommunikációs eredmények

A helyes gyakorlat több városnak történő átadásának támogatása tematikus hírlevelek (lásd [archívum](#)) és a „**Fejlődési lépések egy méhbarát város felé vezető úton**” című átfogó útmutató révén. Promóciós okokból kétféle kiadvány került kifejlesztésre: a **Bee-PathNet** füzet és az ajándékok. Vannak **kisebb ajándéktárgyak** – mézelő növényeket tartalmazó táskák, amelyeket a partnerek helyi rendezvényeken osztanak szét a polgároknak, és egy **VIP** ajándék, mellyel új városokat lehet meghívni, hogy csatlakozzanak a Méhbarát város kezdeményezéséhez. Ez egy doboz, amely mind a hat átvevő partnerváros mézmintáit tartalmazza, és egy üres helyet is tartalmaz a megajándékozott mintája számára.

Mindamellett a legfontosabb **partnerségi és városi szintű** kommunikációs kampányunk a **Méhek Világnapja**. 2019-től minden városban megrendezésre került, és mind a tíz város hagyományának részévé vált (olvassa [el a történeteiket](#)).

Valóban sok munka volt, de... a hírlevél lefordításával a partnervárosok nyelvére sokkal szélesebb közönséget értünk el, és a Méhbarát kezdeményezés immár nem csak partnervárosaink polgárai, hanem országaik lakosai számára is ismertté vált.

Íme néhány javaslat, amely a projektet „csak egy újabb projektből” tartós városi mozgalommá változtathatja:

- Válasszon partnert aszerint, hogy milyen tudást visz a partnerségbe. Ha egy adott tevékenységet bízunk rájuk, az személyesebb és magasabb szintű részvételhez vezet.
- A világos kommunikációs célok, célcsoportok meghatározása... a részletes tervezés nehéz és fáradságos munka, de termékeny talaj egy kreatív és célcsoport-orientált kampány számára.
- Ha minden partner számára elegendő teret biztosítunk ahhoz, hogy a közösen meghatározott célok mellett a saját helyi stílusában valósítsa meg a kommunikációt, az személyesebb és magasabb szintű bevonást, az üzeneteknek a helyi célközönség általi jobb megértését és következésképpen a kommunikáció teljes sikerét eredményezi.
- Nincs jó kommunikációs és figyelemfelkeltő kampány a bűvös trió nélkül: szövegíró, fordító/lektor és dizájnér.
- Az utolsó, de egyben nagyon fontos tanács: tegye közönségét kezdeményezése előmozdítójává azáltal, hogy bevonja őket a projektbe. Mutassa meg nekik, hogyan tehetik ŐK jobbá a VÁROSUKAT.

Ne válasszon egyszerűbb utakat!

Kommunikációs kampányai legyenek kreatívak és újszerűek.

A Méhek Világnapja ünnepek a partnervárosokban nagyon eltérőek voltak, némelyik pedig olyan volt mint polgáraik „szíve és lélek”. De tudja mit? Csak akkor jut el az emberekhez az üzenet, ha a partnerek számára lehetővé teszi ezt a sokszínűséget.

Forrás: Ljubljana város archívuma

Ljubljana (Szlovénia) városa egy doboz Bee-PathNet városi mézmin-tát adott át Hiromichi Matsushima őexcellenciájának, Japán nagykövetének, hogy meghívja szülővárosát a Méhbarát városok kezdeményezéséhez való csatlakozásra.

Forrás: Sosnowiec város archívuma

A sosnowieci (Lengyelország) II. János Pál Gyermekkórház a mézelő növényeknek szentelt szabadtéri kiállítást indított el, amit Adam Niedzielski lengyel egészségügyi miniszter a regionális hatóságok képviselőivel együtt meglátogatott.

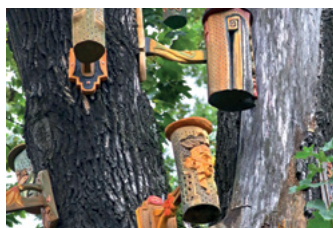
Forrás: Bansko város archívuma

A 2022-es Erdők Hete alkalmából Bansko (Bulgária) önkormányzata a ROY – Bansko méhészeti egyesülettel közösen kampányt szervezett mézelő fák, így például hárs, kőris és aranyeső ültetésére. Több mint 200 fajt osztottak szét a lakosok között a városi méhészet támogatására.

Forrás: Eszék önkormányzata

Az eszéki (Horvátország) Flora művészeti fesztiválon a polgárok és a turisták elképzelték a sokféle virágot, köztük sok mézelő virágot láthattak és vásárolhattak, valamint helyi termékeket, például mézet is vásárolhattak, és megtekinthettek egy mézkészítésről szóló bemutatót is.

Forrás: Bydgoszcz önkormányzata

Szeccsszói stílusú beporzó házak a „Murarkowe drzewo” („Vörös kőfaragó méh fán”) a Kazimierz Wielki parkban, Bydgoszczban (Lengyelország).

Forrás: Hegyvidék – Budapest XII. kerület

A Gondnoksági Program (Hegyvidék, Magyarország) „Ez a terület örökre fogadható” feliratú promóciós táblája, mely a környék / egy utca lakosait hívja meg a szomszédságukban lévő közterület gondozására.

Szerző: Charalambos Toubekis

A méhszobor Nea Moudaniában, mint a Nea Propontida (Görögország) egyik méhősvénye, amely a biológiai sokféleséget és a művészetet is képviseli.

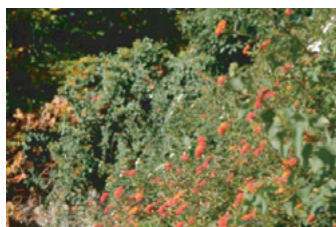
Szerző: Elena Ferrario

Az első Méhek Világnapja ünnepség Bergamóban (Olaszország) 30 eseményt kötött össze városszerte, és közel 1500 ember vett részt rajta. A legnépszerűbb helyszínek a Palazzo és Giardini Moroni voltak, ahol háromnapos programmal készültek.

Szerző: Guido Cortese

2020-ban Cesena (Olaszország) adott otthont a 9. Nemzeti Városi Méhészeti Kongresszusnak, ahol az olaszországi és külföldi városi méhészet valamennyi ragyogó példáját bemutatták. A program kóstolókat, látogatásokat és városnézést is tartalmazott.

Forrás: Amarante önkormányzata

BeePathNet kert mézelő növényekkel, Amarante (Portugália) központjában. Ez az összes olyan munkát megtestesíti, amit a városi méhészet koncepciójának a városhoz való igazítása érdekében végeztek.

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

a kommunikációs tevékenységek részletesebb leírása (202. oldal).

7. Rajzás

Az ember alkalmazkodása a városi méhek szokásaihoz

A rajzás a méhcsalád egy természetes egysége, amely mindig csodálattal és kényelmetlenséggel tölti el bennünket.
Szerző: red.prof.dr. Vlasta Jenčič

Városi környezetben néha meglepő lehet, hol pihen meg egy méhraj. A képen látható raj egy ágról hullott le a súlya miatt az autóra. A hazaút sokkal hosszabb volt.
Szerző: izr.prof.dr. Irena Zdovc

Mi az a mézelő méhraj?

A rajzás útján történő szaporodás az egyik legképrázatosabb esemény a méhcsaládok életében. A méhcsalád ilyen típusú szétválásakor a dolgozó méhek többsége a régi vagy az új királynővel együtt elhagyja a kaptárt, hogy új otthont találjon. Amikor a raj kilép a kaptárból, több ezer méh keresi a királynőt és egy helyet, ahol össze gyűlhetnek. Ebben a csodálatos zümmögő méhcsapatban mérsékelt éghajlaton átlagosan 16 000 dolgozó található, bár ez a szám nagyon változó; találhatunk mondjuk 1700 – egy maréknyi – méhből, és akár 50 000-ből álló rajt is. A raj a méhcsalád népességének mintegy kétharmadát tartalmazza.

A rajban lévő méhek többségének gyomra 35–55 milligramm mézzel van tele, ez a méh súlyának egyharmada. Tehát elmondható, hogy a raj súlyának egyharmada tápláléktartalék. A rajban lévő méheknek három napra elegendő táplálékuk van, és mivel főként fiatal méhekről van szó, akiknek jelentősen megnagyobbodott viaszmirigyük van, minden lehetőségük megvan arra, hogy új otthont találjanak és építsenek. A tele gyomor és a feladatukra való összpontosítás miatt a rajban lévő méhek nem agresszívak.

A rajzás időpontja évről évre változik, bár leggyakrabban májusban és június elején történik. Rajokkal azonban már áprilisban és augusztusban is találkozhatunk. A rajok általában késő délelőtt vagy kora délután repülnek ki, de mivel a rajzás napközbeni időpontját nagyban befolyásolja az időjárás, a méhrajok a nap bármely szakában elhagyhatják a kaptárt.

Amikor a rajzó méhek kirepülnek a szülői kolóniából, nem mennek messzire – csak körülbelül 10–30 méterre. A méhek ezután letelepednek egy fa ágára vagy hasonló helyre, és szakállszerű fűrtöt alkotnak. A méhek többsége csendben tovább lóg a rajban, míg a felderítő méhek új otthon után kutatva buzgón fürkészik a környező területet. A felderítők a raj felszínén táncolva információt szolgáltatnak a legmegfelelőbb helyről. Ez a folyamat több órától akár több napig is eltarthat. A méhek általában néhány száz métertől néhány mérföldig terjedő távolságra választanak új otthont az eredetitől. Amikor a raj ismét felemelkedik, akár 12 km/h sebességgel is képes a kiválasztott hely felé repülni.

A méhcsaládban a rajzás a királynő felnevelésével kezdődik, kettő–négy héttel a raj indulása előtt. A folyamat kezdetét a kaptárbeli több tényező, valamint a környezeti feltételek befolyásolják: a kifejlett méhek száma, az ivadékok mennyisége, a táplálékterlet, a környezet bőséges táplálékellátása és a tavasz.

A méhészek a kaptárba történő beavatkozással próbálják befolyásolni a rajzás tényezőit, hogy megakadályozzák magát a rajzás kialakulását. A rajzás miatt ugyanis a méhészt elveszíti méheinek nagy részét, és így a kaptárankénti mézhozamot is. A méhészek eltérő sikerességgel képesek megakadályozni a rajzást. Ezt gyorsan felismerik, mivel a rajok a kaptár körül csüngnek, vagy csökken a méhcsaládok száma.

Miért van szükség szabályozásra?

A méhraj elvileg annak a személynek a tulajdona, akinek a birtokán az megtelepedett. Ha a raj nem a miénk, egy idegen raj új méhcsaládot biztosít számunkra, ugyanakkor új kórokozókat és kártevőket szerezhetünk be.

Egy adott környezetben a rajok száma egyértelműen összefügg a méhcsaládok számával. Bár a méhészek általában igyekeznek megelőzni a rajzás kialakulását, májusban és júniusban többé-kevésbé mindig vannak rajok. Ljubljana városában a méhcsaládok sűrűsége magas, több mint 30 méhcsalád/km². Azokon a területeken, ahol nagyobb a méhsűrűség, nagyobb verseny várható a méhtakarmányokért, és így megnövekszik a rablás és a szaporodási problémák kockázata – nagyobb mértékű a királynők elvesztése, amikor visszatérnek a párzási repülésről. A méhcsaládok nagy sűrűségével rendelkező területeken azonban a legnagyobb problémát az jelenti, hogy a szomszédos méhcsaládok között sokkal nagyobb a valószínűsége a kórokozók és kártevők átadásának.

A helyes méhészeti gyakorlat ezért különösen fontos a nagy méhsűrűségű területeken. A kaptárban a legtöbb kórokozó a lépekben maradó ivadékok lebomló tetemeiben és az élelmiszerraktárban koncentrálódik. Rajzás esetén a legveszélyesebb rész a szülői méhcsalád lépeiben marad.

Az elmúlt években a közép-szlovéniai régióban volt a legtöbb méhegészségügyi probléma olyan két méhbetegség miatt, melyek jellemzője, hogy a kórokozók a rajzás során terjednek. Az első a *Varroa atka*, amely a nyugati mézelő méhek jelenleg legproblémásabb betegségének, a varrózisnak az okozója, a második pedig a méhek gazdaságilag legfontosabb bakteriális betegsége, az amerikai költésrothadás, más néven *méhpestis*.

Minden befogott rajra úgy kell tekintenünk, mint egy potenciális trójai falóra. Kórokozókat hozhat magával, amelyek aztán gyorsan terjednek a méhészetünkben és a szomszédos méhészetekben is. Ez különösen igaz a méhbetegségekkel fertőzött területeken, amelyek közé sajnos Ljubljana és környéke is tartozik. A rajok megfelelő kezelésével, az egészségügyi ellátás kontrollálásával és megfelelő óvintézkedésekkel ez a probléma kezelhető.

A rajzásban lévő méhek gyakran gyümölcsfákat választanak. A városok tele vannak magas, dekoratív fákkal. A rajokhoz szinte lehetetlen hozzáférni, hacsak nem jönnek a tűzoltók segíteni. A képen egy raj befogása látható Ljubljana városában, egy tűzoltóautó közreműködésével.
Szerző: dr. Lucija Žvokelj

A kórokozók és kártevők átvitelének nagy valószínűsége miatt minden befogott rajt potenciális trójai falónak kell tekintenünk.

A méhraj begyűjtése
Szerző: Luka Dakskobler

**Ljubljana-ban
egyszerűen tárcsázza
a 112-es számot,
és a rajbegyűjtők
jelentkeznek!**

Hogyan szabályozták a rajokat Ljubljana-ban?

Ljubljana városában a Szlovén Köztársaság Polgári- és Katasztrófavédelmi Igazgatósága és a ljubljana-i Tűzoltóság 2016 óta együttműködve gondoskodik a méhrajokról. Hét ljubljana-i méhészrel együttműködve létrehozták a raj begyűjtők közösségét, akiket májustól szeptemberig, a rajok megjelenésének idején riadókészültségbe helyeznek. Ljubljana lakosságát tájékoztatták, hogy ne ijedjenek meg a rajoktól. A 112-es segélyhívót kell hívni, és minden szükséges embert aktiválnak, hogy begyűjtsék a rajokat, és gondoskodjanak azok új otthonairól.

Városban miért még fontosabb a rajzás kérdésének szabályozása?

A környezetben lévő rajok problémája több szempontból is megvizsgálható. A méhészek oldaláról nézve a méhészetükben előforduló rajok gyakran nemkívánatos jelenségek, különösen akkor, ha nem tudják befogni azokat. Ha sok gyümölcsfa vagy bokor van a közelben, a legtöbb raj először a méhészettől 10–50 méterre telepedik le. Ha a legközelebbi szomszédos méhészet legalább 200–300 méterre van, akkor jó esély van arra, hogy ezek a rajok a saját kaptárjaikból repültek ki. Ha időben észreveszik őket, és elég alacsonyan lógnak, be lehet fogni, és kaptárakban elhelyezni őket. A rajzás tehát sok időbe kerül, és a megmaradt, csökkentett létszámú méhcsaládok esetében alacsonyabb mézhozamot eredményez.

Szlovénia számos területe nagyon sűrűn lakott méhcsaládokkal, és gyakran előfordul, hogy rajok repülnek be a szomszédos területre. A méhészek örömmel fogadnak idegen rajokat, de megfelelően kell kezelniük őket, hogy ne vigyenek be betegségeket a kaptárakba.

A méhcsalád körülbelül kétharmada a rajjal távozik. Minden méhész szeretné visszaszerezni a rajzó méheket, de befogásuk sokszor bonyolult.
Szerző: red.prof.dr. Vlasta Jenčič

A városi környezet különböző helyeket kínál a rajoknak: épületek tetejét, erkélyeket, kerítéseket, ereszcsonnákat, közlekedési lámpákat, sugárutak magas fáit és így tovább. Ezeket általában nehezebb elérni, és gyakran felzaklatják azokat az embereket, akik félnek a méhektől, vagy nem tudják, mit tegyenek, ha egy raj a kerítésükön, padjukon vagy a házuk tetején lóg.

Minél városiasabb a környezet, minél több a méhcsalád, annál kevésbé tájékozottak az emberek, és annál gyakrabban találkoznak számukra kellemetlen módon a méhrajokkal. Ezért erősen ajánlott, hogy a városok rendelkezzenek szabályozott protokollal a rajok kezelésére oly módon, hogy az a lehető legkevésbé zavarja a lakosokat, miközben az embereket elfogadható módon tájékoztatják és oktatják a rajok tevékenységéről.

A méhek védelme szempontjából fontos, hogy a rajokat a helyes méhészeti gyakorlat elveinek megfelelően kezeljék, különösen akkor, ha egy adott területen sok méh van, és így jobban ki vannak téve a kórokozóknak. Egy ilyen környezetben fontos az is, hogy önkormányzati szinten gondoskodjanak a területen élő méhek táplálékforrásairól, valamint a polgárok és a városba látogatók hatékony tájékoztatásáról.

A méhrajok megfelelő begyűjtése és a méhekkel szembeni etikus hozzáállás

Minden befogott rajt légcserét biztosító dobozba fogna be, amelyet legalább egy napra sötét, hűvös helyre – általában pincébe – helyeznek el, ahol a hőmérséklet 10 és 12 Celsius fok között van. A doboz egyik oldala lehetőleg hálóból készült. Így zseblámpával ellenőrizhetjük, hogy az első méhek mikor hullanak a földre. A méhek fűrtöt alkotnak a fedél alatt, és amikor az első méhek elgyengülnek az éhségtől, a padlóra hullanak. Ekkor jön el az ideje annak, hogy a méheket azonnal átköltöztessük egy új vagy megtisztított kaptárba, ellássuk alapokkal, és elkezdjük az etetésüket. Így kell kiéheztetni a méheket. Az új kaptárban való megtelepedés és táplálkozás után a méhek a szabadban ürítenek, és az amerikai költésrothadás kórokozó, (*Paenibacillus larva*) spórái kívül maradnak.

Az ilyen eljárásra vonatkozó utasítások már régóta ismertek, mivel az amerikai költésrothadás volt egykor a méhészek által leginkább rettegett megbetegedés. Bár a rajban lévő méhek háromnapi méztartalékkal rendelkeznek, nem tudni, hogy a raj mióta van kint a szabadban. A dobozban lévő rajt a lehető leggyakrabban ellenőrizni kell, hogy méheink nehogy éhen haljanak.

A rajt mindig aljdeszkára kell telepíteni, soha nem adunk hozzá más méhcsaládok által épített lépeket, vagy akár mézeslépet. A folyamatos táplálékellátás révén a rajnak minden lehetősége megvan arra, hogy teljes egészében felépítsen egy lépet. Az új lépek nagyban hozzájárulnak a méhcsalád egészségéhez, minél régebbi a lép, annál több kórokozót tartalmaz.

Két-három nap múlva, amikor a raj már megtelepedett a kaptárban, és a méhcsalád elkezdett normálisan berendezkedni, el kell távolítani a *Varroa atkákat*. A *Varroa atkára* a felnőtt méhek a legfogékonyabbak, ezért feltétlenül szükséges kezelni őket, mielőtt a méhcsaládban megjelenének az első lezárt lárvanevelő sejtek. A hatóanyagok nehezen jutnak el a *Varroa atkához* a lezárt lárvanevelő sejtbe, ahol a *Varroa atka* életciklusának szaporodási szakasza zajlik. A méhek a lárvákat öt-öt és fél napos korukban, illetve nyolc-nyolc és fél nappal a peték kifejlődése után fedik be. A kolóniát nagyon hatékonyan meg lehet tisztítani, ha a kaptárba telepedést követő hét napon belül kezeljük. A rajt oxálsav vizes oldatával permetezzük be, a gyártó és az állatorvos utasítása szerint.

A raj addig táplálkozik cukoroldattal, amíg az összes aljdeszkát be nem építi, és csak a felső harmadában vannak erős etetőgyűrűk, azaz a méz és feldolgozott cukoroldat.

A rajzás természetes folyamat, amelyre a faj genetikai sokféleségének megőrzéséhez van szükség.

Így a városi területeken kívüli raj begyűjtési szolgáltatás a biológiai sokféleség szempontjából akár kontraproduktív is tekinthető.

Méhraj menedékhely – A vízió

Kiindulási pontok – Mit akarunk elérni ezzel a menedékhellyel?

Ljubljana Szlovénia fővárosa, de a kisméretű városközpont miatt a városi és a vidéki területek minden oldalról összefonódnak. Ezeken a területeken rohamosan növekszik a méhcsaládok sűrűsége, és magában a városközpontban is egyre több méhcsalád van. A kis területen lévő nagyszámú méhcsalád miatt évente sok méhrajzás is van. A rajok egészségügyi szempontból problémát jelentenek, elsősorban a fertőző betegségek átvitelére és terjedésére miatt. Társadalmi szempontból, mivel a közvetlen környezetükben rajjal találkozó polgárok félnek a méhcsípésektől, és gyakran nem tudják, hogyan kell cselekedniük. Valamint etikai szempontból, mivel a megszökött rajoknak gyakran nincs lehetőségük a továbbfejlődésre.

A méhrajok közösségi menedékhelyének létrehozásával remélhetőleg a következőket lehet elérni:

- protokoll kidolgozása a közösségi területen felfedezett raj kezelésére, és a polgárok tájékoztatása erről,
- a rajok megfelelő gondozásának biztosítása, lehetővé téve az új méhcsaládok kialakulását,
- állatorvosi vizsgálat végzése a rajok egészségi állapotának ellenőrzésére.

A központi, városi szintű méhraj menedékhely egy reális megoldás. Ugyanakkor még mindig mérlegeljük egy nem központosított rendszer lehetőségét.

Így biztosítható a kiszabadult rajok eltávolítása a városi területről, és megakadályozható, hogy a méhek nem megfelelő helyeken, például szellőzőaknáknakban, falmélyedésekben, redőnytokokban és hasonló helyeken telepedjenek meg. Ez csökkenti a csípések és a méhcsípésekkel kapcsolatos allergiás reakciók valószínűségét is olyan esetekben, amikor a lakók megpróbálják eltávolítani a méheket a lakóépületekből és azok közvetlen környezetéből. A város gondoskodik arról, hogy ezek a rajok vagy új méhcsaládok méhtartásra alkalmas helyen fejlődhessenek. A legfontosabb, hogy megakadályozza az olyan fertőző betegségek terjedését, amelyek ismeretlen eredetű rajok és nem megfelelő kezelés következtében új helyre kerülhetnek. A betegségek közül az ismeretlen eredetű rajok által történő átvitel szempontjából a legveszélyesebb az amerikai költésrothadás, amely az EU-ban bejelentés köteles betegség. Ezért a menedékhelyen a legnagyobb figyelmet fordítják ezen betegség megelőzésére és diagnosztizálására. Az amerikai költésrothadás járvány kitörése esetén a helyi hatóságok, a hatályos rendeleteknek megfelelően, fertőtlenítő akciót hajtanak végre.

AZ ÚTMUTATÓ TELJES VERZIÓJA:

a rajzás kérdéseit részletesebben kifejtjük (212. oldal).

Fejezet III

Minden jó dolog hármásával jön!

Mielőtt elindulna saját átadási útján, három dolgot mondunk, amit szem előtt kell tartania, három olyan szempontot, amelyeket mindenkor össze kell kapcsolnia:

ÉRTELEM – a BeePathNet legfontosabb eredményeinek áttekintése, hogy szélesíthesse látókörét.

SZAVAK – néhány baráti tanács Klemen Strmšnik, az URBACT vezető szakértője és Vesna Erhart, a hálózat kommunikációs munkatársa részéről. Mindkettő mélyen érintett a „méhek utazásának” lebonyolításában.

AKCIÓ – felhívás, hogy csatlakozzanak a Bee Path City mozgalomhoz.

De ne felejtse el, hogy nincs szükség az összes bemutatott ötlet másolására-beillesztésére...

Módosítsa azokat saját igényei szerint, és alkalmazza az Ön által legjobbnak ítélt módon.

Vagy ami még jobb, álljon elő saját ötleteivel, és hadd tanuljunk mi is Öntől!

8.

A BeePathNet legfontosabb eredményeinek áttekintése, hogy szélesíthesse látókörét

Reméljük, hogy az irányelvek e zsebváltozatának elolvasása után készen áll arra, hogy tovább szélesítse látókörét. Íme néhány további olvasmány, hogy még jobban belemerülhessen a témába, ha úgy érzi, hogy ihletet kapott.

„Fejlődési lépések egy méhbarát város felé vezető úton” teljes útmutató

E-verzió:

www.urbact.eu/sites/default/files/media/the_evolution_steps_toward_a_bee-friendly_city.pdf

Az átadási modulokra vonatkozó útmutatóban megtalálja a BeePathNet Network átadási út leírását és a városi méhészet fejlesztésére vonatkozó részletes utasításokat.

Az útmutató négy részből áll, az átadási logikát követve – először bemutatjuk a ljubljana BEE PATH helyes gyakorlatát és fejlődését, majd ezt követi a két alapvető módszertani megközelítés leírása. Ezután következik a fő rész, amelyben a BeePathNet helyes gyakorlat hat kulcsfontosságú tematikus modulja kerül részletes ismertetésre: Biológiai sokféleség, oktatás, turizmus és városi méhösvények, méhészeti termékek fejlesztése a méhösvényen, figyelemfelkeltés és méhrajzás. Az átvevő partnervárosok gyakorlata, valamint néhány tipp és trükk segíti ezeket. A végén pedig eláruljuk, hogyan csináltuk – az átadási út hátterét vizsgálva.

Tematikus hírlevelek könyvtára

Az átadási út során a könyvtárat a biológiai sokféleségről, az oktatásról, a tudatosság növeléséről, a turizmusról, a méhek világnapjának megünnepléséről és a partnervárosok Méhösvényeiről szóló tematikus hírlevelekkel töltöttük fel. Ők adják a témáról szóló, néhány tudományos cikkel alátámasztott, kiemelt fontosságú „redline” cikket: *Brainy Bee*. A Hírek a méhvérosokból és a *Mi zümmög* – a partnervárosokból származó inspiráló történetek a partnerségi találkozókrol, a promócióról és a terjesztésről olvashatók, a hírleveleket pedig aranyos, meglepő és vonzó rövid történetekkel fűszereztük, hogy a méhek fontosságát a nagyközönséggel is megismertessük – Elképesztő tények a méhekről. A helyi lakosokhoz való közeledés érdekében ezeket a hírleveleket lefordítottuk a partnervárosok nyelvére is.

Hírlevél-könyvtárunkat a következő címen találja:
www.bit.ly/3R7q6iw

Kövessen az inspiráló történeteket a közösségi médiában:

BeePathNet

E-mail:

beepathnet@ljubljana.si

További információk a projektről:

www.urbact.eu/bees

9. Egy baráti tanács

A végső gondolatok és ötletek helye

Minden jó dolog csak akkor történik meg, ha IGEN-t mond az új kihívásokra.

Klemen Strmšnik,
a BeePathNet
Vezető Drónja

klemen@zavita.si

Kedves Olvasó!

Ha ezeket a sorokat olvassa, úgy gondolom, hogy már tele van a feje ötletekkel, legjobb gyakorlatokkal, utasításokkal, tippekkel, trükkökkel és minden mással, amit ezek az útmutatók nyújtanak...

Tudom, hogy ez jól hangzik, de azt is tudom, hogy legbelül valami ilyesmire gondol: „Ez túl sok munka számunkra!”, vagy talán: „Persze, nagyszerű történet, de ez a mi városunkban soha nem lenne lehetséges!”

Remélhetőleg Ön is arra gondol: „Hé, tudod mit, biztos vagyok benne, hogy ez érdekelné őt!”, vagy talán: – „De ez nekik tökéletes lenne!”

Ha igen, akkor gratulálunk, máris elkezdte saját helyi csoportjának megalakítását, és megtette az első lépést a BEE PATH helyes gyakorlat átültetésének folyamatát az Ön városába!

Ne gondolkodjon rajta túl sokat, mert az idő soha nem lesz megfelelő a kezdésre. Kezdje olyan lassan és óvatosan, amennyire csak szükséges, de kezdje el. A BEE PATH helyes gyakorlata és tíz város, amelyek sikeresen átvették azt a BeePathNet hálózat(ok)on keresztül, élő bizonyíték arra, hogy ez megvalósítható. Még jobb, hogy ezekkel az irányelvekkel átfogó útmutatót kap, hogy miként kell ezt a gyakorlatban megvalósítani.

Tudja... Nagyon jó lenne, ha egy napsütéses reggelen kapnék egy e-mailt Öntől, amiben tájékoztat a sikeres átvételről és meghív, hogy menjek el Önhöz, és fedezzem fel a Méhösvenyt a városában.

Szóval, itt a címem – várom azt az e-mailt! ☺

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mh' or similar, written in a cursive style.

Ha inspirálja az embereket, hogy „a maguk módján” tegyék ezt, ez elindítja az Ön ötletét, és mozgalommá alakítja azt.

Hinni kell az ötletben! Higgyen benne, mint ember, ne csak a szakmai kötelezettségei részeként fogadja el. Ezt folyamatosan el kell ismételnie az embereinek hétről hétre, így egy csomó rövid üzenetre, tevékenységre van szüksége... Másrészt pedig időnként valami kiemelkedőt kell tennie, hogy az emberek észrevegyék és emlékezzenek Önre. Tegye gyorsan vagy lassan, ahogy az adott helyzethez, a város szívéhez és lelkéhez jobban illik.

A legnagyobb hiba, ha azt hiszi, hogy Ön az egyetlen okos ember, aki tudja, mit kell tenni. Hagyja, hogy a vélemények és álláspontok sokfélesége holisztikussá és befogadóvá tegye kezdeményezését. Biztos, hogy ez egy lassú és nehéz út, de ez a tartós út.

Természetesen gondosan tervezzen meg minden tevékenységet, és készítse elő részletesen, de ne féljen attól, hogy hibázik, hiszen ez is a folyamat része. A világ számos fontos ötlete és találmánya született „tévedésből”!

Néha egyszerűen el kell engedjen néhány jó ötletet, hogy legyen elég ideje a többire. Néha egyszerűen túl korai néhány ötletet életre kelteni. De ne aggódjon, előbb-utóbb eljön a megfelelő idő, csak vesse papírra azokat a jövőre gondolva.

Ha ezeket a sorokat olvassa, az megerősít abban, hogy (legalábbis néhány dolgot) jól csináltunk. ☺

Most eljött a TE IDŐD A RAJZÁSRA!

Vesna Erhart,
a BeePathNet Kreatív
Álmodó Méhe

vesna.erhart@EKOmeter.si

10.

Csatlakozzon a Bee Path város mozgalomhoz!

Csatlakozzon a méhbarát európai városok növekvő mozgalmához!

Notre vision

A Méhbarát Települések egy város és település szervezői szervek **hálózata**, amelyek azon közös vízió alapján jöttek össze, hogy olyan településeket hozzanak létre, amelyek **jók a beporzóknak és ez által az embereknek is**.

Hisszük, hogy sokat nyerhetünk a városok közötti **eszmecseréből és tanulásból**, ha lépéseket kívánunk tenni a méhek ösvényén a környezetileg fenntarthatóbb és minden élőlény számára egészségesebb városi területek felé.

Céljaink

- **Tudásátadás** – a városi fenntarthatóság fokozására irányuló információk, ötletek és kezdeményezések megosztása.
- **Közös fellépés** – lehetőségek keresése közös tevékenységek finanszírozására (helyi akciók, információcsere, figyelemfelkeltés) és mozgalmunk megerősítése világszerte.
- **Figyelemfelkeltés** – a lakosság ismereteinek növelése a beporzók jóléte és a tágabb értelemben vett városi fenntarthatóság közötti összefüggésekről.

Tagjaink

A hálózat alapítója Ljubljana városa (Szlovénia).

Ljubljana helyes gyakorlatát eddig átvevő városok a következők: Amarante (Portugália), Bansko (Bulgária), Bergamo és Cesena (mindkettő Olaszország), Bydgoszcz és Sosnowiec (mindkettő Lengyelország), Hegyvidék (Budapest, Magyarország), Nea Propontida (Görögország) és Eszék (Horvátország).

A Méhösvény-városok legfrissebb listája és térképe elérhető a weboldalunkon:
www.urbact.eu/bees

Támogatja-e az Ön városa az ebben a dokumentumban megfogalmazott filozófiát? Csatlakozzon hozzánk még ma!

Miért csatlakozzon?

- Legyen része egy támogató városhálózatnak.
- Tudjon meg többet a beporzók városi fenntarthatóságára gyakorolt előnyeiről.
- Ossza meg városai tapasztalatait másokkal.
- Használja ki tagjaink tudását és tapasztalatát.
- Hozzon létre saját Méhösvényt, vagy építsen az eredeti ljubljana-i helyes gyakorlatra.
- Merítsen ihletet a beporzók támogatására irányuló konkrét tevékenységekből.

A Méhösvény várossá válás nem jár pénzügyi vagy formális kötelezettségekkel. Ez pusztán azon a közös vágyon alapul, hogy megosszuk a tudást és tanuljunk Európa és a világ más városaitól.

Hogyan csatlakozhat?

Szeretne többet megtudni? Miért nem csatlakozik a következő szezonális hálózati kávészünetünkhöz?

Szeretné megerősíteni az elkötelezettségét? Töltse ki az online jelentkezési lapot, hogy hivatalos taggá váljon.

Lépjen kapcsolatba velünk, ha további információra van szüksége arról, hogy városa hogyan tud részt venni a programban, és hogyan indulhat el a Méhek ösvényén.

beepathnet@ljubljana.si

www.urbact.eu/bees

Az URBACT lehetővé teszi a városok számára, hogy hálózatépítés, tudásmegosztás és a városi szakemberek kapacitásának kiépítése révén együttműködve dolgozzanak ki fenntartható megoldásokat a nagyvárosi kihívásokra. A programot 2022 óta az Európai Regionális Fejlesztési Alap, valamint 2002 óta a partner és a tagállamok társfinanszírozzák. Az URBACT tudásközpont az alaptevékenységein belül az egész EU-ból származó bevált gyakorlatokat és a legújabb városi trendeket egyesíti, hogy betöltse a hiányosságokat, és biztosítsa, hogy a tanulás mindenki számára elérhető legyen. 2013 óta az URBACT nyolc olyan hálózatot támogatott, amelyek a fenntartható élelmiszerekkel és a városi mezőgazdasággal kapcsolatos témákkal foglalkoznak. Ezen projektek tanulságait és meglátásait összegyűjtöttük, hogy más városok számára is segítséget nyújtsunk a cselekvéshez – ez jó gondolatébresztő!

Kapcsolatfelvétel

URBACT titkárság
communication@urbact.eu

A legújabb frissítéseket tekintse meg az
www.urbact.eu/food

És még sok más az
www.urbact.eu

Twitter: @URBACT
Facebook és LinkedIn: URBACT
Instagram: [urbact.eu](https://www.instagram.com/urbact.eu)

Városok, amelyek átvették a városi méhészet helyes gyakorlatát Ljubljana városától

Mestna občina
Ljubljana

Comune di Cesena

Grad Osijek

EUROPEAN UNION
European Regional Development Fund

További információk a BeePathNet
Reloaded projektről:

www.urbact.eu/beepathnet-reloaded

Kövessen minket a közösségi médiában:

BeePathNet

E-mail:

beepathnet@ljubljana.si

Csatlakozzon a Bee Path városok mozgalomhoz!

Ismerje meg a Bee Path városok mozgalom vízióját és azt, hogyan csatlakozhat hozzá.

Ismerje meg azokat a városokat, amelyek elkötelezték magukat a beporzók védelme mellett.

www.urbact.eu/bees

Az összes többi olyan kulcsfontosságú dokumentum is rendelkezésre áll, amelyek támogatják a tudásátadási folyamatot, mint például az „Evolúciós lépések a méhbarát város felé” című útmutató teljes változata angol nyelven, valamint rövidített változatok bolgár, horvát, angol, francia, német, görög, magyar, olasz, lengyel, portugál, szlovén és spanyol nyelven.